

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és Ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, szombat, október 29-én.

298. szám.

Horvát Boldizsár.

Egy Andrassy-uti házban, közel a városerdő hervadó fáihoz, hős magányban, ahová öreg államférfiak visszavonulni szoktak, meghalt ma Horvát Boldizsár. A kiegyezés érájának első igazságügyminisztere volt és Deák Ferencnek régi barátja és pártfogoltja. A szabadelvű eszmék leglelkesebb doktrinérjei közé tartozott, e kivesző tipushoz, mely az új Magyarország átalakításához fogván, a bíróban, parlamentben és katedrán mindenütt a negyvennyolczas iskola folytatójának tartotta magát, nagy mintaképe, Deák Ferenc után. A nagy erényei közt nagy gyakorlati politikus volt elsősorban; követői ezt a praktikus erényt vették át legkevésbé; egy kicsiny idealista-csoport, eltelve a tizennyolcz év előtti tüzzel, a szabadság, egyenlőség, testvériség romlatlan vitézei jártak a haza bölcsé nyomán és vele együtt tüntek el, midőn ő mégis megmaradt. Ezek közé tartozott Horvát Boldizsár, a politikus, Eötvös József, Trefort Ágoston; ezek közül való volt a ma elhunyt ősz politikus, aki élete végén ugyanabban a sorsban osztozott, mint társai a haláluk után, az elfeledettségben. Alacsony, tisztas alakja, a kékszeműeges öreg már egy pár év előtt ismeretlen volt az újabb nemzedéknek; az utolsó időben, mikor egészen visszavonult, már szinte magányos volt a betegágya is. Most megtért barátaihoz és mesteréhez, ahol még nincs elfeledve.

Pályája oly harmonikus volt, mint kevés gyakorlati államférfiúé; benső, finomabb meggyőződése sohasem volt ellentmondásban cselekedeteivel és ennek a harmóniának mindig példányképe lesz Horvát Boldizsár. Négy évig tartó minisztersége alatt egymásután cselekedte a szabadelvű meggyőzésének megfelelő reformokat és bizonyosan csak az idő rövidsége, meg az, hogy Magyarországon még nem volt idő, midőn csak egy elmélet és egy politikai nézetcsoport irányította a kormányt: bizonyosan csak ezek a körülmények okozták, hogy a reformokból nem lett hosszabb ciklus. De így is nevezetesek alkotásai. Ő választotta szét a törvénykezést a közigazgatástól, ő kodifikálta a választóinak felelős régi szolgabíró és esküdt helyébe a független felelős magyar bírót. A királyi tábláról és kuriáról ő küszöbölte ki a régi rendi maradványokat, a különböző ítélőmestereket, táblabárokát és táblai praelatusokat. A polgári törvénykezésnek, ha nem is modern, de szabályozott rendes mezt adott és megnyirbálta a feudális jogok maradványát: az urbért.

Mert demokratának tartotta magát és annak tartották is. Wekerle előtt ő volt az első magyar miniszter, aki polgári származású volt. Az igaz, Horvát Boldizsár nem sokáig sütkérezett ebben a dicsőségben, valami levéltári kutatás csakhamar kiderítette, hogy az ő apja, a szombathelyi mesterember is, tulajdonképpen nemes ember volt. Horvát Boldizsár mindazonáltal erkölcsében az ugy-

nevezett demokratikus egyszerűséget az után is megtartotta. Titkos tanácsosi cím nélkül, rendjelek nélkül vitte és hagyta oda a miniszteri tárczát és néhai Rajner Pálon kívül ő volt az egyetlen exminiszter Magyarországon, aki mint „tekintetes” ur lépett ki a kabinetből.

Szabadelvű politikai fölfogása közmondásos volt. Puritán magánélete hasonlóképen. Kóporsója egy igazi idealistát zár magába, akinek multjára most kegyelettel emlékszik vissza a gyorsan feledő világ. A világ, mely emberek és elvek feledendőségét csak egy pillanatra szereti meglátni s azután sietve visszatér munkájához, amit örökreszólónak tart. Pedig a kóporsók mögött mindig ott van a géniusz is, aki valaha kísérté az élet s azután aludt a mesebeli emberhez hasonlóan sok évig. A szemfödél suhogására aztán fölébred és bámulva nézi, hogy körülötte megváltozott minden.

A „hasznos” javaslat.

(p-d.) Igazán nem volt szép tegnap Barabás Bélától, hogy annyira elszólta magát. Valósággal borzasztó dolog, hogy egyetlen egy ilyen hamis, vagy talán nagyon is igaz hang képes megzavarni a legfűlsiketítőbb obstrukciónak is az összhangját.

Pedig nagyon jól indult Barabás dolga. Ami legfontosabb: Arad város képviselője igen hosszasan beszélt. Másodszor pedig tengersok bünt és hibát derített rá a szegény kormány és pártja fejére. Sőt, megpróbálta Barabás még azt is, hogy újabb szállóigét

Bühnödés.

Színmű 3 felvonásban, írta D u m a s Sándor, fordította F e s t e t i c s Andor.

Don Pietro Caruso.

Színmű 1 felvonásban, írta B r a c c o Roberto, fordította R a d ó Antal.

(Mindkettő színre került a Nemzeti Színházban október 28-án.)

Ha a házas embertől kérdik, hogy mi a házasságtörés? vad oldaltekintettel mindig azt feleli, hogy az legnagyobb gyalázatosság, melyet élő ember elkövethet. Ha a legényemberhez intézik e kérdést, bánatos arccal és néha mély sóhajjal mondja, hogy az bizony nagy szerencsétlenség.

Mi az oka e két különböző felfogásnak?

Az, hogy a házasember mindig csak arra a házasságtörésre gondol, melyet ő ellene követhetnek el. A nőtlén embernek pedig mindig az a házasságtörés jut eszébe, melyet ő maga követett el mások ellenébe.

Mind a kettő önző. De hát ki nem az?

A két felelet közül a második, a nőtlén emberé, a meglepőbb. És mégis nagy igazság rejlik benne. Nem új igazság. Nagyon régi. Két ezer év előtt írta le körülményesen Horatius mindazokat a keserőségeket és végzetlen veszedelmeket, melyek a tiltott gyönyöröket megmérgezik. Azok közül, kik ilyenek

után járnak, az egyiket félholtra verik, a másik a háztetőről kénytelen leugrani, a harmadik csak nagy pénzáldozattal szabadul a csapdából, a negyediket és ötödiket oly büntetés éri, aminőt csak latinul lehet elmondani. „Ne hajhászd tehát a hecsületes asszonyokat, mert ezek szerelmében mindig több a baj, mint a gyönyörűség.”

Desine matronas sectarier, unde laboris
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere
fructus.

De hát ki hallgat Horatiusra? Hiszen már a rómaiak sem hallgattak rá. Elolvasták „sermo”-jait; meg is dicsérték őket; de tanácsait nem követték. A modern ember pedig neveti, sőt nem is igen olvassa őket. A régi erkölcsstanok el vannak temetve a könyvtárak százados porrétege alatt; és ha valaki őket kiássa, megmosolyogjuk; accurate tudjuk, hogy ez az ur szenvedélyeit temette el az illető tanok helyébe. Legfőbb azt mondjuk rá, hogy „Könnyű neki!”

Dumas Sándorra nem illett rá sem a szánakozó mosoly, sem ez az impertinens megjegyzés, mikor arra határozta magát, hogy a klasszikai költő igazságát újra fölprédikálja ennek a gonosz világnak. Negyven éves ember volt; erejének és egészségének viruló teljében, — ne feledjük, hogy közel hetvenéves

korában másodszor házasodott — fényes irodalmi pályájának derült magaslatán állott; ismerte az életet, melynek magas hőfoku iskoláját Párisban járta végig; birtokában volt barátai szeretetének, pályatársai tiszteletének és egész Európa figyelmének: mikor 1865-ben Girardin Emile közreműködésével, illetőleg Girardin gyöngébb tervezete alapján, megírta *Le Supplice d'une femme* című drámáját, melyet ma adtak először a Nemzeti Színházban.

Én ezt a darabot még abban a német színházban láttam, mely az Erzsébet-téren állott; ott, ahol most a Nemzeti Színház egyik átplántált vadgesztenyefája díszlik. Sok pugris és sok katona-tiszt volt akkor abban a színházban. Ezekről a történet nem jegyezte föl, hogy valami nagyon lágyszívű emberek lettek volna: de azért mindnyájan sirtak a darab érzékeny jelenetein; ép úgy, mint a Nemzeti Színház ma esti közönsége. És azért nem is röstellem följegyezni, hogy harminczhárom évi időköz után e darab hallatára újra fölálltam ifjúkorom bőséges könyeit.

Mi tagadás benne, ennek a házasságtörő Dumont Matildnak sorsa nagyon megindító. Fialat, tapasztalatlan, szép asszony volt; szerette is férjét, ki ugyan szegény volt, de derek, becsületes és okos ember. Henry Dumont-nak

vigyen belé a magyar közéletbe; az igazság kedvéért meg kell vallani, hogy a „mungó” van oly jóízűsége, mint a „sajtos”, amely Polónyi Gézátt vallja büszkén apjának.

És ennyi jót tett tönkre Barabás Béla egyetlen mondatával. Azzal, amelyben azt kívánta, hogy tegyék félre az indemnityt és tárgyaljanak inkább valami „hasznos” javaslatot, „például” a városok fogyasztási adóbevételeinek rendezéséről szóló törvényjavaslatot.

Mert imponáns ennek a mondatnak a tartalma, csak analizálni kell egy kicsit. Tiszára matematikus alapon végezzük majd ezt a vizsgálatot, kihagyva mindent, ami csak föltételezés, de nem rideg valóság.

Igy nem keressük még azt sem, hogy a maga jószántából kéri-e Barabás és vele a függetlenségi párt ennek a javaslatnak a tárgyalását. Pedig nagyon valószínű, hogy valamelyik város, teszem azt: Arad magarázta meg Barabás Bélának, hogy: Ne bolondozzának az urak azzal az agyonbeszéléssel, mert ha az obstrukció miatt mi január elsején nem tudjuk a kiadásainkat miből fedezni, vagy ha nekünk január elsején a takarékpénztár válsága révén amugy is sujtott polgárainkra még újabb pótdót kell kivetnünk, akkor annak fele se lesz tréfa.

Sőt nem akarjuk Barabás Bélának a hasznos javaslatok utánvaló vágyakozásában a közvélemény önkéntelen megnyilatkozását sem keresni, amely tiltakozni kezd a haszontalan beszéd, az obstrukció ellen. Ez is csak föltevés lenne, már pedig föltétlenül igazságokat ígértünk.

Tehát: tegyük félre az indemnityt és foglalkozzunk valami haszonnal. Haszonnal? Mi az a hasznos? Az-e, ami az egész országnak kell, ami nélkül az egész ország közjogi és közigazgatási gépezete megállana, vagy az, amire egynehány városnak van szüksége? Ugy látszik, nem az ország érdeke az első, mert hiszen az obstrukció félre akarja tétetni azt a javaslatot, amely az alkotmányos pénzkézelést akarja biztosítani és elébe helyezni

azt a javaslatot, amely ha idejére törvényre nem válik, csak egynehány városnak okoz majd kellemetlenséget.

Ebből a tényből pedig két konzekvenciát lehet levonni: vagy, vagy. Vagy úgy áll a dolog, hogy az obstrukció semmibe veszi az egész ország érdekét és csak a maga apró házi ügyeiért leikersedik. Vagy az az igazság, hogy az obstrukció fél a választóitól és ilyen apró ajándékokkal akarja őket lekényérezni, hogy az agyonbeszélést majdan mégis csak megbocsássák neki.

Tessék választani a két alternativa között, mert harmadik nincsen. Hacsak azt nem tekintik harmadiknak, hogy jó lenne a kormányra kenni a városi javaslat elmaradásának az ódiáját. Csakhogy ez megint azt jelenti, hogy az obstrukció fél. Nem a házszabályoktól. Nem is a parlament elzüllesztől.

De menjünk csak tovább.

Tessék hasznos javaslatot előadni. Ugyan? Hát tud ez a kormány hasznosat is alkotni? Ha ez a kormány hasznosat is csinál, mire valók akkor a két-háromórás beszédek, amelyek evidenter bebizonyítják, hogy soha ilyen rossz kormány még nem élt a föld hátán. Ha igaz, hogy a gépész olyan rossz, akkor bizonyosan rossz a városi javaslat is, akkor sohse vegyük ezt elő; maradjunk szépen az obstrukció mellett.

Azután pedig megfelelnek az obstrukció egy igen fontos körülményről:

Hiába lenne törvényre a városi javaslat, ha nincs indemnity, nem lehetne azt végrehajtani, mert hisz nem lenne a kormány felhatalmazása, hogy a városoknak a kárpótlási összegeket kiutalványozza. Amiből aztán az következik, hogy a városi javaslat csak úgy hasznos, ha van indemnity, a nélkül az is haszontalan. Aki tehát a pénzügyi felhatalmazást nem akarja, az nem akarja a városok kárpótlását sem. Ha pedig nem akarja, akkor miért követeli? Csak nem hiszi, hogy az ilyen követelgetést Aradon komolyan veszik? Aradnak nem

törvény kell, hanem pénz, még pedig idejében. A pénzhez pedig úgy lehet jutni, ha megvan az ideiglenes pénzügyi törvény s azonfelül a kormánynak elég ideje marad, hogy a városi törvény végrehajtását előkészíthesse. Indemnitynek, időnek sorsát pedig az obstrukció bírja. Beszéljenek Polónyival, ő talán tudja a módját, hogyan lehet a városi leányzó kezéhez hozzájutni.

Hanem azért mégis hasznos ez a városi javaslat. Ugy látszik, nagyon hamar bevalik az az állításunk, hogy ez a törvényjavaslat lesz az obstrukció próbaköve. Ha kell az országnak az obstrukció, akkor szívesen magára veszi majd ama javaslat-megkésésnek minden káros következményeit. Ha nem kell az országnak például Várossy, akkor — igaz — jaj a botránykozatóknak, de hiszen akik oly könnyen veszik a közvélemény elítélő szavát, csak nem fognak megijedni a sok száz magánérdek tüszurásától?

Az obstrukció órákon, napokon, heteken keresztül beszél. Tessék. Hanem azt már még se lehet kívánni, hogy a kormány hordogassa oda a padjaiba a limonádés-poharakat, amivel a torkát megöblíthesse. A ki eltikkad, ne beszéljen tovább. A városi javaslat tárgyalásának megvan a maga sorrendje. Ezen a sorrenden bajos lenne változtatni csak azért, mert Barabás Bélának kiszáradt a toroka.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtti tíz órákor, a főrendiháznak tízenegy órákor ülése lesz.

A két ülés. A képviselőház holnapi ülésében folytatják a napirend-vitát. Ez ülésben Marjay Péter, Frey Ferencz és Gullner Gyula kerülnek szóhoz.

A főrendiház holnapi ülésének napirendje:

1. Elnöki előterjesztés.
2. Az igazoló-bizottság jelentésének tárgyalása a főrendek jegyzékének folytatolagos kiigazításáról, továbbá Eszterházy Miklós herceg vagyoni képesítésének elismerését és királyi levelének kiadását szorgalmazó kérvény tárgyalása.

akadt akkor egy jóbarátja, Jean Alvarez, ki több millió frankot adott kezére üzleti célból. Henry bankházat nyitott és üzletét oly értelemmel és oly szerencsével vitte, hogy nemsokára gazdag ember lett.

Alvarez, a hevesvérű spanyol ifju azonban beleszeretett Matildba és addig ostromolta, míg a szép asszony, kissé meggondolatlan-ságból, kissé hálából végre meghallgatta. Ez engedékenységek súlyos következményei lettek. Megszületett a kis Jeanne, Dumont-éknak egyetlen gyermeke; és Alvarez volt a keresztapja...

Eddig a dolog a maga rendtelenségében rendben volt.

De most következett a gyötrelmek, a kínok és szenvedések véghetetlen sora, melyet Dumas könyörtelen mesteri kézzel bont ki előttünk.

Alvarez féltékeny volt, még pedig kétszeresen féltékeny: Matildnak szerelmére és a gyermek szeretetére, mely mindkettő a mitsém sejtő, derült kedélyű és boldog Henry felé fordult. Alvarez magának akarta az asszonyt, tudta, hogy a gyermek az övé; és nézni volt kénytelen, hogy növeli az asszony is, a gyermek is más ember boldogságát. Hat évig várta keblébe a háborgó, mardosó fájdalmat; ezaz dehogy zárta keblébe; csak a világ előtt titkolta; Matilddal szemben minduntalan szabad kitörést engedett neki. „Jöjj velem!” „Nem

adja-e nekem szerelmedet?” „Ez az én gyermekem.” „Nincs-e jogom csókjára?” Így folyt ez éveken át, mialatt az asszony titokban sirt, töprengett és busult. És minden nap ott volt az a jó, gyöngéd, gondos és előzékeny férj, ki elhalmozta ajándékaival, tiszteletével és imádatával.

Már ehhez magához is erő kell, hogy az ember elbirja.

De ezen túl megindult még a világ gonosz nyelve is. Kifogásolták, hogy Alvarez mindig Matild mögött látható, mint az árnyék. Ez az ábrándos milliomos, ki a jólétet hozta a házba. A barátok csipkedő, sértő megjegyzéseket tettek. Egy elkergetett szobaleány boszúból mindent kifecsegett, amit tudott. És az elkergetett szobaleányok mindig mindent tudnak. Vádolni kezdték az asszonyt és csufos elnézéssel, hecstelen szemhunyással gyanúsították a férjet. A társaság gúnnya napról-napra érezhetőbbé vált. És végül előállt Alvarez az örült követeléssel, hogy az asszony gyermekestől szökjék vele, mert ő nem élhet többé a földön — gyermeke nélkül.

Ebben a végső rémületben, mikor megrendült lába alatt a föld és rászakadt fejére az ég, Matild e fölkiáltással: „Szerelmem, szívünk önző szenvedéye, légy átkozott!” elhatározza, hogy kihívja magára a bűnhődést és — átadja férjének a levelet, melyben Alvarez a szökés óráját tudatja.

„Szerelmem, önző szenvedély, légy átkozott!” Lássák? Itt a darab tétele, a bizonyítandó thesis. Mert ez a Dumas thesissel dolgozik, mint minden moralista. Az erkölcsész tudniillik, abban a meggyőződésben, hogy neki nem szeretnek hinni, tanai kifejtésében a matematikai módszert követi. Fölállít egy tételt; azt bizonyítja, bizonyítja meggyőző, kényszerítő, visszautasíthatatlan érvekkel addig, amíg a bizonyítás végén tételét, mint megdönthetetlen igazságot újra megtalálja. Akkor rámutatva mondja: „ami bizonyítandó volt.” És ime Dumas addig fonja, addig szövödarabját, amíg meggyőzi a nézőt arról, hogy a bűnös szerelem átok az életben: *quod erat demonstrandum*.

És a dologban a legkülönösebb az, hogy ez a Dumas, kinek darabjaihoz a mamák nem szeretik magukkal vinni leányaikat; ez a Dumas, ki a kérdésre, hogy leányának megmutatná-e darabjait? boszusan felelte: „Ej mit! Nem irok én tízenhatéves lányok számára darabokat”: ez a Dumas volt századunk legnagyobb moralistája; igen, leg-hatalmasabb, legtermékenyebb és leginkább meghallgatott moralistája. Számítatlan az az erkölcsi igazság, amely az ő iratai útján hatolt be a közlelkiismeretbe és melynek ő szerezte meg az általános elismertetést a művelt világban. És hogy e nagy munkát véghezvihesse, két ritka nagy tulajdonnal

3. Dicsőült Erzsébet királyné emlékszoberának létesítésére kiküldendő országos bizottságba hat főrendiházi tag választása.

Az ülésen Károlyi Tibor gróf fog elnökölni

Az első intézés. Nem lehetett másképp, minthogy az ország is mihamarabb megszólal abban a harcban, amelyet az alkalmi egyesülte tömörült ellenzéki párttöredékek vannak a parlamentarizmus ellen. Csongrád megye az első, amely szavát fölemeli az obstrukció ellen, ugyanakkor, mikor köztudomású lett, hogy a függetlenségi párt mérsékeltbb elemei kisebbségben maradtak. Csongrád megye mai határozatáról a következő tudósítást kaptuk:

Szentes, október 28.

Csongrád vármegye közgyűlése Burg bizottsági tag indítványára tulnyomó többséggel a következő határozatot hozta:

A vármegye közönsége el nem titkolható megütközéssel tapasztalja, hogy az országgyűlés képviselőházában a képviselőknek egy számra nézve törpe és törekvéseiben a nemzeti közvélemény által is izolált csoportja akkor, amidőn a kormány által előterjesztett javaslatok alakjában a legfontosabb közjogi, közgazdasági és állambiztosítási feladatok egész tömege vár sürgős megoldásra, erőszakos fellépése és a házszabályokban a legteljesebb parlamenti szabadság védelmére lefektetett jogokkal üzőtt visszaélései által a parlament alkotmányos tárgyalásait megakasztani s az érdemleges határozathozatalt minden irányban lehetetlenné tenni törekszik. E jelenség méltán agodalommal tölti el a nemzet közvéleményét, mert az országgyűlés működésének erőszakos megakasztása, azonkívül, hogy szükségkép a parlament tekintélyének lerontására és a közszabadság alkotmányos biztosítékainak csorbítására vezet, az ország egész közgazdasági életét súlyos rázkodtatásoknak teszi ki, midőn a közös érdekű viszonyokból származó gazdasági ügyek végleges rendezését megakadályozza. Csongrád vármegye törvényhatósági bizottsága, mint a tulnyomóan, sőt majdnem kizárólag földműveléssel foglalkozó vármegyei lakosság törvényes képvisellete, a legközvetlenebbül érezvén azoknak a veszélyeknek nagy jelentőségét, amelyek az Ausztriával való gazdasági megegyezés függőben hagyása és elodázása folytán az ország gazdasági közönségét nehéz válság elé viszik, azzal a tiszteletteljes kéréssel fordul az országgyűlés

mélyen tisztelt képviselőházához, hogy tanácskozásainak nyugodt és normális rendjét újra helyreállítván, azt a jövőre is biztosítani és az előterjesztett törvényjavaslatok sürgős elintézéséről gondoskodni kegyeskedjék. Egyidejűleg ennek a tiszteletteljes kérelmének hasonló szellemű felirat útján leendő támogatása iránt a társtörvényhatóságokat köriratban megkeresi.

Elöl a nemzeti párt.

(Az országgyűlésből.)

Ma előljárt. A nemzeti párt ugyanis. Négy szónok közül hármát szolgáltatott erre a napra, míg a függetlenségi pártból csak az öreg Lakatos Miklós jutott szóhoz. A szórakozásról mégis csak ő gondoskodott egyedül, mert a nemzeti párt három embere részint gombomba volt, részint unalmas. Ellenben Lakatos legalább verseket szavalt és egy furcsa szójátékkal is kirukkolt.

Azt mondta ugyanis:

— Bánflynak rákbaja van. Még pedig a legveszedelmesebb: o s z t - r á k b a j a . . .

Ezért az öreget meg is tapsolták. A gombomba szónokok azonban még figyelmet sem kaptak, sőt Bolgár Ferencz kis híján meghontotta a fegyverbarátságot is. Ez úgy történt, hogy Bolgár nagyon erősen hangsúlyozta, mennyire ragaszkodik a kiegyezéshez és a közös hadsereghez, ami természetesen nem tetszett a szélsőbalnak. De csak a fagyos hidegség mutatta, hogy nem hallgatják szívesen. Mikor azonban Bolgár Ferencz ezek után azt találta mondani, hogy a függetlenségi párttal tart, Polczner Jenő közbeszólt:

— Annak pedig nem kell a közös hadsereg.

A néppárt tűzbe jött.

— Hát már megint véditek a kormányt? — kiabálták.

Bolgár Ferencz aztán engesztelésül ki-magyarázta magát, hogy a függetlenségi párttal tart ugyan, de csak annyiban, hogy ő is a gépészt akarja elküldeni s nem a gépet bántani.

S ez elég őszinte vallomás volt.

A szélsőbal legalább tudomásul veheti, hogy a nemzeti párt csak azért támogatja, sőt tüzeli is az obstrukciót, mert — más gépészt szeretne az állami gépezet mellé.

A képviselőház ülése.

Tíz órakor nyitja meg Szilágyi Dezső az ülést s a jegyzőkönyv hitelesítése után a Ház nyomban folytatja az imdemnity napirendre tűzése iránti indítvány tárgyalását.

(A napirend-vitá.)

Biró Lajos azt mondja, hogy a miniszterelnök régi takikája szerint arra törekszik, hogy barátait és ellenségeit lefőzze. Aztán a helyzetről beszélve azt mondja, hogy a házszabályok erőszakos magyarázását Gajári és Örley kezdték meg. Csak előre! Biztosítja a miniszterelnököt, hogy husz komoly férfi, ha akarja, technikai obstrukcióval megakadályozhatja a parlament munkásságát. Ez a parlament hibája.

Bartha Miklós: Ez a parlament ereje.

Biró Lajos ezután azt kérdi a miniszterelnöktől, jót áll-e azért, hogy a kiegyezési javaslatok, úgy, amint vannak, kvótaemeléssel nélkül keresztülmennék az osztrák parlamentben? Jobban mondván, állásait köti-e hozzá? (Fölkialítások balról: Ez a fő!) Hosszas közgazdasági fejtegetések után azt a meggyőződését fejezi ki, hogy az önálló vámterület egészen békés módon is életbe lehetne léptetni, csak járjon a kormány egyenes uton s ne akarjon senkit becsapni. Nem fogadja el a napirendet.

Wittmann János azért szólalt föl, mert ő is részt akar venni a harcban. Az ellenzék minden tagjának kötelessége, hogy a gyepült kiragadni segítse az ország vezére kezéből. Elbeszéli, hogy választói azt kérdezték tőle, hát a miniszterelnököt a becsület és politikai kötelesség nem kötelezi arra, hogy megtartsa Apponyinak és az ellenzéknek adott szavát. Erre ő ezt felelte:

— Becsület és politikai tisztesség csak azt kötelezik, a kiben van ilyesmi. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Szilágyi Dezső: A képviselő urat ezért rendreutasítom! (Felkiáltások balról: Éljen Wittmann!) Az elnök szavaira megjegyzést tenni nem szabad!

Biró Lajos: De éljenezni?

Az elnök: Éljenezni sem.

Wittmann János: Elég szomorú, hogy mikor az ember itt egy tónyt konstatal, ezért rendre kell utasítani őt, oly frivol az a tény. Azt fejtegeti, hogy az ellenzéknek minden áron meg kell bukattania a kormányt, ha lehet, itt a Házban, ha nem lehet, a Házon kívüli eszközökkel. Arra kéri Széll Kálmánt, ki a király bizalmasa és jó hazafi, men-

aldotta meg a gondviselés: véghetetlenül jó, könyörületes szívvél és bámulatos agitatori ügyességgel. Szívjósága volt az, melylyel megérezte a nyomort, melyet a gonosz szerelem büne hoz az emberekre; de az ügyes agitátor, aki lelkében lakik, sugta meg neki, hogy ha a házasságtörés bűnétől akar elrettenteni, akkor ne azokat a bajokat fesse, melyek belőle a férfira háramlanak, hanem inkább és nagyobb mértékben azokat, melyek a nőt teszik szerencsétlenné, a nőt, ki a házasságtörésben becsületét, társadalmi állását, vagyoni jólétét és családja szeretetét kockáztatja. A nőé a nagyobb veszteség. Ezt kell tehát kimutatni. Ezt kell a legerősebb agitáló irodalmi eszköz segítségével, a drámával bebizonyítani.

Ezt tudja, ezt miveli az a ravasz Dumas.

És nézzék: Horatius a férfi bajait sorolja fel, és sermo-ján nevetünk; Dumas a nő boldogtalanságát festi, és darabján sirunk.

Horatius szórakoztatja, Dumas megjavítja az embert.

Horatius, a vates, költő; Dumasnál e latin szónak a próféta-értelme is talál. —

Hogy aztán mi a darabnak a vége? Hát az, hogy a boldogsága romjain kesergő férj elkergeti magától a feleséget, kényszeríti a csábítót arra, hogy őt vagyoniilag lönkretegye, nehogy az ő, a becsületes ember zsebében egy fillér is maradjon abból, amit a gonosz

ember pénzével szerzett; és így a hálátlanság büntetésére ítéli el „a vétkeket.”

— Hát a gyermek? Mi lesz a gyermekkel?

— Ah, itt aztán ismét fölragyog Dumas aranyos szíve.

A gyermeket, a hatéves kis Jeannet Henry Dumont behívja és így szól hozzá: „Kedves kis Jeanne-om, a mama innen elmegy; az Alvarez bácsi is elmegy; és én is elme- gyek innen. Már most, kedveském, válassz hármunk közül, kinél akarsz maradni?”

A kis gyermek körül néz a mozdulatlanul előtte álló három ember között és így szól:

— Nálad, papa!

Az ő piczike, ártatlan kis lelkecskéjével megtalálta a helyeset.

Nohát, akinek ennél a jelenetnél sem lesz a szeme nedves, az nevéssen ki engem! Joga van hozzá. Mert én bizony sirtam, mint a patak.

Mondanom sem kell, hogy a darabot jól adták elő. P. Márkus Emilia gyönyörűen játszotta Matilde szerepét és nagy elismerésben részesült a közönségnél. Nyílt jelenethen és fölvonás után viharosan tapsolták. Ivánfi, az Alvarez, igen jó volt; Gyenes, mint Henry, meglehetősen. Nagyon tetszett a kis Rudai Teréz, ki rokonszenves és fölötté értelmes leánya és a Jeanne kisasszonyka szerepét pompásan ját-

szotta. Dicséretet érdemel Szaecsvayné is, ki a reábizott mellékszerepet kellő érvénnyel emelte.

Dumas színművét Bracco-nak *Don Pietro Caruso* című híres egyfelvonásosa előzte meg, melyben az olasz virtuóz-színészek aratják legjobb diadalaik egyikét. Nemrég Zacconi-nak fölülmulhatatlan művészetét csodálták benne a pestiek és ép ezért a darabnak nem is volt ez alkalommal ujdonsági érdeke. Inkább az érdekelte a közönséget, hogy miképp fogja Gabányi a nagy szerepet eljátszani — Zacconi után? Ez pedig kegyetlen érdeklődés. Mert ily összehasonlítással nem szabad busítani az oly derék színészt, mint Gabányi; ép ellenkezőleg, fokozódni kell rokonszenvünknek irányában, mikor oly feladattal látjuk küzdeni, melyről ő maga is meg van győződve, hogy fölülmulja erejét. És habár szerep-fölfogása nem volt egészen helyes — nagyon is korhelynek, elázottnak ábrázolta a jó Don Pietrót — alakítása mégis megérdemelte a figyelemre méltó sikert, melyet vele aratott. Értelemmel és gonddal játszotta Török Irma a szerencsétlen szerelmes leányt, Margheritát; Horváth is ki-elégített Fabrizio szerepében.

A darabot Radó Antal fordította azzal a finom értelemmel, szabatosággal és művészi gonddal, mely e jeles író minden művének irodalmi értékét biztosít.

Keszler József.

jen a korona elé, fesse le a helyzet hü képét. mondja el, hogy itt oly miniszterelnök van, aki a törvényt, az alkotmányt, a politikai és erkölcsi tisztességet sérti, hogy a többség itt a miniszterelnök pénzét ül s kérje meg, csináljon itt jobb viszonyokat, akár a parlament fölosztásával s bizza a kormányt oly férfiakra, kiknek a politikai tisztességről más fogalmuk van. Ha pedig Széll ezt nem teszi meg, tegye meg az ellenzék. A napirendet nem fogadja el.

(A szünet után.)

Bolgár Ferenc: A miniszterelnök politikájának köszönhetjük azt, hogy a monarchia nagyjátalmi állása megrendült, hogy a hármasszövetség államaiban hangok emelkednek szövetségünk megbízhatatlanságáról. Zűrzavar van mindenfelé. És a miniszterelnök még Gajárral és Orleyvel provokáltja is az ellenzékét, mintha csak bele akarna kergetni az obstrukcióba. (Ugy van! balról.) Ha obstrukció lesz a vitából, azt főleg a miniszterelnök okozta, ha nem lesz, az az ellenzék érdeme lesz. Tagadja, hogy most obstrukció lenne a Házban. Tizenhét szónok beszélt az ellenzékéről s ez már obstrukció? Abban, hogy a miniszterelnök már most indennitást kér, a szóló titkos czélnak lát. Tisza Kálmán a véderő-vita viharában is csak december közepén kért indennitást. Meg is kapta. Szapáry is közvetlenül a Ház fölosztása előtt kért indennitást, pedig akkor az ellenzéknek jobb alkalma lett volna obstrukálni, mert nem esett túl a Bánffy-féle író választáson s nem dolgozott ellene ötmillió forint. Kijelenti, hogy módosítást nyújt be, hogy az indennitást csak december elsején tűzhessék ki napirendre. Addig tán nyilatkozhatik a miniszterelnök a kvóta dolgában, sőt tisztázhatja magát a Dessewffy Emil ügyében is. Kell is tisztáznia magát a Dessewffy-ügyben. Lesz ideje december elsejéig. Ő hiva a közös hadseregnek és közös vámterületnek. (Zaj a szélsőbalon.) Ha fentartjuk a közös hadsereget, az csak olyan lehet, mint ma, (Zugás a szélsőbalon.) de ami ma történik, mindaz a közös hadsereget is devalválja értékében. Ő a vitát illetőleg a függetlenségi párt vezérével tart.

Polczner Jenő: Annak nem kell közös hadsereg.

Rakovszky István: Már megint a kormányt támogatják. Polczner megint a kormányt védi. (Zaj.)

Bolgár Ferenc: Abban ért egyet Kossulthal, hogy a gép mellől el kell törölni a moslani gépezet. Nem fogadja el a napirendet és ajánlja a módosítást. (Tetszés a baloldalon.)

Lakatos Miklós: Nem pártfegyelem folytán szólal föl, mert felszólalna akkor is, ha a tuloldalon ülne. Csodálkozik, hogy a tuloldal, noha Deák hagyatékát támogatja meg, hallgat és Bánffy gárdájává szegődik. A pénzügyminiszter a minap azt mondta Horánszkynek magánbeszélgetés közben, hogy nem akarja folygajtani a szomszéd házat. Hiszen már ég az! Hiszen nekünk már védekezünk kell. Ne titkolózzanak. De hiszen majd csinál Bánffy az önálló vámterületből közöst, mint a hogy kedves főispánja, Miklós Gyula csinált vasbidből fahidat. (Tetszés az ellenzéken.) A kormányelnök szerinte rákbetegségben szenved; a rákbetegségek legveszedelmesebbje azonban az osztrák betegség. (Viharos derűtség és taps.) Ebben szenved a kormányelnök, akiről elhiszi, hogy jó magyar származású, de az bizonyos, hogy osztrák utajka szoptatta. (Derűtség.) Megszokott a Kossuth-temetésről, rongynak nevezte zászlókat — no, ha idebenn lenne most a miniszterelnök, megmátnám arra, mi a magyar zászló. Elszavalnám neki Erdélyi „A háromszintű lobogó...” című költeményét. Aztán arról beszél, hogy a miniszterelnök éhezni hagyja az öreg honvédeket, de kiadja Áxentio Szevernek, Franciscuak a nyugdíját, akik akasztófát érdemelnek.

Az elnök: Ugyanezt a dolgot más szóval is el lehet mondani.

Lakatos Miklós: Hiszen akasztófára voltak ítélve 1848-an. Ne adja Isten, hogy olyan idők jöjjenek, mint 1849. végén voltak, mert a miniszterelnök a Haynau gárdájához tartoznék és az egész függetlenségi pártot fölakasztatná. A miniszterelnök másik betegsége erlélkező tehetségének pusztulása, melynek következzése agylágyulás lehet. Menjen pihenni Szolnok-Dobokába, nagyszerű penziót adnának neki. Az ő régi professzora azt mondta neki: Nem ember, nem keresztény, nem pogány, hanem csak kutya, aki a szavát megszegi. Kár, hogy a miniszterelnök nem ehhez a professzorhoz járt iskolába. Az olyan miniszterelnök, aki nek a becsületről olyan fogalmai vannak, hogy keresztül lehet azon gázolni, aki adott szavát visszahívja, barátim, nekem ilyen miniszterelnök nem kell. Ennek a magyar borbé bujt osztrák miniszterelnöknek anyanyelvén kiáltom oda: Abdanken! (Tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.)

A vitát holnap folytatják.

Bélyeg és regále.

(A pénzügyi bizottság ülése.)

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma letárgyalta a kiegyezési javaslatok legutolsóját, a kártya- és bélyeg egyezményről szólót is. Ezzel a pénzügyi bizottság követésre méltó példát nyújtott a Ház plenumának, hogy az is hasonló szakértelemmel és tárgyilagossággal végezzen a javaslatokkal. Az utolsó kiegyezési javaslat elintézzése és elfogadása után a bizottság hozzálatott az ellenzék által már határozati javaslattal is megszüretett, a városok és községek regalekártalanításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásához is, melyet beható vita után ugy általánosságban, mint részleteiben a pénzügyi bizottság elfogadott.

Az ülésről szóló tudósításunk ez:

A képviselőház pénzügyi bizottsága Széll Kálmán elnöklése alatt tartott mai ülésében tárgyalás alá vette: „a magyar korona országainak pénzügyminisztere és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok pénzügyminisztere között a bélyeg és közvetlen illetékek fogyasztási bélyeg és díjak iránt létrejött egyezményről szóló törvényjavaslatot.”

Hegedűs Sándor előadó részletesen ismertette a törvényjavaslatba foglalt egyezmény alapelveit és intézkedéseit, valamint a pótegyezményben a kártya- és naptárbélyegre vonatkozó megállapodást, a megoldást egészben véve helyesnek találja és a javaslatot elfogadásra ajánlja.

Komjáthy Béla ismét azon kezdi, hogy politikai pártállásánál fogva a külön vámterület híve lévén, természetes, hogy az egyezményhez nem járulhat. Az egyezményben különben is az 1868-ikihez képest visszaesés van. Uj közös érdekű ügyet akar teremteni az egyezmény, kimondván, hogy a kártya- és naptárbélyegre nézve azonos szabályok alkalmaztatnak. Az 1867-iki törvényekben ily rendelkezést nem találunk és szóló határozottan ellene van annak, hogy ily újabb közös érdekű ügy teremtsék. Nézete szerint azt kellett volna kimondani, hogy a fogyasztási adóbélyeg azt az államot illeti, ahol a kártyát használják. A kártyabélyegnél 70—100.000 forintra megy a károsodás, amit ily módon elkerülhetnénk. Ez a helyzet a naptáraknál is, amelyeket nagy számmal hoznak be Ausztriából.

A javaslatnak ide vonatkozó rendelkezésiben szóló határozott közjogi sérelmet lát. Kifogást tesz az ellen is, hogy az egyezményben nem külföldnek tekintik Ausztriát s hogy a leletekre nézve az egyik állam hatóságainak közvetlen eljárás biztosítottatik a másik állam hatóságaival szemben. Amikor a javaslat indokolásában kimondatik, hogy a közös minisztériumoknál a bélyegek elszámolása a nyugta kiállításának helye szerint történik, mert különben nem érvényesülhetne a viszonyosság, ez annyit jelent, hogy elismertetik annak jog- és törvényszerűsége, hogy a közös minisztériumok Bécsben székelnek, pedig ezt semmiféle törvény nem mondja ki s ez egyáltalán nem is következik az 1867-i törvényekből. Azt helyesnek tartja szóló is, hogy a felség személye körüli minisztérium exterritorialitása elismertetik s különösen azt, hogy az egyezményt egy évre fel lehet mondani. Reméli is, hogy a miniszter azonnal élni is fog a felmondás jogával. A javaslatban egyébként sok oly kérdés van, amelyeket a pénzügyi bizottság megbírálni nem jogosult. Indítványozza ennél fogva, hogy a javaslatnak előzetes tárgyalásra az igazságügyi bizottsághoz való utasítása is hozassék javaslatba.

Lukács László pénzügyminiszter a Komjáthy által felhozottakra azt válaszolja, hogy aki bővebben foglalkozik e javaslattal, el kell hogy ismerje, hogy nagy haladást jelent az 1868-iki megállapodással szemben s hogy több rendbeli sérelem orvoslást nyer benne. Az 1868-iki megállapodást Magyarországon nem iktatták törvénybe s házagosan is tették közzé, ugy, hogy a publikált szövege nem is teljesen azonos az Ausztriában törvénybe iktatott szöveggel. A kártyabélyegre nézve már 1868-ban ki volt mondva az egyforma eljárás, e tekintetben sincs tehát a jelen egyezmény-

ben visszaesés. A költségvetés szerint az egész kártyabélyeg bevétele 110.000 forint, lehetetlen tehát, hogy e czímen 70—100.000 forint károsodásunk legyen és pedig annál kevésbbé, mert az illető osztrák gyáros nálunk is állított fel kártyagyárat. A javaslatban világosan ki van mondva, hogy ez egyezmény tárgyra nézve Ausztria nem tekintetik külföldnek, amiből a contrarió következik, hogy egyéb tekintetben Ausztria külföldnek tekintetik, ami az 1868-iki megállapodásban is ki van mondva. A leleteket illetőleg a hatósági eljárásra vonatkozó intézkedés a kölcsönös jogsegélytökéletesebbé tétele szempontjából vétetett fel s a másik állam hatóságának közvetlen eljárását egyáltalán nem állapítja meg. Az a kérdés, hogy hol legyen a közös pénzügyminisztériumnak a székhelye, nem egy bélyegügyi novella vagy plane annak indokolása által döntetik el. Ami Komjáthyknak a felmondásra vonatkozó tanácsát illeti, szóló annak követését nem tartaná indokoltnak. A jogügyi bizottsághoz vonatkozó utasításra nézve megjegyzi, hogy nem látja ezt szükségesnek, mert uj jogi dispozíciókról nincs szó az egyezményben. Ily javaslat tétele különben sem tartozik a bizottság illetékességéhez.

Az egyezmény egyes részleteire vonatkozólag Toepke államtitkár által adott felvilágosítások s Komjáthy Béla további felszólalása után a törvényjavaslatot általánosságban és egy pár stílusos módosítással részleteiben is elfogadták.

Tárgyalás alá vette ezután a bizottság a magyarországi városok és községek fogyasztási adó természetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslatot.

Az elnök bejelenti, hogy az e javaslat tárgyában Pozsony szabad királyi város által benyújtott javaslatot szintén a bizottsághoz utasították.

Hegedűs Sándor előadó kiemeli, hogy a szeszitalmérés, cukorfogyasztási és söritaladó községenkiülváló beszédésének megszűnése következtében a városok és községek háztartásában pénzügyi hátrányok keletkeztek, amelyekre való tekintettel megfelelő intézkedések váltak szükségesekké. Részletesen ismerteti a javaslat intézkedéseit s általánosságban való elfogadását ajánlja, bejelentvén, hogy a részleteknél módosításokat fog benyújtani oly irányban, hogy a törvény hatálya három évre szoríttassék s a pótlék-szedhetés az eddigi mérvben a bor- és husfogyasztási adóra nézve is megengedlenség a városoknak.

Berzeviczy Albert elfogadja a javaslatot, mint kifolyását a már megalkotott törvényeknek s beváltását a miniszter által tett ígéretnek s elismeri, hogy lehetőleg méltányosan igyekszik a javaslat a városok igényeit kielégíteni. A székes főváros viszonyaiból kiindulva s arra való tekintettel, hogy az italmérés jövedék a fővárosban igen fejlődéskepes, hátrányosnak tartaná, ha ez hosszabb időre megkötötnék. Indokolt volna ennél fogva, ha akár az első szakasznak, akár az egész törvénynek érvénye három évre szoríttatnék. Szükségesnek tartaná továbbá a javaslat clarificálásával megnyugtató adását arra nézve, hogy a főváros a kültelki sörfogyasztás után élvezett jövedelemtől nem fog elesni.

Matekovicz Sándor kívánatosnak tartaná fogyasztási szempontból a husfogyasztási adó mérséklését. Elismeri, hogy ez az adó egyelőre alig mellőzhető, meg kell azonban jegyeznie, hogy a jövő fejlődése szempontjából a husfogyasztási adó illetőleg annak pótlékokkal való emelése Magyarország érdekeinek nem felel meg.

Komjáthy Béla ugyanily értelemben nyilatkozik a sörfogyasztási adóra nézve is, helyeselvén egyébként azt, hogy a kormány kiterjeszti elvégre a gondját a községi pótlékokra nézve. Nézete szerint az értékemlékedések helyes alapot nyujtanának arra, hogy a városok háztartási viszonyai javíttassanak.

Farbaky István felvilágosítást kér az iránt, vajjon a kárpótolás kiszámításánál figyelembe fogják-e venni azokat a pótlékokot, amelyeket kivethettek volna, de tényleg nem vetettek ki s vajjon minő eljárást fognak követni az albérlők által e

városoknak beszoigáltatott, de egészen tökéletesen el nem számolt jövedelmek kárpótlása közzé.

Lukács László miniszter kimutatja, hogy nem lehet jogsértésről beszélni azon a czímen, hogy a városok elesnek a növekedő jövedelem következtében részükre eső particzipáció esetleges többletétől. Különben is e javaslat csak ideiglenes rendezést céloz, s reméli, meg lesz található annak a módja, hogy a városok észszerűleg növekedő igényei kielégíttessenek. Mindazáltal nem zárkózik el szóló a felhozott aggályok elöl, azonban nem tud különbséget tenni a főváros s a többi városok közt, hozzájárul ahhoz, hogy az egész törvényjavaslat hatálya három évre tűzessék ki. A főváros oly kedvező megoldást nyer, hogy már az első évben megkapja azt az összeget, amit a természetes fejlődés alapján legfeljebb a harmadik évben érhetne el. A söradó-pótlék szedése ki van zárva s e törvény az ásványolajra és cukorra nem terjed ki, mert ezek nem oly cikkek, amelyekre nézve pótlékok engedélyezése czélszerű lenne. Oszlja szóló Matkovicz nézetét s reméli, eljön az ideje, amikor megfelelő változtatás történhetik, de a mai viszonyok közt bizonyos határok közt, tekintettel főleg a városok igényeire, meg kell engedni a husra nézve a pótlékok szedését. Berzeviczy második kérdésére megadja a választ a 4-ik szakasz, mindazáltal nem ellenzi a miniszter, hogy a jelentésben kimondassék, hogy ama bevétel után, melyet a főváros a söradó czímen a külteleken szedett, joga van kárpótlás igénybe vételére. Ami az albérlők dolgát illeti, az e tekintetben szerzett tapasztalatok arra indítják szóló, hogy az e tekintetben felmerülő üzemek megakadályozására a 7. szakasz megfelelő módosítását hozza javaslatba.

A törvényjavaslat ezután általánosságban és utóbb néhány módosítással részleteiben is elfogadta a bizottság.

Ezzel a bizottság előtt fekvő törvényjavaslatok tárgyalása befejeztetvén, az elnök közönetet mondott a bizottság jelenlevő tagjainak buzgalmaért.

Komjáthy Béla kiemeli, hogy leginkább az elnöknek köszönhető, hogy a törvényjavaslatok tárgyalása teljes objektivitással történhetett meg. (Általános helyeslés és éljenzés.)

Végül az elnök javaslatára felhatalmazta a bizottság Pulszky Ágost, Gajári Ödön és Neményi Ambrus bizottsági tagokat, hogy az indennity-törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása alatt Hegedüs Sándor előadót helyettesíthessék.

Ezzel az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

Szakadás az osztrák ellenzéki pártokban. Mai számunkban jelentettük, hogy az osztrák Reichsrath német ellenzéki pártjai között eddig fennállott „Deutsche Gemeinschaft” megszűnt. A szakadás előzményeit is ismertettük, hivatalosan pedig a német néppárt ezt a következő közleményben adja hírül:

Tekintettel arra, hogy a kiegyezési bizottság utolsó ülésén a vezérférfiak értekezletén képviselt baloldali pártok közül kettő egy fontos taktikai kérdésben különvált a baloldal többi pártjaitól, így tehát a vezérférfiak értekezlete abbéli feladatának, hogy biztosítsa a baloldal összes pártjainak egységes eljárását, nem felel meg, a német néppárt elhatározza, hogy képviselőit a baloldali vezérférfiak értekezletéről visszahívja. Önként értendő, hogy a német néppárt, mint eddig, úgy ezután is arra fog törekedni, hogy minden nemzeti ügyben létrehozza az összes német pártok egységes eljárását.

E lépés következményei még egyelőre nem láthatók be. A német pártok különböző irányalatai különbözőképen bírálják a helyzetet, s remélik a kibékülést. Erre vall a szabad német egyesület kommunikéje is, amelyet ma adott ki s amely így hangzik:

Az egyesület sajnálja a német néppártnak azt a határozatát, hogy a vezérférfiak értekezletéből kilép, de kifejezi azt a biztos reményét, hogy a német pártok a nemzeti kérdésekben ezentúl is együttesen fognak eljárni.

A „Vaterland” (a katolikus néppárt közlönye) azt írja, hogy ha a német néppárt vezérférfiai a balpárt tegnapi üléséről eredmény elérésé nélkül távoztak is, a tárgyalásokat folytatni nem akarták, ebből még nem lehet következtetni, hogy később újból ne tárgyaljanak a többi balpártokkal, mert a felmerült differenciák nem oly jelentéktelenek, hogy azokat elsimitani ne lehetne.

A „Grazer Tagblatt” szerint a német néppárt és a Schönerer-párt közt nagy közeledés mutatkozik, ami az ellenzékét küzdelmében csak buzdítani fogja. Az ellenzék, melynek háta mögött a választók többsége van, elég erős lesz, hogy megakadályozhassa, hogy Thun gróf Magyarország és Ausztria között a kiegyezést parlamentáris uton létesítse. Ha Thun e kiegyezést létre akarja hozni, úgy az ő kedves 14. szakaszához kell nyulnia.

A revízió.

(Távirati tudósítások.)

Manau, Franciaország főállamügyésze ma a következő szavakkal fejezte be a semmitőszék előtt korszakos beszédét:

— Mindezek után kérem a Dreyfus ellen hozott ítélet feloldását, a revízió elrendelését és a Dreyfusra kimért büntetés felüggesztését!

Siri csendben, elfojtott lélekzettel hallgatták végig a teremben Manau beszédét; az arczokon megfeszült minden izom. A semmitőszék tegnapi és mai napja egészen új világot áraszt Franciaország közvéleményének legmagasabb képviselőire. A bíróság termében egészen új hangok szólaltak meg, tiszta, fenkölt, modern hangok, e század legmagasabb jogi és emberi emanációi.

A világnak azt kellett hinnie, hogy a Drumontok és Rochefortok utczái szelleme megmetyelvezte az egész francia közöletet, nem kimélvén ennek legnemesebb orgánumait sem, és ime mint új igék szállnak a Szajna partjáról Európa minden művelt tájéka felé Bardnak, a nagy jogászelmének és Manaunak, ennek a higgadt és merész férfunak hatalmas beszédei.

A mihez csak keztyüs, reszkető kézzel mertek hozzányulni a jámbor vidéki deputék, ami miatt a „Figaro”, a párisi courtesaneok lapja állítólag elvesztett ötvénezer olvasót, ami miatt miniszterek és táborszernagyok gráva bujosdit játszottak egész Európa közvéleményével: ebbe az óriási darázsfészekbe bátor, mondhatjuk hősi kézzel nyultak ma belé Franciaország legfőbb bírái. Mindaz a sötétség, amely ráborult a francia büszke egyenrubákra, ma hirtelen elveszni látszott attól a nagy fénytől, mely ezen a napon a francia bírói talárra áradt.

Két kézzel tépték szét Bard és Manau azokat az intrikákat, amelyeket Dreyfus ellen szöttek, a katonai pártnak egyenesen a szeme közé vágták a rosszhiszeműséget, nyíltan kimondván, hogy azoknak az uraknak, akik minden eszközzel izgatták a revízió ellen, nem lehet többé megadni a döntő szót ebben az ügyben. Felháborodással utasították vissza azokat a gyanúsításokat, amelyeket a Drumontok a revízió hívei ellen szöttek, és az igazság nagy páthoszával harsogtak oda hallgatóiknak és egész Franciaországnak, hogy a rosszhiszeműekkel a bíró szóba sem állhat, mert előtte semmiféle érdek sem szent, csak az igazság!

A semmitőszék holnap vagy holnapután meghozza határozatát. Sem azt nem tudjuk, hogy mi lesz ez a határozat, sem nem ismerjük ennek a határozatnak a konzekvenciáit, de a mai nap mindenestre könnyített Franciaország közlelküsméretén, mert a független bíró legszebb apotheózisa volt.

A táviró egész este és éjszaka hozta Párisból a tudósításokat, amelyek itt következnek egymásután.

(A terem.)

A semmitőszék ma folytatta tárgyalását, a Dreyfus-pör revíziója ügyében. A közönség, ma csendesebben viselkedett, mint eddig. A törvényszék előtti tér, valamint a törvényszék folyosói mind csendesek voltak. Sehol semmiféle gyülekezést nem lehetett észrevenni. A törvényszéki teremben csak újságírók és ügyvédek voltak.

Déli tizenkét órakor jelentek meg a semmitőszék bírái a teremben.

(A bírák.)

A semmitőszék büntető tanácsa, amely a revízió kérdésében dönteni hivatott, tizenhat tagból áll. Ezek közül Loew elnök, továbbá Paul Dupré és Laurent Atthalin tanácsosok elzászi származásuk.

Loew elnök, a becsületrend tisztje, Strassburgban született és most hetven éves. 1872-ben Havreba, 1875-ben pedig Párisba nevezték ki bírónak, egy évvel később a párisi felebbezési kamara tagja, majd államügyész, 1883-ban főállamügyész, és 1886-ban a semmitőszék elnöke lett.

Paul Dupré most hatvankilenc éves. Altkircheuben született és előbb ügyvéd, majd a posta- és táviró igazgatóság legfőbb szakértője lett. 1879-ben államtanácsos, 1889-ben pedig a semmitőszék tagjává nevezték ki.

Laurent Atthalin egyik legfiatalabb tagja a semmitőszéknek; még csak ötven éves. Volt ügyész Párisban, 1880-ban vizsgálóbíró, 1893-ban a felebbezési tanács tagja, 1895-ben államügyész, és csak nemrég a semmitőszék tagja lett.

A semmitőszék többi tagja tőzsgyökerez francia.

Közülük kiválik Bard, a revízió-ügy előadója, aki most mindössze negyvennyolc éves. A semmitőszéknek hat év óta tagja.

Frichon ötvenéves. 1886-ban lett a semmitőszék tagja, miután végig ment az államügyészi pálya minden fokozatán.

Sallantin hetvenéves és huszonkét esztendő óta tagja a semmitőszéknek.

De la Rouverade hetvenkét éves és husz év óta működik a semmitőszéknél.

Sevestre hatvankilenc éves és tizenkilenc év óta tagja a legfőbb bíróságnak.

Vetelay hatvanhét éves

Chamberead szintén hatvanhét éves, mindkettő tizenhat év óta van a semmitőszéknél.

Kivülök a hatvanhat éves Accarias hét év óta, az ötvenéves Dumas öt év óta, az ötvenkét éves Roulier négy év óta, s az ötven éves André-Boulloche két év óta tagjai a semmitőszéknek.

Csak legutóbb nevezték ki a semmitőszék tagjaivá az ötvenéves Eugen Duvalt és a hatvanéves esztendő Napoleon Laserre-t.

A semmitőszék főállamügyésze Manau, aki 1822-ben született és diszes állását 1893 óta tölti be. Most felelevenítik azt az a nyilatkozatát, melyet annak idején a Zola-perben tett:

— Szeretném, ha az igazságügyminiszter felszólítana, hogy tegyem meg az első lépést a Dreyfus-ügy revíziójához; de addig kérem Zolát, hogy kimélje szegény Franciaországunkat.

(Az előadó folytatja beszédjét.)

A tárgyalás megnyitása után azonnal Bard előadó vette át a szót.

Bard, mint mondtuk, a semmitőszék legfiatalabb bírája. Hatalmas természetű, erős férfi, hosszú fekete körszakállal, élénk sötét szemmel.

Bard előadásában nem sorol föl részletes javaslatokat, de ezek ugyszólván önként következnek, és a törvényszék által is levonhatók azokból a fejtegetésekből, amelyeket a legnagyobb higgadsággal tár fel a semmitőszék előtt.

Beszéde során ezt mondja:

— Tegnapi ismertettük a periratok anyagát. Mit fog a semmitőszék most tenni? Ha Dreyfust haladéktalanul a hadbírószék elé

állítják, a vád elveszti erejét. Most az a kérdés merül fel, nem volna-e célszerű, az ítéletet megsemmisíteni, anélkül, hogy az ügyet a hadbírószághoz utalnák, és mégis szükséges, hogy Dreyfust vagy elítéljék vagy felmentsek, hogy valahára vége legyen minden kétségnek az ő bűnössége vagy ártatlansága felől? Mert — ugymond az előadó — a Dreyfus ellen emelt vádak teljesen meg vannak erőltetve. Vagy pedig revíziót kérünk teljes világosság mellett, egyúttal kérünk kell a titkos akták megszerzését és azoknak megvizsgálását, mert — és ezek ismét az előadó szavai — teljes világosságot kell szerezni jóhiszemű emberek részére; azok pedig, akik nem jóhiszeműek, nem jönnek számba.

Igy nyilatkozott Bard, aki, amint látható, inkább a revízió mellett van és egyúttal vizsgálatot kér, amelyet maga a semmitőszék vezetne.

(Kirohanás a hadsereg ellen.)

Bard élesen elítéli azokat a gyengeségeket és kötelességszegéseket, amelyek a per lefolyása alatt észrevehetőek voltak. Kijelentette azt, hogy szükségét látja annak, hogy az egész Dreyfus-ügyet kivegyék a katonai bíraskodás kezéből. Az előadó beszédének különösen ez a passzusa keltett nagy mozgást a hallgatóság körében.

Mindenki érezte, hogy ez nagy momentumot képez a Dreyfus-per történetében, ép úgy mint a francia igazságszolgáltatásban.

Henry hamisításai az 1894. évi per tárgyalásán felmerült vádak mind lerontják. A szakértőknek 1897-ben adott véleménye teljesen megerősíti 1894-ki véleményüket. Ezekre a szakvéleményekre egy újabb haditörvényszék nem alapíthatja véleményét. Nem épen merész az az állítás, hogy ez a törvényszék újabb már teljesen meg volna fosztva a Dreyfus elleni bizonyítékoktól.

(Megsemmisítés vagy revízió?)

Mind a tények tekintetbe vételével fel kell vetnem — így szól Bard — azt a kérdést, hogy nem volna-e helyes, Dreyfust közvetlenül itt felmenteni? Erre vonatkozólag azonban ki kell jelentenem, hogy a semmitőszék a jelen esetben nem járhat el úgy, mint január 22-én, amidőn egy alíri törvényszék ítéletét megsemmisítette, anélkül, hogy újabb törvényszékhez utasította volna.

Hogy azonban Dreyfus ártatlanságát proklamálhassa a semmitőszék, ahhoz még más tények is szükségesek, mint az, hogy a szakértői vélemények egymással ellenkeznek.

(A rosszhiszeműek.)

Világosságot kell hoznunk az ügybe, hogy a jóhiszemű emberek meggyőződését is megerősítsük, mert az olyan emberek, akik nem jóhiszeműek, nem számítanak előttünk. (Mozgás.) Mert bármilyen legyen is a semmitőszék véleménye az 1894-iki bírói ítéletről, azt mégsem szabad elfelednie, hogy a katonai hatóságok a revízió ellen foglaltak állást és különösen Zurlinden tábornok irt egy ily szellemű levelet szeptember 16-án az igazságügyminiszterhez.

Felolvassa Zurlinden levelét, amelyből kitűnik, hogy Zurlinden nem talált olyan támpontot Dreyfus ártatlanságára nézve, amely okot adott volna annak a hadbírószági ítéletnek a megváltoztatására, amely Dreyfus bűnösségét kimondta; sőt ellenkezőleg, szerinte a már meglévő bizonyítékokhoz újabb bizonyítékok is járultak, melyek Dreyfus bűnössége mellett szólnak.

Bard azután arról az iratról beszél, amelyben ezek a szavak fordulnak elő: „Cette canaille de D...” és azt mondja, hogy ezt az iratot négy más irattal egyetemben a periratokhoz csatolták.

(Az elítelt iratok.)

Szükséges azonban, hogy a semmitőszék azokat az iratokat is megismerje, amelyeket más ügyek tárgyalása végett különféle törvény-

székeknel visszatartottak, különösen a Picquart-Leblois-ügyben folytatott vizsgálat iratait, azután a Picquart ellen emelt hamisítási vádra vonatkozó iratokat, továbbá egy a Picquart, mint az Esterházy ellen folytatott tárgyalások iratait, amelyek a katonai vizsgáló-tanácsnál vannak és végül a du Paty de Clamra vonatkozó aktákat és a titkos okiratokat. Ezek nélkül a semmitőszék elé terjesztett okiratok nem teljesek. Követelnie kell a semmitőszéknek azt az okiratot is, amelyre Cavaignac a szószéken hivatkozott. Hiányzik az akták közül egy hamisított okirat, amely nélkül a teljes tényállást megismerni nem lehet.

(Eleg volt a gyöngeségből...)

Ez az ügy még korántsem érett meg az ítéletre és a törvényszéknek, amelynek a tényállás teljes ismeretével kell döntenie, a meiyneka törvény kötelességévé teszi, hogy minden lehetséges vizsgálatot megejtessen az ügy kiderítésére és az igazság napfényre hozatalára, határozni kell afelől, hogy mi a teendő. Ez kényes feladat lesz, de ez nem lehet elegendő ok arra, hogy a törvényszék kibujjon alóla. Eleg volt már a gyöngeségből és a törvényszék súlyos kötelessége tudatában azt fogja tenni, amit lelkiismerete parancsol.

(Dreyfusné ügyvédje.)

Ezután Dreyfusné ügyvédje szólal fel és felolvassa indítványait, amelyekben vizsgálatot kér az 1894-ben és 1897-ben a bordereau felől adott irásszakértői véleményekben előfordult eltérések megbírlására és annak a megállapítására, hogy a Dreyfus-pörben közölték-e a bírakkal a tanácskozási tereben titkos ügyiratokat.

Dreyfusné ügyvédje indítványában oda konkludál, hogy a revízió tel kell rendelni és a semmitőszék köteles beható vizsgálatot indítani, valamint az eléje nem terjesztett aktákat bekérni. Erre a tárgyalást félbeszakították.

(A főügyész beszéde.)

Az ülésnek újból való megnyitása után Manau főügyész szólal föl és szintén a revízió mellett nyilatkozik, kiemelve, hogy két új tény alkalmas arra, hogy az elíteltnek ártatlanságát valószínűvé tegye. A legfontosabb új tény Henry hamisítása. Henryről tudjuk azt, hogy ő adta át Gonse tábornoknak a bordereaut, amely a Dreyfus ellen hozott ítélet alapja volt. Valóságos aggodással kell kérdeznünk, hogy honét származott a bordereau, s erre a kérdésre csak azt mondhatjuk, hogy ezt csak Henry tudná megmondani. Henry volt a koronatanu Dreyfus ellen s ha nem lett volna öngyilkos, ma hamisítással vádolva állana a törvényszék előtt. Ez esetben más okunk is volna a revízióra, mint az ő hamis tanuskodása. Így azonban csak ez a hamis tanuskodás az a faktum, amelynek következtében a revíziót megengedhetők tartjuk. Igen áldásos cselekedetet követnek el, ha lehetővé teszik az igazságnak a revízió útján való tisztázását.

A hadsereg megsértéséről szó sem lehet, amidőn egy jogi tévedés jóvátételéről van szó.

(Tiszta igazságot?)

„Önökön áll, ugymond, hogy a kedélyeket újra megnyugtassák és az önök döntése mindenki számára az igazság és az igazságosság kifejezése kell, hogy legyen. Lelkiismeretünkre hallgatva, meg akarjuk mondani önöknek, mikép gondolkozunk erről az ügyről. Indítsák meg a revíziót vagy legalább egyengessék erre az utat.”

A főügyész azután azzal a hipotézissel foglalkozik, hogy az ítéletet, anélkül, hogy más hadbírószági elé utalnák, szüntessék meg és kijelenti, hogy ehhez nem járulhat hozzá. Meg kell keresni és találni a felelősséget és ha kiderül, hogy Dreyfus ártatlan, akkor a bűnösnek meg kell bűnhődnie. Azután konstatálja a

főügyész, hogy két tény alkalmas Dreyfus ártatlanságának konstataálására: az egyik Henry hamisítása, a másik az Esterházy-pörben 1897-ben kihallgatott irásszakértők véleménye. A főügyész ezt a két tényt vizsgálva, azt mondja, hogy mivel Henry 1894-iki vallomását az 1896-iki hamisítás fölöttébb gyanússá teszi, legyen szabad kimondania azt a gyanúját, hogy hamis tanuvallomás forog fönn. Azután az 1894-ben adott irásszakértői véleményt vizsgálja és azt mondja, hogy irásszakértők könyven követhetnek el tévedést. A főügyész rámutat azoknak az irásszakértőknek számos ellentmondására, akik kijelentették, hogy a bordereau nem származik Esterházytól és ezt mondja:

Ha vizsgálatot indítanak, Esterházyinak alkalma lesz felvilágosítást adni.

(Dreyfus ártatlanságát szöved.)

A főügyész úgy véli, hogy mivel a szakértői véleményben ellenmondásokat konstataáltak, meg kell vizsgálni, ki a bordereau szerzője, Dreyfus-e vagy Esterházy, vagy más valaki. Esterházy, akit ebben az ügyben fölmentettek, ma büntetlenül megvallhatná, hogy ő a bordereau szerzője. Mily nagy szolgálattal tehetne ezzel a vallomással az országnak és a szerencsétlen Dreyfusnak, aki már négy év óta szenved és követeli rehabilitációját. (Mozgás.) De ha valóban Dreyfus a bűnös, akkor örökké fog bűnhődni és az országnak oly súlyosan megpróbáltatott lelkiismerete valahára ismét nyugodt lesz.

Önökön áll, uraim, hogy megindítsák a vizsgálatot, amelyből kiárad a világosság. Ne feledjék, hogy Dreyfus, amidőn lefokozása előtt és után ártatlanságát hangoztatta, épen ellenkezőjét mondta állítólagos vallomásának.

Azután Dreyfusnak feleségéhez irt több levelet olvasta fel a főügyész, amelyekben Dreyfus folyton ártatlanságát hangoztatja.

(A főügyész revíziót kér.)

Manau főügyész fölhívja a bíróságot, hogy feladatát magas jellegének megfelelő szilárdsággal teljesítse és ne engedje magát kívülről jövő híresztelések és vélemények által befolyásolni. A főügyész fölháborodással kel ki ama sértések ellen, amelyekkel a revízió híveit illették, megvesztegetett árulóknak és a hadsereg sértetőinek bélyegezvének őket. Nekünk — ugymond Manau — erélyesen tiltakoznunk kell az ily vádak ellen és a becsületes emberek jóhiszeműségére kell appellálnunk. Mi nem sértjük a hadsereget, midőn szigorúan az igazságot tartván szem előtt, azon fáradozunk, hogy kiderítsük, mi az igaz. Ha a bírák 1894-ben jóhiszeműleg tévedtek, vagy ha megtesztették őket, érintheti-e ez az ő becsületüket? Ami a hadsereget illeti, Franciaországot ma minden fia védelmezi és képtelen dolog azt állítani, hogy mi sértetjük fiainkat, barátainkat. A semmitőszéket csak egy érzés vezérli: az igazságszeretet és az igazság kikutatásának vágya. Mi Franciaország jó hírét tartjuk szem előtt, mert az idegen nemzetek szemében ez a fájdalmas ügy kompromittálja azt. Hatóságai a francia köztársaságnak! Hozsák ide Dreyfust, hadd igazolja, ha tudja magát. És akkor adassék vissza feleségének és gyermekeinek. Nem hiszem, hogy önök, az előttük fekvő okiratokkal szemben, visszautasítsák ezt a kívánságot. A bíróság az ítéletet vagy föl fogja oltani vagy teljesen megsemmisíti. Mindenesetre van szerencsém a bíróságnak azt az indítványt tenni, hogy az elítelt büntetését fontartással függeszse föl. A főügyész a Dreyfus-pör revízióját és megsemmisítését

Dreyfusnak haditörvényszék elé állítását és a büntetés felüggasztését indítványozza.

A megsemmisítésről szóló ítéletet ki kell nyomtatni. Mindenesetre föl kell függeszteni a Dreyfus elleni ítélet végrehajtását, anélkül azonban, hogy az esetleg szükséges közigazgatási rendszabályokat figyelmen kívül hagyják.

E közigazgatási rendszabályok alatt a főügyész azt értette, hogy a belügyminisztérium az Ördög-szigetről visszahozott Dreyfusnak esetleg megtilhassa, hogy egy bizonyos városban tartózkodhassék, ha ezt úgy az ő saját érdeke, mint pedig a közbiztonság megköveteli.

(Mornar ügyvéd.)

Ezután a Dreyfus-család képviselője, Mornar, rámutat arra, hogy az ügy nincs még eléggé tisztázva és ezért első sorban szükséges a beható vizsgálat, amely az egész világ előtt nyilvánvalóvá tegye Dreyfus ártatlanságát.

Ezután az elnök kijelentette, hogy a semmitőszék holnapi ülésén Mornard folytatni fogja beszédét.

(A semmitőszék határozata.)

A semmitőszék határozatát vagy holnap este, vagy hétfőn fogják kihirdetni.

(Labori nyilatkozik.)

Labori, Picquart ezredes ügyvédje, levelet intézett a hadügyminiszterhez, amelyben a leghatározottabban tiltakozik Gonze tábornoknak a semmitőszéki tárgyalás folyamán fölolvastott levelében foglalt amaz állítása ellen, hogy az ő szava nagyobb hitelt érdemel, mint a Picquart-é, mert Picquart hamisítás vádjá alatt áll. Labori kijelenti, hogy Picquart mindaddig az igazat mondta és elengedhetetlennek mondja, hogy Picquart-tal tudassák Gonze tábornok nyilatkozatát, hogy arra felellessen. Ennek következtében Labori újra fölhatalmazást kért, hogy ügyfelével érintkezhessék.

TÁVIRATOK.

Az új francia kormány.

Páris, október 28. Dupuy elfogadta azt az ajánlatot, hogy kabinetet alakítson. Első sorban Delcasseval tanácskozott, aki késznek nyilatkozott arra, hogy az új kabinetbe belépjen. Ribot is hajlandó tárczát vállalni. Freycinet gondolkozási időt kért. A hadügyi tárczát szánták neki. Constance is alighanem belekerül a kormányba. A revizionisták nem jó szemmel nézik Dupuy kormányalakítását, mert alatta folyt le 1894-ben a Dreyfus-pör és tartanak tőle, hogy a reviziót megakadályozza.

Páris, október 28. Charles Dupuy-nak sikerült Ribot, Delcassé és Leygues közreműködését a kabinetalakításnál megnyerni. Ribot az igazságügyi vagy a pénzügyi, Delcassé a külügyi és Leygues a közoktatásügyi tárczát venné át. Dupuy folytatja fáradozásait.

Az orleansi herceg közeledik.

Brüsszel, október 28. Az orleansi herceg ideutazásának oka az, hogy Franciaország közelében akar lenni. Innét várja meg a helyzet alakulását. A pretendens környezete azt hiszi, hogy kedvező fordulat áll majd be, amelyet a herceg annak köszönhet, hogy a katonai és polgári hatalom összeveszett a Dreyfus-ügy miatt. A herceg élénk telefon-összeköttetésben van a párisi pártvezetőséggel. (N. Fr. Pr.)

Vilmos császár utazása.

Halta, október 28. A császári párt tegnap a konzulátus palotájában a német kolónia fogadta és üdvözölte. Azután Bieber Péter, a tatabjai német-katholikus telep igazgatója beszédet intézett a császári párthoz, amelyben a szentföldi német egyesület és Palesztina német katolikusai nevében

üdvözölte a császári párt és halás köszönetet mondott azért az oltalomért, amelyben a palesztinai német intézetek és az ott lakó német katolikusok a német császár dicsőséges jogára alatt részesülnek. A császár ezt válaszolta:

— Szavai nagy örömmel töltöttek el. Nagyon köszönöm. Szívesen ragadom meg az alkalmat, hogy egyszer s mindenkorra kimondjam, hogy katolikus alattvalóim, bárhol és bármikor van rá szükségük, császári oltalmam felől mindenkor bizonyosak lehetnek.

A császári pár azután Bülow államtitkár kíséretében meglátogatta a szent Borromeus-nővérek katolikus kórházát. Azután a német-evangelikus iskola ünnepélye következett. Este kilencz órakor a császári pár tovább utazott Jaffába.

Kormányválság Japánban.

Jokohama, október 28. A kormány valamennyi szabadelvű tagja az új közoktatásügyi miniszter kinevezése miatt támadt nézeteltérés következtében beadta lemondását. A miniszterelnök ugyanis a közoktatásügyi tárczára egyik pártihívét hozta javaslatba.

HIREK.

Horvát Boldizsár meghalt.

— 1822—1898. —

Horvát Boldizsár jogtudor és államférfiu, a kiegyezés utáni első igazságügyminisztere, ma délben félkettőkor hetvenhat esztendőskorában meghalt.

Egy éve már, hogy bélrákja keletkezett s azóta igen gyakran volt ágyban fekvő beteg.

Augusztus elején leányai bevitték a Herzel-szanatoriumba s majd két hónapig az intézetben ápolatták. Az orvosi gyógykezelés azonban alig enyhített valamit a betegségen s az öreg uron már az aggkorral járó végkimerülés jelei is mutatkoztak. A gyógyulásról szó sem lehetett és attól tartottak, hogy a katasztrófa rövid idő alatt bekövetkezik. Horzel tanár konziliumot tartott ezen ügy állapotok meg az orvosok, hogy operációt ajánlanak. Ezzel legalább még egy időre tarthaták az életet a betegben. Az operációt augusztus végén Herzel tanár végezte, a műtét azonban nem volt radikális, mert ezt a beteg nem bírta volna ki s pusztán arra szorított, hogy a katasztrófát elodázza. A beteg mindazonáltal láthatólag jobban lett, de csak nagyon rövid időre, mert nemsokára szivgyöngöség is mutatkozott rajta. Három heli gyógykezeléssel azonban annyira helyrehozták a beteg egészségi állapotát, hogy fölkelte s néhány napig minden délelőtt kint sétált a városligetben. Ekkor visszaköltözött a szanatóriumból az Ándrássy-ut 96. száma alatt levő lakására. Három héttel ezelőtt ismét rosszabbul érezte magát s ágyba kellett feküdnie. Hivatták Hochalt Károly főorvost és Herzel tanárt, de ezek csak a katasztrófa elkerülhetetlen voltát konstatahálták.

Azóta a beteg el sem hagyta az ágyat. Huga, özvegy Márkus Istvánné, továbbá leányai: Láng Lajosné, báró Eötvös Lórándné és Radisits Jenőné ápolták. Mindennap meglátogatta fia, Horvát Jenő királyi táblai tanácselnök és a családja. Az utóbbi napokban mintha újból javult volna állapota, a család tagjai örvendve konstatahálták reggelint, hogy az éjszakát ismét nyugodtan töltötte s reggelijét jó étvágygyal fogyasztotta el.

Tegnap estefelé panaszkodott, hogy rosszul érzi magát s egész éjjel nem aludt. Az álmatlanság nagyon elgyöngítette. Reggel tíz óra felé többször elvesztette eszméletét s ekkor elhivatták a terézvárosi plébánia egyik lelkészét, aki feladta neki az utolsó szentséget. Kévéssel ezután beállt az agónia s pőntban félkettőkor a beteg kiszenvedett. A temetésre vonatkozólag még eddig intézkedés nem történt. A halott még ágyában nyugszik, fehér lepel alatt. A temetés valószínűleg vasárnap délután lesz.

A halál híre természetesen hamar elterjedt a fővárosban és délután egymást érték a kondoleálók a gyászoló családnál.

Horvát Boldizsár élete.

Irta: Tóth Lőrincz.

Horvát Boldizsár jogtudós és miniszter született Szombathelyen 1822. január 1-én, egyszerű, de művelt és nevelésére sokat áldozó, polgári állású szülőktől. Tanulmányait szülővárosában, majd Sopronban, a jogi tanfolyamot a győri akadémián végezte. 1841-ben Istóczy Antal vas megyei ügyész-nél volt jogi gyakorlaton, 1842-ben Széll Imre ítélőmester oldala mellé esküdtt fel királyi táblai jegyzőnek s miután 1843. márcziusban az ügyvédi vizsgát fényes sikerrel tette le Szombathelyen, szülővárosában kezdett ügyvédi gyakorlatot, majd annak főjegyzője lett és buzgón vett részt közügyeiben.

Már ekkor feltűnt Deák Ferencznek s megnyerte e nagy ember egész életére kiterjedő becsülését és barátságát. Világos, erőteljes és művészi szép nyelve, keresett dolgozótlársává és vezércikk-írójává tette a fővárosi szabadelvű lapoknak, ha kedve tartotta, alak és tartalom tekintetében kitűnő költeményeket is írt, melyeket egybegyűjtve, ki nem adott ugyan, de amelyek egyrésze mégis a szép-irodalmi lapokban s a Kisfaludy-társaság fölolvastott ülésein nyilvánosságra jutott.

(A politikában.)

Az 1848-iki pesti országgyűlésen már mint a szombathelyi választókerület képviselője jelent meg s e minőségben követte az országgyűlést Debreczenbe, majd ismét Buda bevétele után, újra Pestre és Szegedre is. A szabadságharc lezajlása után haditörvényszék elé állított s fogságot is szenvedett ugyan, de már 1850-ben amnesztiát kapott. — Visszatérvén szülővárosába, miután az osztrák jogból a vizsgálatot letette, ügyvédi irodát nyitott. Apponyi György gróf országbíró, Deák Ferencz ajánlatára, 1860-ban az országbírói értekezletre hívta meg. Dessewffy Emil gróf 1863-ban a megalkotott magyar földhitelintézet jogtanácsosává s jogi osztálya igazgatójává hívta meg, mely fontos intézet megszilárdításának munkájában, a nevezett elnök oldalánál, Cséngery Antal, Korizmicz László, Lónyay Menyhért társaságában nagy buzgalmat fejtett ki; az akadémia pedig, nem annyira a professzionális író, mint a művészi szónokot, 1861. december 20. levelező- s midőn már igazságügyminiszter volt, 1868-ban tiszteleti tagjává választotta.

Az 1865. összehívott alkotmányos országgyűlésre a szombathelyiek újra megválasztották képviselőjüknek, 1866. december 1. a közjogi ki egyezés érdekében tartott beszéde, melylyel a parlament sorompói elé lépett, maga után vonta a legmagasabb kitüntetést, mely alkotmányos polgár érhet. Midőn a nemzeti alkotmányos kormány meg alakult, a koronázott király, ismét Deák Ferencz ajánlatára, Horvátot igazságügyminiszterré nevezte ki.

(Igazságügyminiszter.)

Lelkesedéssel fogott nagy munkáihoz, melyek az igazságügyi tárcza elvállalása után reá várakoztak. Örömmel üdvözölte az 1848-iki alkotmánynak lényegében újabb szankciót adó 1867-iki kiegyezést, mert annak alapján lehetségesnek hitte a megrendült magyar állam újra való felépítését s különösen annak szorosabban tárczája körébe eső része, tudniillik a hazai igazságszolgáltatás, törvénykezés s meglisztított szabadelvű, egészséges reformját.

Először is körülvette magát elvrokon s bizalmat bíró szakemberekkel s megfontolt sorozatban, melyet azonban mindenkor fentartani lehetetlen volt, terjesztette elő gyökeres átalakításokat tartalmazó törvényjavaslatait; elválasztotta a törvénykezést a közigazgatástól s képesség és szak-képzettség tekintetében kellőleg minősített bírákat nevezett ki; megalapította a bírói függetlenséget, az elmozdíthatatlanság s annak egyéb feltételei által, de egyszersmind a bírók felelősségét szabályozó törvényvel a bírói önkényt korlátozva; a szükséges tényezők hiányában akkor még életbe nem léptethető szóbeliség s közvetlenség rendszerének legalább útját egyengette sokat kárhozottott par-

rendtartásában, melyet az eredeti szöveget lényegesen felforgató országgyűlési módosítások folytán az övének mondani alig lehetett; a királyi kuriát semmitőszékre s legfőbb ítélőszékre osztotta s a királyi táblával együtt megtisztította az oda nem illő papi és mágnási (prelatusi és bárói) elemektől; megkísérelte a királyi tábla felosztását is, melyet azonban akkor a minisztertanács nem fogadott el; a régi urbéri viszonyok maradványait, a középkor e fennmaradt szemetét eltisztította; a büntető gyakorlatra vonatkozó humanus intézkedéseiben a bilincsek alkalmazását, a botbüntetést, a vérdíjat eltörölte; a polgári házasság akkor még meg nem érett kérdésében is a legszabadelvűbb álláspontot foglalta el stb., s mindezzel nemcsak a haza szabadelvű elemeinek, hanem a művelt külföldnek is méltányló és magaslató elismerését érdemelte ki.

A szorosán saját tárczája körébe tartozó törvényeken kívül természetesen élénk és döntő részt vett az 1865–67-iki törvényhozás időszakában létrejött részint alap-, részint más fontos törvények megalkotásában is, mint a közös ügyekről szóló XII., a zsidók emancipációjára vonatkozó XVII., a nemzeti egyenjogúságot tárgyazó XLIV. törvények stb.

Mindeme reformok egészben vagy részben való, teljes vagy megcsonkított, de azért mind egyenként előhaladásnak és szabadelvű vívmánynak tekintendő keresztülvitele nehéz küzdelmekkel járt, melyeket a megszokás hatalma s az ósdi, elöitételes, vagy a lassabb s óvatosabb haladás szükségét hangoztató felfogásokkal szemközt nem lehetett kikerülni. Az urbéri maradványokat rendező, különféle ily eredetű jogok s terhek megváltását tárgyazó törvények a birtokos arisztokrácia részéről erős ellenzésre és rosszalásra találtak s elkeseredett kifakadásokat idéztek fel a demokrata miniszter ellen.

1871. május 16-án lemondott miniszteri állásáról s így a kezdeményezett nagyszerű reformtörekvései csonkán maradtak és csak évtizedek múlva jutottak, legalább egy részükben, érvényre.

(A tiszta demokrata.)

A miniszteri tárczáról elvűsége s az általa mély meggyőződéssel vallott országlási s törvénykezési elvekhez szilárd ragaszkodása folytán 1871. történet lemondása után egy nagyobb pénzintézet, az akkor alkotott s azután más intézetekbe olvadt magyar földhitel-részvénytársaság igazgató-elnöke s majd a herceg Eszterházy-féle javaknak legfelsőbb helyről kinevezett zárgondnoka lett s e két éven át viselt hivatalában a kezelésére bízott roppant tömeg rendezését komolyan munkába vette, a tisztázás alapos terveit elkészítette, közben herceg Eszterházy vendégszeretetét a természetvizsgálók s orvosok soproni gyűlésén, Kismartonban és Fraknó várában fényesen képviselte; de terveit keresztülvitelében legyőzhetetlen akadályokra találva, az állást másoknak engedte át s nyugalomba vonult.

Emellett a törvényhozásnak, a képviselőháznak ezentúl is köztiszteletet élvező tagja s egyik díszjele maradt. Ő volt az egyetlen minisztere a magyar alkotmányos életnek, ki megelégedvén hű szolgálatai általában elismert nimbuszával, sem belső titkos tanácsosi excellenciás címet, sem rendjeleket nem viseit, nem kért soha s megkínálva sem fogadott el, mindenkor megőrizve tiszta demokrata jellemét.

Politikai hite s vezérelve mindig az volt s az maradt, hogy az 1848-iki nagy alkotások vetették meg hosszú időre egy helyes magyar politika alapjait. 1878 óta minden pártköteléken kívül maradt; támogatta a kormányt, valahányszor az, bár csak félnék előlépést tett azon elvek felé, melyeknek ő szolgálatában állott, hogy növelni segítse a merészebb kezdeményezés bátorságát, de meggyőződése egész erejével szállott sikra oly kísérletek ellen, melyekben az alkotmány, a parlamentarizmus alapelveinek megtámadását látta; lelkesedést törekedett gerjeszteni, ha elvekről volt szó, ellenben a mérséklet elemeit vitte a vitába, mikor a szenvedélyek vihára tombolt.

Egy hőcs szenátor szerepét vitte, bár a főrendiháznak tagja nem lett.

(Nyugalomban.)

Szemeinek nagyfokú elgyengülése, roncsolt egészsége s a közélet folyamával fokozódó elégtelensége arra birták, hogy az országgyűlés legutóbbi felosztása után a politikai pályáról határozottan visszavonuljon, amire már régebben gondolt. Ezt temesvári választóinak egy szép levélben adta tudtukra. A parlament július hó 1. ülésében tartott nagy beszéde politikai hatydala volt.

Irodalmi dolgozatai, országgyűlési s egyéb beszédei, vezércikkei s értekezései összegyűjtve ekkoráig nem jelentek meg. Minthogy azonban fogyatékos látóerőjét nagyszerű emlékezőtehetsége jó részben pótolta s amit felolvasó titkártól hallott, azonnal felfogta és soha el nem felejtette, a reá nézve lehetetlen írást diktálással pótolta, emlékezeit tollba mondta s érdekes emlékiratait, főleg minisztersége idejéből, előkészítette. Az utóbbi időkben már nem igen dolgozott az Akadémia és a Kisfaludy-társaság számára. Üléseit sem látogatta. Az Akadémiában azonban két emlékbeszédet mondott: Szemere Bertalan 1848-iki belügyminiszter s debreczeni miniszterelnök és saját minisztertársa és barátja, Mikó Imre gróf felett.

A nagy jogász érdemeinek elismerése fényes kifejezést nyert a magyar királyi egyetem jogi kara részéről is, midőn az egyetem százados emlék-ünnepe alkalmából disz doktori oklevéllel tüntette ki.

Lapunk mai száma 20 oldal.

— **Kihallgatások a királynánál.** Ő felsége a jövő csütörtökön, november 3-án és további rendelkezésig minden hétfőn és csütörtökön Budapesten legfelsőbb kihallgatást fog adni. Előjegyzéseket a kabinetirodában (budai királyi várak) fogadnak el.

— **Az Erzsébet királyné alap.** A magyar nők Erzsébet-alapja érdekében nagyon buzgó akciót fejtenek ki. Legújabbán társadalmunk három előkelő tagja: gróf Andrássy Aladárné, Emich Gusztávné és Hegedüs Sándorné ma délelőtt Vaszary Kolos bíboros hercegprímás elé járult azzal a kéréssel, hogy november 21-én, az Erzsébet napját követő első vasárnap az ország összes templomaiban az Erzsébet-alap javára gyűjtést rendezhessen. A hercegprímás a legnagyobb készséggel adta beleegyezését s e célból az ország papságához is felhívást fog intézni. Végül megígérte, hogy az esetben, ha egészségi állapota megengedi, a Mátyás-templomban e napon ő maga fog misét tartani.

— **László főherceg síremléke.** László főherceg földi maradványait a budai királyi palota szent Zsigmond-kápolnájának sírboltjában helyezték örök nyugalomba, ahol a nádor-család temetkezési helye van. Egyszerű rézkoporsóban pihent eddig, mint a többi halott. József főherceg azonban az idén díszes sarkofagot állíttatott elhunyt fiának. Az emlék Strobl Alajos szobrásztanár alkotása. Fedő lapján az ifjú főherceg van megörökítve, amint a falevelekkel borított földön fekszik az álgyai erdőben. Jobbjában feszületet tart és teste fölig be van takarva. Az egész márványból van kifaragva. Az emléket most szentelte be Kanter Károly budavári királyi palotai plébános, Demény Dezső káplán segítségével. A gyászoló család tagjai közül Klotild főhercegnő és József Ágost volt jelen a gyászszertartáson. A nádor-család sírja, ahol László főherceg sírja van, november 1-én, Mindszentek napján, délután 3–6-ig és halottak napján délelőtt 9–12-ig és délután 3–6-ig lesz nyitva a kegyeletes közönség számára.

— **Nagy idők tanuja.** A komárommegyei Kolthán tegnap hunyt el fajkürthi és kolthai Kürthy István földbirtokos, 1848–49-iki honvédeztárs, nyolcvan éves korában. Az elhunytat a szabadságharc leveretése után tizenegy évi fogságra ítélték s ebből hét évet el is szenvedett. Amnesztiát nyrvén, bácsmegyei birtokára vonult, utóbb Zombor városa polgármesterének választotta és az alkotmányos aera bekövetkezése után Apatin kerületé két ízben is megbízta képviselővel. Mint

képviselő az akkori középbalpárt híve volt. A fuzió után nem vállalt többé mandátumot, hanem komárommegyei birtokán gazdálkodott és megyéjében mindig tekintélyes szerepet vitt. Halálát özvegyén és két fián kívül (az idősebb: Kürthy Lajos, Liptó és Árvamegye főispánja), nagy rokonság gyászolja. Temetése holnap, szombaton, délután három órakor lesz Kolthán, ahol földi maradványait a család sírboltjában helyezik el.

— **Zichy Jenő expedíciója.** A jó Sztrogoff Mihály mesebeli utazásának végállomásáról, Irkuczkból a napokban egy láda érkezett a nemzeti múzeumba. A láda igen érdekes rovargyűjteményt tartalmaz, melyeket Csiky Ernő muzeumi tiszt, a Zichy-féle expedíció egyik tagja szedett össze déli Szibériában.

— **Az országos kaszinó új berendezése.** Aki az ősz kezdete óta nem járt az országos kaszinóban, meglepetve néz most körül, ha a fényes palotába belép. Egyrésze az oszlopcsarnoknak a legköltöbbs rendtelenségben leledzik, másrésze pedig a legékecsobb fejedelmi pompában tündököl. A földszinti és az emeleti helyiségekben is ugyanez tapasztalható. Itt egy sereg régi butor, amely azonban nagyuri háznál is egészen újszamba vehető, amott pedig nagy halom láda, tíz-tizenöt szén- és lenpólyából kibontakozó finom asztal, székek s más holmi. A termék egyrésze és a fölépcső is érintetlen, ezekre majd utóljára kerül a sor, hogy míg az átalakítás alá került helyiségekben a munkák be nem végződnek, a tagok háborítatlanul látogathassák a kaszinót. Míg a kaszinóbeliek egy-egy kis szobában még csöndességben fogdossák a huszonegyet és a pagátot, olvasgatják a lapokat, a szomszéd termekben egész sereg munkáskéz foglalatoskodik. Karácsonyra átalakítják az egész kaszinó belsejét. Száz ezer forintba kerülnek az új butorok. Elképzelhetni, milyenek lehetnek. A kaszinó eddig is egyike volt a kontinens legfényesebb helyiségeinek, most pedig egyszerre a legkimagaslóbb koronája lesz valamenynyinek. A berendezést Atzél Béla báró vezeti, aki az egész Európában sokat dicsért park-klubot megteremtette. Korá reggeltől késő estig ott sűrűforog, minden kicsi kis szögnek ő szabja meg a helyét. A bevásárlás is az ő dolga volt, a tengersok finom művészi holmi, amiből már is sokat láthatni, egytől-egyig valódi ritkaságszámba megy s nem csak mesterét dicséri, hanem annak a kiváló műizlését is, aki úgy összeválogatta.

— **A turini diákkongresszus.** November tizedikén nyílik meg Turinban a nemzetközi diákkongresszus, amelyre a román és magyar egyetemi ifjuság egyaránt erősen készülődik. A budapesti tudományegyetem hallgatóit három delegátus képviseli a nemzetközi értekezleten. Az egyetem tanácsa tegnap a három kiküldött képviselő költségeire segélyképen háromszáz forintot utalványozott.

— **Kiirtott grófi család.** Vitebszkből (Oroszország) írják a következő rémes rablótörténetet: Az ide másfél mérföldnyire fekvő Marganovo nevű uradalom kastélyában tegnap borzasztó rablógyilkosság történt. A kastély urát, Bananovszky grófot, továbbá feleségét, négy gyermekét, a nevelőnőt és a komornát tegnap reggel átmetszett nyakkal, holtan találták hálószobájukban. Az egész házat felforgatták és minden elvihetőt elraboltak. A kastély minden ékszerét és drágaságát elvitték a gyilkosok. A gyilkosoknak eddig még semmi nyomuk, de azt gyanítják, hogy környékbeli parasztok követték el a borzasztó bűntettet.

— **A főrendiház gyásza.** Kétegyházáról jelentik nekünk táviratban, hogy ott ma hosszas szenvedés után hunyt el Almásy Kálmán gróf, a főrendiház tagja nyolcvannégy éves korában. Az elhunyt 1815. szeptember 2-án született. Tanulmányai befejezése után a lovassághoz ment, ahol 1833–1846-ig szolgált és mint százados lépett ki a hadseregből. — Beutazta Angliát, Franciaországot és Németországot, 1850-ben hazatérve, átvette a sarkadi hitbizományt, mílalt Sarkad ér Kétegyháza ura lett. Itt kizárólag a gazdagsággal foglalkozott. Midőn a sarkadi uradalom

tagosítása megtörtént, az ott felállítandó felső népiskolának huszonnyolcz hektár földet ajándékozott és egy árvaházra tízezer forint alapítványt tett. A Tudományos Akadémia céljaira is nagyobb összeget szentelt. Nemrég hitbizományt alapított. 1885-ben a király valóságos belső titkos tanácsosnak nevezte ki. Neje Wenckheim Mária Stefánia grófnő. Beteggyárához Bécsből Wiederhofer tanárt hívták, ki azonban a már régen súlyos beteg főúr életét nem tudta megmenteni. A temetési gyászszertartást valószínűleg Schlauch Lőrincz bíboros fogja végezni.

— **Templom Erzsébet királyné emlékére.** A magyar katolikustársadalom előkelő körei megboldogult Erzsébet királyné emlékére közadakozásból templomot akarnak emelni, amely az Oltári Szentség örök imáadásának lenne szentelve s amelyben naponta szentmisét mondának Erzsébet királyné lelki üdvösségeért. Özvegy gróf Cziráky Jánosné előterjesztésére ő felsége megengedte, hogy ebben az ügyben lépések történjenek. Legközelebb tehát országos gyűjtő-bizottság alakul, mely november 3-ikán délután három órakor tartja alakuló gyűlését a Budapesti katolikus-körben. Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök szép levél kíséretében már is ezer forintot küldött a nemes célra.

— **Halottak napja.** Az egyetemi ifjuság, úgy mint minden évben, az idén is a szokásos kegyelettel üli meg elhunyt nagyjaink emlékét. A részletes programot már megállapították. Az ifjuság november elsején reggel fél kilencz órakor gyűlékeznek a központi egyetem kapui előtt és a műegyetem előtt csatlakoznak a menetbe a műegyetemi hallgatók.

A sorrend, amelyben a beszédek mondják és az egyes sirokat megkoszorúzzák, a következő: Forinyák Géza sirjánál Mutchenbacher Emil beszél, Woronieczky Miczisláv sirjánál Matlaskovszky István, Batthyány Lajos gróf sirjánál Szemenyei Kornél, Deák Ferencz néi Zsembery Gyula, Kossuth Lajosnál Komáromy Zoltán, Klapka Györgynél ifj. Chorin Ferencz, Czuczor Gergelynél Wessely Tibor, a vértanúk sirjánál Wolfner Pál, Trefort Ágoston sirjánál Tóbiás Károly, Kisfaludy Károly sirjánál Göz Árpád, Arany János sirjánál ifjabb Fábray István, Csányi László sirjánál Bibó István, Vörösmarty Mihály sirjánál Felföldy Elemér, Csiky Gergely sirjánál Siklóssy László, Garay János sirjánál Prossnitz Leó, Irányi Dániel sirjánál Thaly Gyula. A fakultások részéről: Konek Sándor dr. sirjánál Székely Aladár, Kovács József dr. sirjánál Riegler András, Balassa János dr. sirjánál Brügös Gyula, Mészáros Antal dr. sirjánál Entz Béla, Semmelweis József dr. sirjánál ifjabb Morelli Gusztáv, Schwimmer Ernő dr. sirjánál Lendvay Vilmos, Csusz Márton dr. sirjánál Földe Ottó, Jurányi Ágost dr. sirjánál Bayer Róbert, Klimm Mihály sirjánál Orphanides János, Kriesch János sirjánál ifjabb Nádory Vilmos, Stoczek József dr. sirjánál Zerowitz Rudolf, Ybl Miklós sirjánál Seb. Hoffer Imre, Gerlóczy Gyula dr. sirjánál Pilzer Ignác, Hunyadi Jenő dr. sirjánál Tóth Aladár, Vész János sirjánál Kandó Gyula.

— **Cabinet noir Belgrádban.** Rossz idők járnak Szerbiában a radikálisokra. Nagy hajsza indult meg ellenük minden vonalon s hogy ez a hajsza minél sikeresebb lehessen, még a Cabinet noir-t is behozták. A főpostán van berendezve ez a csunya hivatal, amely minden gyanus levelet fölbont, lemásol s a másolatot Milán exkirálynak, a szerb hadsereg főparancsnokának küldi el. B. Nikó sertéskereskedő, a radikális párt tagja, egy bécsi üzlettársától kapott a minap levelet. Ugyanezen napon érkezett levél egy Z. Nikó nevű montenegrói diák részére egy cetinjel barátjától. A két levelet a másolásnál elcserélték valahogy s a főparancsnok legnagyobb csodálkozására ezeket olvasta:

„Z. Nikó főiskolai tanuló urnak. Miért huzódzol úgy, miért nem adsz már tul mindenen? Nagyon kevésbé ismered, úgy látom, a ravasz bécsi politikusokat. Ki akarnak bennünket játszani, de ha Isten megengedi, hát majd elbánok velük! Értessis, hogy mi történt azokkal a dísznókkal, a melyeket ott hagytam. Üdvözléssel...”

Hát bizony ez a levél szerfölött gyanusnak találtatott. De még jobban rázta a fejét Milán (aki valamikor, hej, kellemesebb dolgokkal foglalkozott!) mikor a második levél tartalmát olvasta.

„B. Nikó ur, sertéskereskedő, Belgrádban. Ne tartson vissza semmi fáradság, tanulj szorgalmasan. Én még most is remélem, hogy nem-sokára Szerbia miniszteri székében foglak látni.”

Ennek a két levélnek a következménye, a „Zasztava” szerint, a radikálisok ellen alkalmazott rendszabályok szigorítása és a montenegrói diákok kiutasítása.

— **Házasság.** Hora és tóthfalui Horánszky Lajos, Horánszky Nándor fia, ma délután négy órakor kötött házasságot babarcsi Schwarzer Pálma urhölgygel a budai állami anyakönyvvezetőségél. Mint tanúk Hieronymi Károly és Apponyi Albert gróf szerepeltek.

— **Egy orvos a nőknek.** Wagner Ottó drezdai orvos a női betegségek kezeléséről és természetes gyógy módjáról tartott ma előadást a Vigadó kistermében. A felolvasásra csak nőket bocsátottak be, még a lapok tudósítói is kinrekedtek: kárpótlásul azonban egy német orvosi folyóiratot adtak nekik, amelynek a teljes címe: „Bilz Gesundheitsrath. Illustriertes Familienblatt der Naturheilkunde mit Unterhaltungshumoristischer und Modetheilung.” A felolvasáson különben a nők sem voltak sokkal többen, mint a künmaradt férfiak.

— **Gyilkos szerelmes.** Véres dráma játszódott le ma Vácztól, mely az egész városban nagy izgatottságot keltett. Egy ifjabb Krasák József nevű fiatal ember — mint tudósítónk táviratozza — az apja házában lakó Spatz Lipót szabót és ennek tízenhat éves gyönyörű szép leányát az ablakon keresztül agyonlőtte. A fiatal ember szenvedélyes szerelmet érzett a leány iránt, aki azonban érzelmeit nem viszonozta; Krasák ennek dacára nem szünt meg a leányt szerelmével üldözni, úgy, hogy Spatz kénytelen volt a toladó fiatal embert lakásából kiutasítani. Ez Krasákot annyira föl ingerelte, hogy pisztolyáért rohant és előbb őt lövéssel az apát, a hatodikkal pedig a leányt terítette le. A leány ott nyomban szörnyet halt, a szerencsétlen apa pedig a halállal vívódik. A gyilkost a csendőrség letartóztatta. Krasák József állítólag már régebben idegbajos volt és egy ízben vallási örvongás is kitört rajta.

— **A sutherlandi hercegnő ékszerei.** A brüsseli rendőrség ma megküldte a budapesti főkapitányságnak amaz ékszer leírását, amelyek e hónap 17-én Párisban a sutherlandi hercegnőtől elloptak. Az ékszerek a következők: egy darab láncz gyémánt szemekből, nyakláncz gyémánt és gyöngy szemekből, nagy kereszt fehér emailból, nagy gyémántkövel, sziv gyémántkövekből, egy másik sziv gyöngyszemekből, nyaktű gyémántokkal, szaffirokkal kirakva, hét darab arany karperecz, többnyire gyémántokkal, egy láncz gyémántkövekből és rubintokból, hat darab gyűrű gyémántokkal, szaffirokkal és türkiszkövekkel kirakva.

— **A juhász instancziája.** Későn jutott az eszébe Pomázi János besseszögi juhásznak, hogy asszony után is kellene nézni. Megette már a kenyere javát, mikor talált fehérszemélyt, akit úgy nézett, hogy épen hozzája való. Nem is lett volna más baj, csak a nagy szegénység. Sem a leánynak, sem a juhásznak nem volt semmije. Nagyot gondolt hát Pomázi János. Épen érett a határban a dinnye, hát kiválasztotta a két legszebbet és tarisznyába rakva, elindult velök Budára. Csak gyalogosan haladt és jócskán el is fáradt, míg felért a királyi palotába. Ott azonban nagy szomorúság érte. Egy rendőr megszólította, hogy hová igyekszik a dinynyékkal.

— Biz én csak ide szántam a fölséges uramnak.

— Nem lehet az, öreg.

— Már, hogy?

— Nincs idehaza a király.

— Majd csak előkerül.

— Messze van ám nagyon.

— Akkor leteszem a pitvarba, a szakácsnál.

Nagy volt az öreg szomorúsága, mikor még a pitvarba sem eresztették. Visszament Besseszögre, de folyton arról gondolkozott, miképen juthatna a király elé. Utoljára elhatározta, hogy levélben próbálkozik. Ugy is cselekedett. Szép gömbölyű, öreg betűkkel megírta a mondanivalóját. Elsorolta a szíve szándékát, azt a szomorú

esetet is, amikor a pitvarba sem eresztették Budá a dinnyével és végezetül arra kérte a fölséges urat, segítse valamikéivel, hogy asszonyt vihessen a házhoz. A kabinetirodához jutott a levél, ahol sok akta közé egy kis melegséget is hozott a jámbor ember instancziája. Meg is hallgatták a kérését és Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye alispánjához a napokban husz forint érkezett Pomázi János számára.

— **Megkerült négyezer forint.** Említettük, hogy a pesti magyar kereskedelmi bank szolgálja, Wickl Lőrincz, tegnapelőtt az ártézi fürdőben meglötte magát, mert négyezer forintot a bank pénzéből, állítólag elvesztett. A bank ma visszavonta a panaszt, mert a pénzl Wickl fia heszongáltatta az intézet pénztárába. Az összeget Wickl lakásán találták meg és azt a sebesült szolgál — most, hogy részegségéből kijózanodott — mint mondja, otthon felejtette. A végzetes napon a bor hatása alatt megfeledkezett róla s azt gondolta, hogy elvesztett.

— **Megégett kisleány.** Klócejz Mariška, kilencz éves leányka, tegnap a Drasche-féle téglagyár egyik körkemenczében burgonyát süttött. Eközben oly közel ment a parázshoz, hogy ruhája tüzet fogott. Mire segélykiáltásaira az emberek elősiettek és égő ruháit eloltották, szegényke tele volt súlyos sebekkel. A Stefánia-kórházba vitték.

— **A Zoltán-féle csukamajolaj** a legjobb és legbiztosabb szer különféle gyermekbetegségek (angorkor, scrophulosis, tüdővész stb.) keletkezésének elhárítására. Üvegenként 1 frtért kapható Zoltán Béla udvari szállító gyógyszerárában. Budapest, V., Széchenyitér, Nagykorona-utca sarkán.

— **Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkáit** igen előnyös módon lehet megszerezni kiadóhivatalunk útján. A lapunk mai számában levő-hirdetés erre nézve bő felvilágosítást nyújt s felhívunk mindenkit, hogy olvassák el a hirdetést, vágiák ki a rendelőlapot s küldjék azt be aláírásukkal ellátva kiadóhivatalunkhoz.

Napirend.

Naptár: Szombat, október 29. — Római katolikus: Narcisz. — Protestáns: Narcisz. — Görög-ország: (október 17.) Ozeás. — Zsidó: Marcheschvan 13. — Nap két 6 óra 25 perczkor reggel, nyugszik: 4 óra 30 perczkor délután. — Hold két: 4 óra 4 perczkor délután, nyugszik reggel 6 óra 24 perczkor. **A pénzügyminiszter fogad** délután 4 órától kezdve.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig. **Nemzeti muzeum:** Képtára, nyitva délelőtt 9—11 óra. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépőj mellett tekinthetők meg.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. kerület, Oszlop-utca) nyitva hétköznapokon délelőtt 10—1 óráig.

A „Hódoló díszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrássy-ut végén, látható reggel 9-től este 6 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

Az igazság napfényre jön.

Nem pusztá frázis ez többé. Az igazságot ma valóságos fénysugarakkal lehet megvilágítani és kinnyomozni. A Röntgen-féle sugarakkal. Ezek segélyével ma a bíró be tud pillantani a legtitkosabb fiúkokba, vasszekrényekbe és minden képzelhető bűnjelbe. Az emberi vesékbe is, majdnem azt mondtuk volna, hogy az ember lelkébe is. A klasszikus kor remek jogásza még nem sejtették ezt az összefüggést az igazságszolgáltatás és a fizika közt, ez a legújabb kor vívmánya.

A budapesti törvényszék bírái ma ellátogattak az Eszterházy-utcai Röntgen-laboratóriumba, hogy a korszakos találmánynak az igazságszolgáltatás terén való alkalmazhatóságát tanulmányozzák.

A hatvantagu társaságban ott volt: Czárán István, Lenk Gyula táblai bíró, Gajzágó Manó, a büntető járásbíró, vezetője, Eördögh András, Soós Kálmán dr., Halász Jenő, Langer Jenő dr., Baráth Zoltán dr. törvényszéki bírák, Saly Dezső vizsgálóbíró. A polgári törvényszék részéről Gyurkovich László dr., Kálosy József, Erdős József törvényszéki bírák. Az ügyészség részéről Genthon Ferencz dr., Gruber Lajos dr., Erdős Lajos dr. királyi ügyészek és az albirák, jegyzők és aljegyzők közül többen.

A társaságnak Kiss Károly dr. tanár, a Röntgen-laboratórium tudós vezetője tartott előadást.

Az első példa egy gazdag nagyfuvaros esete volt, aki két éve egy bécsi biztosító-intézetnél balcsat ellen biztosította magát. Nemrég lesett a kocsijáról s karján könnyű sérülést szenvedett. A kar jó kezelés mellett nemsokára meggyógyult s a

baletnek nem maradt külső nyoma. Karját azonban nem tudta többé egészen behajtani s ezért tízezer forint kártérítés erejéig beperelte a biztosító-intézetet. Az ellenfél ügyvédje kifogást tett, mert a bajnak nem maradt külső nyoma. A nagyfuvaros erre elment a Röntgen-laboratóriumba, ahol lefotografálták mindkét karját. Ekkor kiderült, hogy a sérült karról a könyöknél három centiméteres csontszilánk pattant le s ez anélkül, hogy a felső karról levált volna, mint egy rugó áll ellent annak, hogy az alsó kar behajtható legyen. A két fotografiát a nagyfuvaros az intézet helyleges hitelesítésével bemutatta a bíróságnál és megnyerte vele a pörét a biztosító-társaság ellen.

Érdekes egy másik eset is. Vidéki gazdag mesterembert dulakodás közben pisztolylyal főbe lőttek. A sebesült nem tett följelentést, mert nem sokára meggyógyult. Később azonban a balszeme a kis lösebb közelében fájni kezdett, sőt elhomályosult s fél év múlva a szegény ember megvakult. Most már pört indított lövöldöző ellensége ellen, de az alperesi ügyvéd tagadta, hogy a fején látszó kis sebet golyó ütötte.

Az iparos erre feljött a Röntgen-laboratóriumba s lefotografáltatta a fejét. A kép sikerült és a fejében tisztán meglátszott a golyó, sőt az is észrevehető volt, hogy a golyó a látóidegben fekszik, ami aztán a pört eldöntötte.

Az meg a tavalyi sorozáson történt, hogy egy jogász Röntgen-fölvétellel igazolta, hogy a térdkalácsa eltörött. Szabad kézzel ugyanis nem lehetett észrevenni, hogy a térd két darabból van.

Az érdekes előadásért Czárán István tolmácsolta Kiss doktornak a társaság meleg köszönetét.

A bécsi pestis.

(Távirati tudósítások.)

A szerencsétlen Pöcha Albina szenvedései még most sem értek véget. Napok óta bizonyos már, hogy nem lehet megmenteni s a megváltó halál még egyre késik. Délután beállott már az agónia is. Mindenki azt hitte, hogy estére meghal, az újabb szerum-injekció azonban még ideig-óráig tartja benne a lelket.

Máskülönben, úgy látszik, már vége a pestisnek.

(A betegek állapota.)

Ma délután négy óraker újabb hatvan köbcentiméter szerumot fecskendeztek be Pöcha Albinának. A befecskendezés után eszméletre tért. Virágokat és képes lapokat kért. Kívánságát persze teljesítették. Állapota az esti órákban nem változott rosszabbra. Délután ennivalót kért és evett is. A láza nem szűnt meg ugyan, de a sziv gyengesége, ugylátszik, elmaradt. Betegségének általános jellemzésére csak annyit mondhatunk, hogy nagyobb fokú rosszabbulás nem állott be.

P o e c k dr. nagyon fáradt, de teljesen egészséges.

H o c h e g g e r ma nem köhögött.

Este 6 óra 30 perczkor a következő orvosi jelentést adták ki:

Pöcha: Hőmérséklet 39,5, érverés 132, lélegzés 48, köpet bőséges és jó. Délután 4 óraker a beteg 60 köbcentiméternyi szerum-injekciót kapott.

Hochegger teljesen jól érzi magát, végtagjain a daganat lohadt, némi szivbántalma van, állapota egyébként kielégítő.

Göschl: Hőmérséklet 39,2, torokgyíkja van és gyomra táján fájdalmakat érez, köhögése száraz, köpet nélkül.

A többiek teljesen egészségesek.

Ma este 8 óra 30 perczkor a kiadott orvosi jelentés így szól:

Pöcha hőmérséklete 38,6, nehezen lélegzik, bőséges, vöröses köpete van. A kámfor-injekciót és az éleny-inhalációt folytatták.

(Újabb szerumküldemény.)

A mai expresszvonattal Párisból Roux tanár ötezer beoltásra elegendő szerumot küldött.

Azt a skatulyát, amelyben a szerumtartó tüvegek el vannak helyezve, egy magyar újságíró-

nak, Boross Samunak adta át, aki azt ma dr. Marmorekhez vitte. Midőn az expresszvonat utasai megtudták, hogy Boross mit visz, mindenki elszökött a kupéjából, mert attól félték, hogy még a szerumtól is pestisbe esnek.

Az orvosok egyesületében ma este meghatározavakban bucsuztatta el Nothnagel a pestisben elhalt dr. Müllert.

(Egy kis félreértés.)

A tudományegyetem és a vallás- és közoktatási miniszter között a pestis-bacillusok sürgős elpusztítása ügyében egy kis félreértés keletkezett, amely tegnap tisztázódott az egyetemi rektornak a miniszter elé terjesztett fölratával. Ugy történt a dolog, hogy mikor a bécsi veszedelemtől szóló hírek aggasztóvá váltak, a miniszter szóbeli utasítást küldött Mihalkovics Géza dr. egyetemi rektornak, intézkedjék azonnal a veszedelmes bacillusok elpusztítása iránt. A rektor kiadta a rendeletet, ezt azonban úgy közvetítették Hőgyes Endre dr. tanárral, hogy az ő s s z e s baktériumokat meg kell semmisíteni. Hőgyes erre kételkedőleg válaszolt, mert a pestis-bacillust már előbb megsemmisítette, a többiekre ellenben szükség van, hogy a különböző betegségek ellen való beoltáshoz szükséges szerumokat készíthesse. A minisztériumban azt hitték, hogy Hőgyes a fekete halál bacillusait s az ezekkel beoltott állatokat is vonakodik megsemmisíteni. Erre jött tegnapelőtt a sürgős miniszteri felhívás, hogy a pestises telepeket haladéktalanul tegyék ártalmatlanná. Mihalkovics rektor tegnap még egyszer megkérdezte Hőgyes tanárt, Pertik Ottó laboratóriumát és a Fodor József vezetése alatt álló közegészségügyi intézetet, van-e pestisbacillus vagy azzal beoltott állat s mindenünne az a válasz érkezett, hogy nincs. A rektor ezek alapján írásos jelentést küldött tegnap délután a miniszterhez és felvilágosította őt a félreértésről s kijelentvén, hogy az egyetem intézeteiben sem pestisbacillus, sem ezzel beoltott állat nincs.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Nemzeti Színház.** A „Pietro Caruso,” és „Bühödés” című új színműveknek vasárnapra hirdetett előadása közbejött akadályok miatt elmarad és a jövő héten kedden, Mindenszentek ünnepén, fog harmadszor színre kerülni bérletszünetben, amely előadásra holnap, szombattól kezdve, előre válthatók a jegyek a külső csarnokban levő baloldali pénztárnál. Vasárnap, 30-ára pedig, tekintettel a nagy érdeklődésre, mely Berczik új vigjátéka iránt nyilvánul, a „Himfy dalai”-t tűzte ki az igazgatóság; ezt az előadást is bérletszünetben tartják. A „Pietro Caruso” és „Bühödés” harmadik előadására váltott jegyek árát holnaptól kezdve a vasárnapi előadás végéig visszafizetik, a külső csarnok baloldali pénztáránál. Kedden délután „Iskariot”, Várad Antal tragédiája kerül színre s ez alkalommal a czimszerepet Bakó László fogja játszani.

* **A biblías asszony.** Ez lesz a czime a Népszínház legközelebbi ujdonságának. Roger operetteje ez, melynek szövegét Hennequin és Mars írták és Heltai Jenő fordított magyarra.

* **A kolozsvári színműpályázat.** A kolozsvári nemzeti színház intendánsa által hirdetett két ötszázforintos pályázat október 15-én járt le és a népszínmű-pályázatra 24, a drámai pályázatra pedig 10 darab érkezett be. A bíráló-bizottság, melynek tagjai Ferenczy Zoltán dr. egyetemi tanár, Gyaluy Farkas dr. egyetemi könyvtár-őr, E. Kovács Gyula és Janovics Jenő színművészek, Nagy-Bölony József intendáns elnöklése alatt a napokban ül össze, hogy a beérkezett darabok sorsa fölött döntsön.

* **Kamarazene.** A kamarazene-egyesület első estéjének, melyet hétfőn, október 31-én, a Royal-szállóban a Hubay-Herzfeld-Waldbauer-Popper négyestársulat és Lichtenstein Dóra dalénekesnő közreműködésével rendeznek, műsora a következő: I. Volkmann: G-dur-négyes. II. Popper: dalok. III. Beethoven: C-dur vonós ötös, melynek II. violáját Schmidt Gusztáv ur játsza. Jegykiadás a „Harmonia”-ban.

* **A legjobb Mimosa.** Komáromi Mariska asszony ma este lépett fel először ebben a szezonban a Magyar Színházban. A „Gésák” Mimosáját énekelte az ő kristálytisza ezüstös hangjával. A közönség meleg óvációkban részesítette; belépésekor két babérkoszorút és egy virágcsokrot, a második felvonásban pedig egy napernyőt kapott, persze szintén virágokból. Nyílt színen is, felvonások után is zajosan tapsolták. Molly szerepét Somló Emma játszotta igen kedvesen. A színház egészen megtelt.

Faust doktor jubileuma.

A szerelmes Faust doktor holnap fogja a magyar színpadon háromszázad-szor feljárnani udvarias kíséretét a szőke Margarétának. Háromszázadszor forgatja meg Margit a rokkját és gyönyörködik az ördögös ékszerekben; háromszázadszor kábitják el szegény fejét a kerti jelenet mámoros dallamai, — mert a Faust és Margaréta története soha sem fogja elveszíteni édes és szomorú melancholiáját.

A „Faust”, Gounod mesterműve holnap este jubilál a magyar királyi Operaházban. Mint mondtuk, 300-adszor kerül színre. Ugyanaz a dalmű, amely Gounodnak félmillió frank tantieme-et jövedelmezett és amelynek szenzációs sikere háttérbe szorította a mesternek még olyan kiváló alkotásait is, mint amilyenek voltak: a „Cinq Mars” (amely azonban mégis bizonyos népszerűsége telt szert) vagy a „Mireille” és „Philemon és Baucis”. Mint idegen színpadokon, úgy a Nemzeti Színházban sem versenyezhetek ezek a „Faust” korszakos sikerével. Csak a „Romeo és Julia” konkurrált vele némileg, sőt Gounod maga még külön alkotásának vallotta ezt a „Faust”-nál.

A „Faust” kárpótolta Gounod-t sok, sok keserűséggel, mert egy csomó darabja letűnt a műsorról csak azért, mert előtte vagy utána mások megírták sokkal jobban. Az ő „Sába királynő”-jének csak feledés lehetett a sorsa, mert Goldmark e tárgyat sokkal hatalmasabban dolgozta föl. Mikor pedig megírta „Botcsinálta doktor”-át és „Dandin György”-öt, a kritika azt mondta, hogy a zene nem méltó Molière briliáns vigjátékaihoz, — szóval, csak a „Faust” szerezte meg a „Romeo és Julia” mellett a mesternek azt a tiszta, verőfényes boldogságot, amely még öreg napjait is besugározta. És — last not least — megszerezte neki a halhatatlanságot...

A „Faust” holnapi, 300-ik előadása alkalomból az Operaház igazgatósága a következő adatokat közli:

Először adták a Nemzeti Színházban 1863. szeptember 2-án, utoljára 1884. május 27-én; összesen 204-szer. Először énekeltek az Operaházban 1884. október 2-án; eddig összesen 81-szer. A Várszínházban 14-szer került színre.

A Nemzeti Színházban a következő szereposztással adták:

Első szereposztása:		Utolsó szereposztása:
Faust	Pauli	Hajós
Mefisto	Köszeghy	Odry
Valentin	Simm	Bignio
Margit	Carina	Bartolucci
Siebel	Huber Ida	Tarnai
Mártha	Hoibauer	Saxlehner

Az Operaházban:

Első szereposztása:		Utolsó szereposztása:
Faust	Perotti	Arányi
Mefisto	Odry	Szendrói
Valentin	Bignio	Takács
Margit	Turolla	Wasquezné
Siebel	Stoll G.	Payer M.
Mártha	Saxlehner	De Ponty

F a u s t o t énekeltek a Nemzetiben: Pauli, Ceresa L. Anastasi, Ellinger, Hajós, Carisi, Lederer J., Szigeti Ede, Udvardi, Stollo A., Perotti, Ernst, Gassi; összesen 13-an. Az Operában: Perotti, Hajós, Broulik, Gassi, Kalisch, de Grach, Prevost, Runcio, Signorini, Szivovátka, Arányi, Guszalewicz, Stéliko; összesen 13-an.

M e f i s t o t énekeltek a Nemzetiben: Köszeghy, Medissni, Odry, Ney D. összesen 4-en. Az Operában: Odry, Ney D. Lassale, Manheit, Lorrain, Beck, Kornai, Szendrói; összesen 8-an.

V a l e n t i n t énekeltek a Nemzetiben: Simon, Bodorfi, Pandolfini, Láng, Ernst, Maleczky, Fekter,

Parboni A., Nolti J., Campotello, Bignio: összesen 11-en. Az Operában: Bignio, Maleczky, Fektér, Takáts, Manheit, Veres, Várady, Beck: összesen 8-an.

Margitot énekelték a Nemzetiben: Carina Anna, Artot Desirée, Mányik Ernesztin, Morzsa Emma, Toperczer Ilka, Possoni, Pauliné, Balázné, Biancolini, Tannerné, Beaza Ida, Hauck Minnie, Kauseorné, Neszedva, Donadio, Singer F., Ehn B., Chioni E., Human E., Human Alexa, Finaly Kar., Bartolucci, Krausz Á., Büchler R., Bertelli-Steiner, Borsi de Giuli, Turolla, Reich: összesen 28-an. Az Operában: Turolla, Reich, Rotter, Bartolucci, Bianchi, Sembrich, Szilágyi Arabella, Schiff E., Hupfer-Berger, Brogni Zs., Rossini, Wasquezné, Barberini, Keményfi, Russel, Handel, Kaczér, Strakosch, Lejo L., Arnoldson. Összesen 20-an.

Siebelt énekelték a Nemzetiben: Pauliné, Rabatinszky, Huber J., Kocsis J., Kendelényi Helvey Ilka, Widmár Kat., Human Ar., Blaháné, Nádayné, Spiegel Ar., Kordin M., Spányi J., Talero F., Tarnai: összesen 15-en. — Az Operában: Stoll G., Spányi J., Kordin M., Dévai J., Tremelli, Ábrányiné, Seyler L., Gábos N., Eibenschütz R., Bárdossy, Payer. Összesen 11-en.

Márthát énekelték a Nemzetiben: Hofbauer, Aroni, Zavi, Saxlehner: összesen 4-en. — Az Operában: Saxlehner, Hensler, Doppler, Váent, De Ponty. Összesen 5-en.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Magunkról. Tutsek Annának, a hamar népszerűvé lett írónőnek tizenégy elbeszélése jelent meg ez alatt a czim alatt az Athenaeum kiadásában. A könyv a kiváló tehetségű írónő finom kvalitásainak újabb bizonyítéka; ennek a tizenégy elbeszélésnek is abban az üde hangban van a főereje, mely az íróasszonyokat csak akkor szokta elhagyni, ha hamis ambícióból maguk akarnak megszabadulni tőle. Tutsek Anna ellenben a maga rokonszenves kedélyi világában tulajdonképpen nagy racionalista is: nem lép ki önmagából, az asszonyból és nem kutatja a nő szemnek örök fátyollal takart világot, a világnak azt a másik felét, amelynek nézésébe már annyi erős férfiszem belevakult. Ez a kedves ravaszág a Tutsek Anna sikereinek titka. Most is mind a tizenégy elbeszélést körülveszi amaz önmellette korlát, melyet munkái körül mintegy virágból szokott szőni Tutsek Anna; innen a korláton aztán, mint a könyv címe is mutatja, az író tiszta világának mása van meg. Nem csupán „magunk”, azaz asszonyok és leányok, akik léhaságok helyett a szívük dobogásán gondolkoznak, hanem játszó gyermekek is a porban, igaz emberek továbbá meg nem érdemelt nyomoruságban és imitt-amott egy-egy komor tragédia; mikor azt szedegeti bokrétaiba Tutsek Anna, akkor már a korláthoz közel jár. De azért ott sem ingadozik; bátran lépeget és szomorú meséivel szinte elállítja a lélekzetünket. És mindenhová tesz valamit abból, ami a belletristánál hiába csak mindig legjobban hat: a szívből.

* Százötven népkönyvtár. Gyürky Ödön a Budapesti katolikus-kör titkára, a mult télen a községek és lelkészek támogatásával több mint százötven népkönyvtárat állított föl különböző községekben. Az általa összeállított könyvtárak vallás-erkölcsi, gazdasági, történelmi és szépirodalmi olvasmányokat tartalmaznak a katolikus nép számára, politikai iratok kizárásával. A könyvtárakban többek közt Arany, Jókai, Jósika, Kisfaludy és mások népszerű munkái is helyet foglalnak, amivel nagyban terjed a nép között a nemzeti irodalom ismerete. Gyürky Ödön ezen akciója folytán az idén ismét számos községben fognak népkönyvtárak létesülni.

Asszonyok a Kisfaludy-Társaságban.

Tisztelt szerkesztő ur!

A Pegazust eddig lónak ábrázolták, de én nem hiszem, hogy ló volna, mert akkor akik rajta ülnek, lovagok lennének. És azt se hiszem, hogy szárnya volna. Mert ha szárnya lenne, akkor akik rajta ülnek, a magasban járnának. Ha pedig a magasban járnának, akkor nem építenének egy kis falat maguk körül, miképen a kínaiak, hogy más hozzájuk be ne jöhessen. A magasban járóknak nem kell fal. Mert a fal csak alant lehet kerítés.

Mindezek pedig abból az alkalomból jutnak az eszembe, hogy a Kisfaludy-Társaság nagyvitélül kirekesztette a tegnapi ülésen a nőket. Kimondta, hogy nők nem lehetnek tagjai. Vagyis kimondta, hogy szép dolgokat érezni, kigondolni és leírni csak pantallonban lehet.

Nohát, tisztelt szerkesztő ur, ennél vaskalaposabb, ősdibb határozatot még nem hoztak a XIX. század végén posztoruhában járó emberek. Nem vagyok Kottlik Zirzabella, uram. Nem írok se verseket, se novellákat. Nem írok semmit, csak a konyha-kiadásokat jegyzem. Első művem ez a levélke, amelyet önhöz intézek, aki, ha jól tudom, szintén tagja a Kisfaludy-Társaságnak. Nem vagyok rokonságban se Beniczky-Bajza Lenkével, se Tutsek Annával, vagy Nogál Jankával. Semmi mellékes indok nem bánt. Tisztán csak az a bosszankodás adja kezembe a tollat, amit bennem a Kisfaludy-Társaságnak a nőket ennyire lealacsonyító határozata ébresztett.

Hogy a nők ki vannak zárva egyes pályákról, azt mind lehet indokolni, hogy miért nem lehet polgármester, országgyűlési képviselő, bíró, ácsmester, mérnök, főszolgabíró, fogházfelügyelő stb. Annak az indoka benn fekszik részint szervezetében, részint női hivatásában. részint jellemében, gyengeségében — de hogy ne lehetnének gondolatai, érzelmei s hogy azokat ne tudná kifejezni úgy, mint egy pár azokból az ellene szavazó urakból, az egészen új s azt egész tegnapig még senki se mondta ebben a században csak a Kisfaludy-Társaság. Szerencse, hogy ez a Kisfaludy-társaság nem valami francia akadémia, amelynek a szava messzire elhallatszik.

De én mégis szegyenlem, hogy a magyarok, akik a nő iránt már régi törvényekben is lovagiasabbak voltak más nemzeteknél, ilyen hátul járnak ezzel a határozatukkal.

Am ne válaszszák meg a mostani írónőket, ha nem tartják őket jóknak, de engedjék meg nekem egy Sand Györgynek, egy Elliot Györgynek, vagy egy Sero Matildnak, egy Gypnek sokan, akik ott pöffeszkednek, arra se érdemesek, hogy a cipőjét megoldják.

Miféle alapon merik önök kimondani, hogy nőket nem vesznek be oda? Milyen arcpirító dolog ez? Mire jó akkor a nő, ha még ide se jó? Hiszen ha a virágot kigyomlálják a buza, a roza, szóval az anyagias természetű ültetvények és vetemények közül, az még hagyján, de mivé legyen, ha a virágos kertből is kilökik? S ha még igazuk lenne! De hát irjanak előbb uracskaim jobb regényt, mint Sero Matild, vagy Sand György és akkor lehet szavazni, vagy irjanak csak olyat. De így egy kicsit nevétséges. Ugyan-ugyan, nézzenek egy kicsit a tükörbe. Hm. Önök, ugy-e nem szoktak? Pedig higgyék meg, nem ártana, ha látnák önmagukat.

Önök talán meg se gondolták, hogy mit mondtak ki nevezetes határozatukkal? Azt mondták ki, hogy a nő esze, fantáziája, érzelmi világa, széperzéke föl nem érhet az önkéhez, hogy a nő egy alacsonyabb lény.

Hát ezt én soha el nem fogadom, teljes erőmből toppantok és beszélek ellene, mert ahol a versenyben könyv a könyv ellen, betű a betű ellen, gondolat a gondolat ellen küzd az elsőségért — ott olyan állápontra állni, hogy a szoknya leküzdhetetlen akadály legyen az elismerés elnyeréséhez, igazán illetlen és egy kicsit korlátolt dolog.

Am most válik el, hogy a szerkesztő ur bátor ember-e, és ki meri-e adni ezt a levelet, vagy ön is csak olyan, mint a többi.*

Závorszky Ilona.

* Közlök e levelet, ki merjük adni, de megjegyezzük vizsgálatásul, hogy a határozat csakugyan hátra menést jelentene az asszonyi tekintély emelkedésének történetében, ha komolyan kellene venni. De mi azt hisszük, hogy a Kisfaludyista poéták csak egy kis taktikát csináltak ezzel, melyinkább bizonyos aktuális törekvések hiparizálására jó, azóval egy császárpáragrafust csináltak maguknak, amire a közel jövőben szükségük lehet, — de ha a messze jövőben felbukkan egy magyar Sand György, meg vagyunk győződve, hogy ezt a határozatot mindjárt megváltoztatják azok a zsarnok emberek, akikre most olyan nagyon haragszik. Szerk.

FŐVÁROS.

(A királyi palota új plébánosa.) A budai királyi palota plébánosává az esztergomi kanonokká előléptetett Vézinger Károly apát helyébe a király Kápter Károly belvárosi kaplánt nevezte ki. Vézinger aminap már Esztergomba költözött és az új plébános elfoglalta helyét a királyi palotában. Az új plébános ünnepélyes beiktatása november 6-án, vasárnap, délelőtt lesz a királyi palota szent Zsigmond kápolnájában. A beiktatást Kanovics Béla Mór kerületi esperes, józsefvárosi apátplébános fogja végezni.

(A vízvezeték félesztendője.) Kajlinger Mihály vízvezetési igazgató egyszerre négy jelentést is adott ki a vízvezeték különböző időkben való működéséről. A jelentések közül különösen az augusztusi érdekes, azért, mert abban maga a vízvezetési igazgató is elismeri, hogy a vízvezetéknek vannak hibái és fogyatkozásai. A vízvezetési igazgató ezeket a hibákat és fogyatkozásokat a rossz csőfektetésnek és a gondatlan műszaki munkának tulajdonítja. A kimutatások szerint a vízvezeték mégis aránylag jól működik, s az első félévben a főváros egész területén 24,298.652 köbméter vizet adott. Az intézmény fentartása és üzemben tartása összesen 261.246 forint 74 krajczárba került, tehát minden elfogyasztott köbméter vízre 1.075 krajczár kiadás esik. A főszámvevő az első félévre 772,087.50 forint bevételt irányzott elő, az elért eredmény pedig 797.935 forint és 91 krajczár volt, tehát 25.848 forint 41 krajczárral több az előirányzott összegnél.

(A vízszűrők megvizsgálása.) A főváros közgyűlése még a télen elhatározta, hogy a vízszűrőket, mielőtt véglegesen kiépítené, külföldi szak tudósokkal megvizsgáltatja. Evégből több európai hírű szakembert meghívtak Budapestre, akik egy-kettő kivételével el is fogadták a meghívást — elég tekintélyes honorárium mellett. A meghívottak közül ketten, Menelarg Londonból és Lueger Stuttgartból, tegnap Budapestre érkeztek s hosszabb ideig itt is maradnak. A vízművek vizsgálatát ma délelőtt tíz órakor kezdték meg. Vissits Károly tanácsnok, a tanács középítési ügyosztályának a vezetője kalauzolta őket és jelen voltak az állandó vízműbizottság tagjai is.

(Az erzsébetvárosi templom belseje.) Az erzsébetvárosi templom építése már befejezéséhez közeleg és most már csak a belső díszítés van hátra. Az építésre felügyelő bizottság Rózsavölgyi alpolgármester elnöklése mellett ma délután ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a főoltárt márványból készíttetik. Erre a célra 24.400 forintot bocsátanak a vállalkozó rendelkezésére, de a munkát csak a bemutatandó minták jóváhagyása után lehet megkezdeni. A négy mellékoltár képeit és szobrászmunkáit Aggházy Gyula, Zubriczky Loránd, Köllő Miklós és Mayer Ede művészekre fogják bízni. Az orgona-építés ellenőrzésére egy zene-szakértőkből álló bizottságot küldenek ki. Az orgona építésére különben pályázatot irnak ki. A bizottság még javaslatot tett a templomfestésre, továbbá a szószék, keresztelő medence, püspöki trón stb. elhelyezésére nézve, mire az elnöklő polgármester az ülést bezárta.

Az új városháza.

(M. S.) A Lónyay-utcai iparrajziskolában már kiakasztották a Károly-kaszárnya környékének szabályozási pályaterveit; néhány építész, egy pár szépreményű technikus és Palóczy tanár ur hűségos tanítványai meg is nézték, egy-két ujság tudósítást is hozott róluk s azzal vége.

A budapesti ember nem is érdeklődik a városa iránt.

Egy jó oldala van ennek a nemtörődömségnek. Mert enélkül alig lehettek volna azok a radikális reformok véghezvihetők, a melyeknek az Andrássy-út, a nagy körút, a Kossuth Lajos-utca kiörése. Végre is a régi Pesten kevés megtartandó volt. Mi talán majd értékesebb várost hagyunk örökül utódainknak; s azok, akik itt születtek és itt nevelkednek, majd csak jobban hozzá is nőnek az új Budapesthez, mint mi, akiket jobbra a szél fujt össze az ország négy sarkáról, az ócska régihez. Ezt az örökséget akarjuk most egy új, hatalmas építettel, az új városházával gyarapítani.

Helyül a Károly-kaszárnya telkét jelölték ki s pályázatot hirdettek arra, mikép lehetne az új palotát itt elhelyezni s egyúttal zeg-zugos környékét úgy szabályozni, hogy az a forgalomnak, a nagyvárosi életnek megnyíljon.

Az eredmény ott függ a Lónyay-utcai iparrajziskola 11-es termében. Sok-sok éretlenség; egy pár merész, ábrándos terv, aminek kivitele nagyon sok millióba kerülne; néhány közepes koncepczióban egy-egy értékes gondolat; de csak két terv, amely komolyan számol az adott viszonyokkal s azok keretében keresi a lehető legjobb megoldást.

Az előbbieket földadatokat csak egy oldalról oldják meg. A tervezők egy része a városházát akarja a lehető legimpozánsabban elhelyezni; forgalommal, városrendezéssel mit sem törődik. Ilyen az a terv, mely a városháza homlokát a váczikörutal szemben helyezi el, olyanformán, mint ahogy a keleti pályaudvar áll a kerepesi-utra. De azért még esztétikai szempontból sem helyesíthető; az előtte keletkező tér nagyon alakatlan, a nagy forgalom is keresztülkaszul szaggatja, úgy, hogy az épület nem érvényesülhetne kellően. Azután a váczikörut ilyen, épülettel való befejezése is kifogásolható; kellemetlen, zsákutcaszerű; elentétben van a nagy forgalmu, a modern utronalak szellemével, mely a szabad perspektívát kívánja. A rómaiak ezt a dilemmát, hogy szabad ut is legyen, s befejezés is legyen, az ő diadalívükkel oldották meg.

Egy másik terv az új városházát akképen helyezi el hogy egyik sarkára a váczikörut nézzen, a másik sarok tengelyében pedig a tervező új, széles sugárutat tör az Erzsébetvárosra keresztül. Ábrándnak ez is megjárja.

A tervezőknek másik csoportja elsősorban a városrendezést tartja szem előtt s csak a szabad területeken helyezi el jól-rosszul az új városházát. Közös hibájuk, hogy a városházának nem tudnak megfelelő helyet teremteni és hogy kivitelük tömegtelen sok pénzbe kerülne. Az egyik az Andrássy utat hosszabbítja meg; mások a váczikörutot törik ki a kigyótérig, illetőleg az eskütérig vagy a Dunapartig. Szép ideák; de az áldozatok, amiket követelnek, távolról sem arányosak az eredményekkel, amiket nyújtanának.

Az idők jele, hogy az a két terv, amelyet egész komolyan kell mérlegelni s melyet a bíráló bizottság is egyedül ítelt abszolút becstelen, valamennyi közt a legkonzervatívabb. Az ember érzi, hogy Budapestre a radikális reformok ideje az utolsó évek nagy szabályozásaival befejeződött, s hogy ezentúl csak az adott kereteken belül, szép lassan kell mindent kiépíteni.

Mind a két terv a Károly-kaszárnya telkén, a Károly-körutra néző homlokkal képzele az új városházát, úgy, hogy ennek építését mindenféle kisajátítás nélkül, a környék rendezésétől függetlenül, meg lehet kezdeni, sőt be is lehet fejezni. A szomszédos területek rendezése pedig fokozatosan, igen nagy anyagi áldozatok nélkül is végrehajtható.

Az újságok eddigi jelentései, valamint azok a vélemények, amelyeket ott a helyszínen, a tervek előtt hall az ember, többnyire Palóczy tervének (Jelige: Ábránd és való) adják az elsőséget a Zuschmanné (Jelige: Hoc.) fölött. A bíráló bizottság ellenben ezt tüntette ki az első díjjal.

Palóczy — úgy tartja a bizottság — földadatát nem oldotta meg teljesen. A környék rendezése úgy forgalmi, mint esztétikai szempontból hiányos. Szabályozásának leglényegesebb része (amely Zuschmannál is megvan), a vármegyeház-utca meghosszabbítása és összekapcsolása a Wesselényi-utczával, legfőleg másodrendű dolognak tartható.

Ép így kifogás alá esik az új városházát környező telkek alakja is. Így például az evangélikus templomot és gimnáziumot arra a szabálytalan sokszögre szorítani, ahová Palóczy tervezte, rossz gondolat.

Amire Palóczy a főszólyt helyezte s ami tervében a legfigyelemreméltóbb, azaz a városházának részletes elrendezése az adott területen belül, azzal kissé túllépte földadata határait. Ez a Károly-körutra néző nyitott udvar eszméje mindenesetre nagyon

érdekes, de a jövőendő építésnek kezét előre megkötöni nem lehet.

Ez a hibája a Zuschmann tervének nincs meg; teljesen szabadjára hagyja az építést s az, ha akarja, akár Palóczy ideája szerint is megépítheti az új székházat. Az evangélikus templomnak olyan helyet ad, ahol az architektónicze szabadon kifejlődhetik. Az új városházát szépalaku, szimmetrikus telektömbökkel veszi körül; közben egyenes, széles utcák; kitűnő forgalmi vonalat nyit meg a rostély-utca továbbvívésével egész a kigyó-térig, úgy, hogy ez az egész elrendezés minden egyszerűsége mellett úgy forgalmi, mint esztétikai szempontból korrekt.

Hibája ennek a tervnek az, hogy a Károly-körutról a király-utczáig egy ferde utat vág be, úgy, hogy a király-utca torkolatának delta formája legyen; — ez a részlet azonban egyáltalán nem tartozik szervesen a terv egészébe és így egyszerűen elhagyható. Hiba az is, hogy az új városház frontja egészen a Károly-körut vonalába esik s így az épület, akármilyen széles is a Károly-körut, egyáltalán nem érvényesülhetne. Ezen is lehet segíteni, ha az ültetvényes tért, amit a terv a palota háta mögé tesz, inkább a Károly-köruti oldalra helyezik és a városházát annyival hátrább tolják. Igaz ugyan, hogy akkor meg a hátsó front nem igen fog hatni, pedig erre Budapesten, ahol, például az új parlamentnél és a Bazilikánál is, az épületeknek csak a hátuljuk érvényesül, ugyan csak nincs szükség.

Kár, hogy olyan kevesen nézegetik ezeket a terveket. Az ember még a rosszából is tanul. Azután olyan érdekes elnézni, hogyan álmodják az új Budapestet. Az általános nemtörődömségen kívül, úgy látszik, van ennek a részvétlenségnek más oka is: a legtöbb ember nem ért az ilyen dologhoz. Nincs technikai műveltségünk.

VIDÉK.

* (A mezei munkások és a hadgyakorlatok.) Justh Gyula országgyűlési képviselő egy feliratot nyújtott be a képviselőházhoz, melyben Csanád vármegye közgyűlése emel szót a mezei munkások érdekében. A nyári hadgyakorlatok ugyanis legtöbbször arra az időpontra esnek, mikor a mezei munka a legszorgosabb. Azáltal, hogy ilyen időben hívják be gyakorlatra a mezei munkásokat, jövedelmük jó részétől fosztják meg őket. A képviselőházhoz betherjesztett feliratot Csanád vármegye az összes társultörvényhatóságoknak megküldötte pártolás végett.

* (Felfüggesztett helyettes polgármester.) Almási Géza, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja, tizenhetediké óta két miniszteri szakközeggel Szolnok város háztartási és pénzügyi viszonyait vizsgálja. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a községi bírósághoz érkezett pénzküldemények közül ketszázötvenkilenc tételnek a hivatalos könyvekben és jegyzékekben nyoma sincs. Ez okból a főispán Elek Salamon helyettes polgármestert állásától sürgősen felfüggesztette és ellene fegyelmi vizsgálat megindítását elrendelte. Az még nincs kiderítve, hogy hivatali hanyagság, vagy sikkasztás történt-e? azt a vizsgálat fogja kideríteni. A felfüggesztett helyettes polgármester már be is adta a lemondását.

* (Szerb egyházi ügyek.) A szerb egyházi kongresszus tagjainak legutóbbi bizalmas értekezletén elhatározott kérvényt, — mint Zágrábból jelentik — a kongresszus 19 egyházi és 40 világi tagjának eláírásával tegnap küldték el a felső kabinetirodájába. A kongresszus valamennyi tagja közül pusztán csak a püspöki kar tagjai és az autonóm pártokhoz tartozó öt képviselő nem írta alá a kérvényt, valamint Polyt Mihály sem, aki az utóbbi időben a nagy politikától visszavonult. E hír valódiságáért a „Keleti Értesítő“-t terheli a felelősség.

Itt említjük fel, hogy a karlóczai kongresszusi választmány a bácsi püspöki megyei gyűlés határozatait megsemmisítette, magát a gyűlést pedig feloszlatta, ami a szerb egyház körében kínos

feltűnést kellett, mert a kongresszusi választmány ily lépésre nem illetékes. Zmejanovics verseczi püspök ez alkalomból egyházmegyéje több kiválóbb tagját értekezletre hívta össze, amelyben egyhangulag az a vélemény jutott kifejezésre, hogy az egyházmegyei gyűlések csakis magának a kongresszusnak, nem pedig a választmánynak felelősek, amiért is a kongresszusi választmány eljárását törvényellenesnek és erőszakosnak nyilvánították. Egyben intézkedés történt a verseczi egyházmegyei gyűlés egybehívására, ami legközelebb meg fog történni, hogy a választmány ellen állást foglaljon.

* (Negyvenszázalékos pótdadó.) Lőcse város jövő évi költségvetése 112.319 forint előirányzott bevétellel szemben 126.286 forint kiadást tüntet fel. A hiányt negyvenszázalékos községi pótdadó kivetésével fogják fedezni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Munkácsy Mihály panasza. Munkácsy Mihály panaszt emelt a budapesti törvényszéknél Linhart Vilmos, a Magyar Színház festője ellen, aki a művész „Krisztus Pilátus előtt” című képét lemásolta és egyik bazárban kiállította, ezt irván a kép alá: Munkácsy Mihály — Krisztus Pilátus előtt. A dolog bántotta a művészt és panaszában hivatkozott arra, hogy a másolat ép akkora, mint az eredeti s az alakok színe is az eredetivel egyező, továbbá, hogy a másolat értéktelen, silány munka, amely alkalmas arra, hogy az eredetinek műbecsét leszállítsa. Kérte tehát a törvényszéket, marasztalja el Linhardtot ezer forint pénzbírságban és rendelje el a kontár másolat megsemmisítését. A törvényszék azonban nem volt egy véleményen a panaszban elmondottakkal s a művészt panaszával elutasította. Így ítélkezett utóbb a királyi ítélőtábla is. A királyi kuria Németh Lajos előadása mellett mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával megállapította a szerzői jog bitortlása vétségének fenforgását és utasította a törvényszéket, hogy a kereseti kérelem és a perköltég kérdésében érdemleges határozatot hozzon.

— Az új főügyész helyettes esküje. A királyi ítélőtáblán ma délelőtt féltizenkét órakor teljes ülés volt, amelyen Geguss Gusztáv, aminap kinevezett új főügyész helyettes tette le a hivatalos esküjét Sárkány Józsefnek, a királyi tábla alelnökének kezébe. Az új főügyész helyettes Sárkány alelnök megleghangu beszédben üdvözölte, mire Geguss köszönetet mondott és egyúttal megígérte, hogy új állását lelkiismeretes buzgósággal fogja betölteni.

— Tolvaj színész. A lőcsei törvényszék előtt tegnap lopás vádjá alatt állott Veress Andor „színművész.” Veress a múlt évben Késmárkon járt egy színtársulattal. Purcz Mária-nál talált magának szállást. Néhány nap múlva észrevette, hogy szállásadójának értékes ékszerei vannak. A nyomorban levő színész felhasználta egy kedvező alkalmat és ellopta a hatszáz forint értékű ékszereket. Kéthavi fogházra ítélte a törvényszék Veress, mely büntetési időt a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vették.

— Elkelt bankjegyhamisítók. Megirtuk a napokban, hogy Londonban két francia embert elfogtak, mert osztrák-magyar bankjegyeket hamisítottak. Ma ültek törvényt Londonban a bűnösök fölött, akiket — Londonból érkezett jelentés szerint — hét esztendei kényszermunkára ítélték.

— Várkonyi sajtópöre. A budapesti sajtóbíróság előtt Várkonyi Istvánnak hét sajtópöre folyt egyszerre. A főügyesség valamennyit a földosztó szocialista „Földmívelő” című lapja hasábjain megjelent cikkek miatt indította. Mind a hét pörben együttes tárgyalást tűztek ki november 3-ára, amikor idézést kapott Schmidt Jenő is, aki a cikkek egyikét írta, továbbá Várkonyinak Czegléden lakó unokaöccse, ifjabb Várkonyi István, szintén mint egyik cikkeknek a szerzője. Most azonban kétségessé vált, lesz-e a mondott napon tárgyalás. Várkonyi István, aki tudvalevőleg Nyiregnyázan vizsgálati fogságban ül, a tárgyalás elhalasztásáért folyamodott. Okul erre felhozta, hogy öt nyílán csendörökkel fogják felkísérteni a fővárosba s így ő nem kíván megjelenni az esküdték előtt. És hogy erre őt költelni nem is lehet,

hivatkozik a sajtóeljárásra, mely azt mondja, hogy a „sajtópör vádlottja szabadlábban védekezik.” Fel- említi még, hogy különben a bizonyítékait sem tudta fogsága miatt beszerezni. A sajtóbíró- ság nyilatkozás végett áttette ma Várkonyi kérvényét a főügyészségre.

— **A Bérczi-féle sajtópör utójátéka.** Bérczi rendőrkapitány tudvalevőleg visszavonta azt a sajtópanaszt, amelyet Kovács Sándor, Székely Emil és Pápay ellen indított. Ennek a visszavont sajtó- panasznak utójátéka ma folyt le. Vázsonyi Vilmos, Keszits Antal és Veisz Sándor védőket ugyanis jegyzőkönyvi tárgyalásra hívták meg, hogy számít- sák fel költségeiket. A védők engedtek is a meg- hívásnak és számszerint felsorolt költségeiknek a kincstár terhére való megítélését kérték. A sajtó- bíróság ma határozott ebben az ügyben és a védők- ket kérésükkel elutasította. Az elutasító végzés in- dokolása azt mondja, hogy a kincstár ellen költ- ségek csak akkor állapíthatók meg, ha a sajtó- pört lejártyalták és ítéletet hoztak. Ez azonban nem történt meg. A határozat ellen a védők sem- miségi panasszal éltek.

Kilencz krajczár.

Korán tavasszal történt a dolog, mikor már olvadni kezdett a hó. A külvárosok kövezetlen utcáin mindenütt csak sár és hó gyülemlett fel. Chladnyi István nem talált talpalatnyi száraz helyet sem. A sárba nem mert feküdni, mert félt hogy megfagy. Neki is csak drága az élete. Fáradt volt Chladnyi István, alig bírták már a lábait, mikor eszébe jutott, hogy a szemétdombok, amik ott vannak a nagy gyárakon túl, milyen jó meleget adnak. Arra felé indult. Szépen egyenesen ment, nehogy a rendőr urak részegnek gondolják. Akkor kapna ugyan jó száraz helyet, aludhatna fűtött szobában pompás sima deszkákon, hanem Chladnyi István mégsem szive- sen gondolt azokra a dolgokra. A rendőr urak nagyon haragos emberek és megadusztálják a vendégeik bérát kellemetlen módokon.

Ilyenformán filozofált Chladnyi István és ha- ladt a szemétdombok felé, amelyek ott vannak a nagy gyárak mögött. Az ut, amerre ment, a haj- léktalanok menedékháza előtt vezetett el. Egyen- ként szállingóztak be a nyitott kapun azok a boldogok, akiknek volt hat krajczárjuk, amennyi- ért a menedékház portája megnyílik. Az ablakok világosságot mutattak és a kéményből vastag, fe- kete füstoszlop szállott fel egyenesen.

— Jó volna odabent, mondotta a csavargó és haladt tovább a híg, hideg lucokban. Visz- nézett egypárszor az utról és látta a világos, fé- nyes ablakokat, a füstölgő kéményeket. Egy asz- szony vetődött a csavargó útjába, aki köszöntötte:

- Jó estét Chladnyi István!
- Kend az?
- Én, a Medlák Fanni.
- Merre megy ilyenkor?
- Csak szegényesen. A menhelyre tartok.
- Hó, röhögött a csavargó, oda pénz kell. Tengersok pénz kell.
- Nem a. Hat krajczárt fizet az ember csak.
- Csak?
- Ugy.
- Aztán honnan vesz az ember annyi pénzt.
- Csak jut, ha megdolgozunk érte.
- Van kendnek is?
- Van.

Chladnyi István előhuzta a kését és bele- döfte Medlák Fanniba. Egyszer, aztán még egy- szer és sokszor. Mikor gondolta, hogy jól meg van halva, a zsebébe nyúlt, ahol pénzt érzett. Pizkos krajczárok... egy... kettő... öt... ki- lencz. Chladnyi István beledobta a testet az utolsó árokba és futni kezdett a menház felé, ahol a ké- ményekből fekete füstfelhők szállottak.

Kibékült a világréddel Chladnyi István azon az estén. Reggel már csak három kraj- czárja volt és ismét elfogja a keserűség, mert eszébe jutott az este, mikor majd a szemétdom- bon kell meghuzódnia. Talán örült is, hogy rend- őrcsőrök jöttek érte, akik elvitték magukkal. Először a kapitányságra, majd meg a bíróságra, ahol szép, tisztá, fűtött szobát kapott Chladnyi István. Tiszta ruhát és puha szalmaszőke meleg pokróczot. És az ajtón minden délelben jó meleg ételt nyújta-

nak be, meg friss cipőt. Szóval az élet csupa gyönyörűség.

Harminczegyediken azaz holnapután majd a törvényszék elé áll a csavargó, ahol ítékezni fog- nak fölőtte. A törvény urai majd megvitatják a dolgot ő pedig egy darabig megmarad uri ké- nyelmében. A puha szalmaszőke, meleg pokróczot nem veszik el tőle. Csak azóta van bennük része, mióta meg akarta ölni Medlák Fannit a kilencz- krajczárjáért.

SPORT.

— **Bécsi októberi lóversenyek.** A bécsi ló- versenyek nyolczadik napjának főeseménye a Gurmand-Handicap, melynek ötezer koronás díjáért valószínűleg sok ló fog a starthoz állni. Tekintve a kitűnő súlyozást és a kilencszáz méteres rövid távolságot, nagyon nehéz a győztest megjósolni. Mégis azt hisszük, hogy sima start esetén Illusion és Deaf & Dumb lesznek legelő.

A versenyekre egyébként tippeink ezek:

- I. Primula—Erbprinz.
- II. Inländer—Swell.
- III. Illusion—Deaf & Dumb.
- IV. Álmos—The Winnings.
- V. Ines.
- VI. Jutka—Dívat.
- VII. Toll—Hls.

— **Szalonka-vadászat.** Az erdők fejedelmi madarai, a hosszú csőrű szalonkák, nyári tartó- kodásuk helyéről, a fenyvesek örökzöld sátrai alól vonulnak le, dél felé, ahol enyhébb szelek fujdogál- nak. A vándorszárnnyasoknak újat állják a vadá- szok. Hajtók zaja veri fel a bokrokat, mindenfelé dörög a puska. Most egyszerre két vadászatról kapunk értesítést, egyiket a csornai prépost, Kunz Adolf dr. rendezti tőrjei birtokán, hova három minisztert várnak: Perczel Dezsőt, Wlassics Gyulát és Josipovics Imrét. A másik vadá- szatot Schlauch Lőrincz nagyváradi bitoros-püspök vaskóhi és Pável Mihály görög-katholikus püspök budorászi birtokán rendezték. A vadászatot részt- veltek: Beöthy László dr. főispán, Beöthy Algernon képviselő, Szunyogh Péter alispán, Schlauch Nán- dor uradalmi jószágkormányzó, Miskolczi Barna királyi közjegyző, Miskolczi Ferencz dr. főszolga- bíró, Oszterlamm Ármin erdőfelügyelő és az ura- dalmi tiszték. Az utóbb említett két területen teri- tékre került 27 szalonka és néhány nyul.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi minisz- ter Soltész János okleveles tanítót a prikopai állami elemi népiskolához rendes tanítónak kinevezte.

Magyar név. Vinkle Ágost temesvári lakos és kisköri gyermekei Teréz és Nándor Lászlóra; kisköri Stern Sándor budapesti lakos Szenesre, kisköri Pischl József oraviczi lakos Papra, Thiril Ferencz máv. rak- tárnok nagykikindai lakos, valamint kisköri gyermekei János, Iona, József és Béla Szönyire, Urbauk Henrik máv. pályász zsebelyi lakos Urbányira, Wukman-Simo- kov István máv. vonalmálházó vinkovcei lakos, vala- mint kisköri gyermekei Mária, Krisztina és Katalin Vára- dira, Vagner János máv. kocsirendező zaombolyai lakos, valamint kisköri gyermekei Erzsébet Bognárra, Wagner Károly máv. vonalmálházó német-bogsnai lakos, vala- mint kisköri gyermekei Károly és József Bognárra, Waltner Keresztély máv. pályász verseczi lakos, vala- mint kisköri gyermekei Izidor, József és Antal Erdé- lyre, Weiland Keresztély máv. vonalmálházó temesvári lakos, valamint kisköri gyermekei József, Ferencz és Rezső Válkaira, Weissberger Simon máv. mozdonyvezető németbognai lakos, valamint kisköri gyermekei Ernő és Károly Rónaira, Grausz Lajos hegybányai illetőségű verébelyi lakos Kóvárra, Weidinger Henrik hajai illető- ségű ugyanottani lakos Vajdára, Häcker Gyula po- zsonyi illetőségű miavai lakos Hegyre, Stern Gyula győri illetőségű ugyanottani lakos Szendére, Cservik János nagy-koszinályi néptanító, valamint kisköri gyermekei Agoston, János, Pál, Otília, Francziska, Emília, Mária, Iona, Anna és Vilma Cseréire, Schneider Bernárd máv. pályász temesvári lakos, vala- mint kisköri gyermekei Jozefa és József Szabóra, Schneider Lőrincz máv. kocsirendező daljai lakos, valamint kisköri gyermekei András, Anna, Lőrincz és Nándor Szabóra változtatják nevüket helyügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. (Budapesti Közlöny 249. sz.) Irnoki Állásra a rózsabegyri járásbírósnál, albirói állásra az ungvári járásbírósnál, segédítkári állásra a szegedi pénzügyigazgatóságnál, jegyzői állásra a bergszázi törvényszéknél, kezelőtiszti állásra a nagybányai királyi bányaispékség kerületében, rendőrkapitányi állásra Brassó rendezett tanácsu városnál van pályázat ki- hirdetve.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

Ifj. O. E. Budapest. Nagyon sok levelet kapunk minden nap s ha nem írja meg, hogy az öné miről szólt, bizony azt sem mondhatjuk meg, hogy megkap- tuka?

V. J. Szenicz. Erről sem törvény, sem rendelet nem szól, csak a tiszta logika mondja, hogy ha vala- kinek szüksége van az anyakönyvre, akkor el kell mennie érte. Abszurd dolog, hogy akár a főispán is magához vitethesse az anyakönyvet, nemhogy a főszol- gabíró. Hát ha öt helyen kellene egyszerre az a könyv, akkor öt részre szednék? Ismétljük, a lelkész semmi esetre sem köteles az anyakönyvet kiadni, akárhogy követeli is ezt az illető főszolgabíró.

Cyclops. Kolozsvár. Kivánságára összeszedtük a kerékpár elnevezéseit több európai és Európán kívüli nyelven. Magyarul, mint tudja, kerékpár vagy vaspa- rípa, németül Fahrrad, angolul Cycle, Amerikában Wheel, francziául azelőtt Vélocipède volt, most Vélo, hollandul Snelroiel vagy Fiets, olaszul bicycletta, spa- nyolul bicicleta, japánul Tsun, Kinában Fei-chai, fla- mandul pedig — és ez valamennyi között a legérdeke- sebb — Snelpaardeloosonderspoorwegvapeutrigting.

Antal. Oroszlán-s z i v ü Richárd helyett, mert a novellahős vörösesbarna, oroszlán-s z i n ü Richárd, ez jó. De hogy ehhez egy egész elbeszélést írt és azt el is küldte nekünk, már az nem jó.

Gel—t M. Budapest. Versét nem közölhetjük, mivel verseket egyáltalán nem szoktunk közölni, még ilyen kivételes alkalmakkor sem. Néhány napig átveheti a szerkesztőségben az esti órákban.

Gy. G. Budapest. Panaszait méltányoljuk és meg tudjuk érteni elkeseredését is. Egy tanácsot azon- ban adhatunk: folyamodjék a csendőrséghez vagy áll- jon be rendőrnök a legközelebbi ujonczozáskor. Ehhez nem kell protekció s ez elég szép pálya katonaviselt embernek.

Pálma. 1819. sz. előfizető. Hogy hogyan lehet az állat testének melegét üvegház fűtésére használni? Annak ezidőszere csak egy módja van, hogy tudni- illik az üvegházat benépesíti állatokkal. Ez azonban az állatok élénk természete miatt kissé bajos. De miért akarja épen állatokkal fűtetni az üvegházát?

Antonius, Budapest. Abban igaza van, hogy ma nagyon elfajult a kávéházi élet, de már az nem áll, hogy mindig ilyen volt, s hogy másnyen nem is lehet. A mi kávéházaink az elsők, amelyek az ön állításait megczáfolják. Álljon szóba irodal- munk eteránjaival, ők megmondják majd, hogy az elnyomatás idejében az irodalom empóriumai voltak kávéházaink; és lapozzon a szabadságharc történetében, akkor megtudja, hogy mi történt 1848-ban márczius 14-én a koronaherczeg-utcza Pilvax-kávéházban. Párisban már a múlt században is voltak irodalmi jellegű kávéházak. Egy ilyen kávéházzal szól az a régi könyvecske, amelyet az „Echo de Paris“ egy munkatársa talált valahol. A Croix-des-Petits-Champson, a Palais Royal mellett volt az öreg Curé asszony kávéháza. Az akkori francia íróvilág színe-java szokott ide eljárni, többek közt Prévost abbé is, a „Manon Lescaut“ világhírű szerzője. Curéné igen szellemes asszony volt és verses levelekkel hívogatta kávéházába illusztris vendégeit, akik szintén verssel feleltek a meghívásra. Ilyen módon igen érdekes gyűjtemény jutott az asszony birtokába. Ezek a versek jelentek meg abban a könyvben, amelyet most az említett francia újságíró megtalált. Fréron költő a követ- kező prózában irt himnuszt zengte a kávéházakról.

„A kávéházak a fejlődő geniek főiskolái. Ezekben az akadémiákban végzik első gyakorlat- aikat. A mai híres emberek közül hányan köszönhetik nagy sikereiket a kávéházak fényes nevelésének!”

NYILT-TÉR.

RÉVAI TESTVÉREK

IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVKIADÓHIVATALA

Összes üzleti helyiségeit helyszűke miatt

VIII. Őszi-ut 18. szám alá

külön az intézet céljaira épült nagy könyvesháza-
tette át.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

New-York, október 28.

	okt. 28. cents	okt. 27. cents.
Buza decemberre	74 ¹ / ₈	74 ³ / ₈
" májusra	72 ¹ / ₈	72 ⁷ / ₈
Tengeri decemberre	38 ¹ / ₈	38 ³ / ₈

Chicago, október 28.

	okt. 28. cents	okt. 27. cents
Buza decemberre	66 ⁵ / ₈	66 ³ / ₈
Tengeri decemberre	32 ² / ₈	32 ³ / ₈

Mezőgazdaság.

Az aradi szőlőültvénytelep. Az Aradon székelő szőlőültvénytelep-részvénytársaság a nyár folyamán közgyűlést tartott, amelyen kimondta, hogy — amennyiben a földművelési miniszter a közte és a szőlőültvénytelep között létrejött szerződést nem módosítja — a telepet visszabocsátja az állam kezébe. A földművelési miniszter az utóbbi proposíciót választja, minek folytán a szőlőültvénytelep 1899. január 1-jével állami kezelésbe megy át. A telepek új igazgatója, hír szerint Kossinszky Viktor, a tarczali vinczellériskola vezetője lesz.

Kőbányai sertés piac, okt. 28. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krajczárig. Közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krajczárig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 48—48¹/₂ krajcz. Közép (páronként 251—320 klgig terjedő súlyban) 48¹/₂—49 krajcz. Könnyű (páronként 250 klgig terjedő súlyban; 50—51 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klg. felüli súlyban) 48-5 krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 47-5 krajczárig Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 47—48 krajczárig. Sertéslelészám: 1898. okt. 26. napján volt készlet 41946 darab, okt. 27-én felhajtott 383 db, október 27-én elszállított 682 darab, október 28-ára maradt készletben 41647 darab. A hizott sertés üzlet irányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertés vásár, okt. 28. A ferencvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertés vásárra 1898. okt. 27-én érkezett 404 drb. Készlet 417 darab, összes felhajtás 821 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 525 drb, klszállítottan maradt 296 drb. Napi árak: 120—180 eilős 48—50 kr, 220—280 kilós 47—50 krajczár, 320—380 kilós 47—50 kr, öreg nehéz 46—47 krajczár, malacz 40—44 krajczár. A vásár hangulata élénk volt.

Pénzügy.

Új szelvények kiadása. A pénzügyminiszter az 1888. évi XXXII. törvényzikk alapján kibocsátott négy százalékos magyar földterhermentesítési kötvényekhez tartozó új szelvények kiadása tárgyában a következő hirdetményt teszi közzé. Az 1888. évi XXXII. törvényzikk alapján kibocsátott négy százalékos magyar földterhermentesítési kötvényekhez kiadott I. sorozatu szelvények utolsó szelvénye folyó évi november 1-én lejárván, ugyanezen naptól kezdve az új szelvények Budapesten a magyar királyi központi állampénztárnál, az ott jelenlévő feleknek, a kötvényekhez tartozó szelvényutalványok benyújtása ellenében ki fognak szolgáltatni. A szelvényutalványok f. évi november 1-től bezárólag 1899. április 30-ig még az ajábbi közvetítő helyeknél is benyújthatók és pedig: a magyar királyi állampénztárnál Budapesten (IX ker., Vámpalota); a királyi állampénztárnál Zágrábban; az összes királyi adóhivataloknál; továbbá Budapesten: a Magyar Általános Hitelbanknál és a Magyar Földhitelintézetnél; Bécsben: a k. k. priv. österr. Creditanstalt für Handel und Gewerbe, a k. k. priv. allg. österr. Bodencredit-Anstalt című intézeteknél és az S. M. von Rothschild bankháznál; Berlinben: a Direction der Disconto Gesellschaft című intézetnél és S. Bleichröder bankháznál; végül M. m. Frankfurtban: az M. A. von Rothschild et Sohné bankháznál. A közvetítő helyeknél (budapesti és zágrábi királyi állampénztárak, adóhivatalok és bankintézetek) a szelvényutalványok a szokásos hivatalos, illetőleg üzleti órák alatt, két példányban kiállítandó s a szelvényutalványok számait, értékfokozatonként elkülönítve, számtani sorrendben tartalmazó jegyzékek kíséretében nyújtandók be. — Több jegyzékről ezenkívül még egy összesítő — vagyis a szelvényutalványok értékfokozatonkénti darabszámát tartalmazó főjegyzék is szolgáltatandó be.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, október 28.

1/1898.

Árverési hirdetmény.

A budapesti gabonatózsde működő ügynökök ezennel közhírré teszik, hogy különböző megbízók terhére felmerült differenciák és járulékok kielégítése végett — elegendő fedezet hiányában — holnap, október hó 29-én, d. e. 10 órakor, a helybeli gabonacsarnok hivatalos helyiségeiben

néhány százezer métermázsa buza, rozs, zab, tengeri a kikiáltási áron alul is szabad kézből el fog adatni.

Venni szándékozók tartoznak az árak értékének csak körülbelül két százalékát készpénzben vagy értékpapírokban az ágensek kezébe letenni.

Jegyzet: Az em. esetben, ha az amerikai piacok magasabb kurzusokat jeleznek, az árjelítés későbbi határnapra fog halasztani.

Meghuztuk idejekorán a vészharangot! Már az egész héten azt hangoztatjuk, hogy végre is meg kell hogy boshulják magukat a haussé orgiái. Az üzlet mai pánikszerű lefolyása amellet bizonyít, hogy előrelátóan itéltük meg a helyzetet. Ez idő szerint egészen felesleges azt kutatni, hogy tulajdonképen mit is ér az az usance-ár. Tény, hogy a 76 kilogrammos buzát még ma is 10 forinttal fizetik. De hát akkor miért stornirozták tegnap az utolsó októberi kötést 9 forint 35 krajczáron? Azért, mert még ily neveltségesen csekély mennyiségre sem találkozott átvevő; azért, mert Monacová súlyed a gabonatózsde, mert a börzeépület környékén levő kávéházakban alsóznak a vidéki felek, akik zsebükben a haszonnal már az esti vonattal háza akarnak utazni és akikhez napközben rohamlépésben meneszlik a tőzsdetullajzókat azzal, hogy: „baj van, kérünk további fedezetet!” Hát persze, ily elemekkel szemben az üzlet nem fejlődhetik a helyes irányban. Ily körülmények között mindig el kell készülnie lennünk váratlan fordulatokra, és olvasóinkat a mai debacle nem is lephette meg. Annak a nagy kimustrálási napnak meg kellett jönni. Csak hadd hulljon a férgese; ha megint normális lesz a börze vérkeringése, akkor beszélhetünk ismét tendenciáról és áralakulásról.

(A kurzusok lekasabolása.)

A határidőpiacon a kínálat volt majdnem folyton tulsúlyban. Vidéki és bécsi számlára rengeteg mennyiségű buzát és rozst a d t a k e l. Részben biztosították maguknak a hasznot azok, akik még az alacsonyabb árak idején vásárolták a kötések, részben kényszer eladásokat eszközöltek, mivel a légmagasabb kurzusok alapján már 35—40 krajczárt tesznek a differenciák kenyérmagvaknál, részben pedig szerény „véleményeladók” tüntek fel a láthatáron, oly spekulánsok részéről, akik uszni akarnak az árral, még ha az meggyőződésük ellen is történik. Este zárul a buza 9 forint 42 krajczáron, a rozs 8 forint 04 krajczáron, a tengeri 4 forint 65 krajczáron, a zab 5 forint 87 krajczáron. Tehát az összes cikkeknel jelentékeny az árveszteség. Ha holnapig valamelyes külföldi ösztönzés nem jön segítségül, aligha pótoljuk ki a mai csorbát.

(A készáru forgalom.)

Természetes, hogy ily auspiciumok mellett az effektív üzletben is felülkerekedett a lanyha hangulat. Fogyasztóink az utolsó két héten nagy mennyiségeket vásároltak össze és egyelőre nem kell attól tartaniok, hogy holnapra nem lesz mit felönteni a garatra. Elkelt 15.000 métermázsa magyar buza 5 krajczárral alacsonyabb áron, néhány vagon rozs 10 krajczárral olcsóbban. Árpa, zab és tengeri ára alig változott.

(A novemberi engagement.)

Ma volt a novemberi kötések első bejelentési napja és be is jelentettek néhány ezer métermázsa szilvát és szilvaizt, de buzából, rozsból épenséggel semmit. A leszámoló árfolyamokat megállapító bizottság ennél fogva nem is kirdette ki a gabonaueműkre nézve a liquidáczióális kurzusokat. Az üzérkedés — úgy látszik — még nem barátkozott meg nálunk a novemberi terminussal.

(A külföldi piacok.)

A külföldi vásárokon sem volt kedvező az üzletmenet. Az amerikai piacokon egynegyed centet vesszítettek a kurzusok. Jelentik, hogy a „Cincinnati Price Current” szerint a termés eredményének viszonyaiban változás nem állott be.

Hát végre is már itt az ideje, hogy a termés eredménye valahogyan végelegesüljön. Egyébként legközelebb megjelenik a washingtoni végleges jelentés. Az európai piacok mai lefolyása szintén lanyha volt. Az árosökkenés egyébként csekély.

Előfordult készáru-eladások.

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 10.50 frton, 100 mm. 79.3 k. 10.50 frton, 300 mm. 79 k. 10.50 frton, 100 mm. 79.5 k. átlag 10.40 frton, 100 mm. 78.9 k. átlag 10.40 frton, 200 mm. 78.5 k. 10.40 frton, 200 mm. 78 k. 10.35 frton, 300 mm. 78 k. 10.32.5 frton, 100 mm. 77.5 k. 10.30 frton.

Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 10.40 frton, 100 mm. 79 k. kevert 10.35 frton, 200 mm. 78 k. kevert 10.37.5 frton, 100 mm. 78 k. 10.35 frton.

Fehérmegyei: 300 mm. 79 k. sárga 10.40 frton, 1100 mm. 77 k. 10.32.5 frton, 600 mm. 76.7 k. 10.30 frton, 600 mm. 76.7 k. 10.27.5 frton.

Tolnai: 2600 mm. 76.8 k. 10.17.5 frton.

Zentai: 3000 mm. 75.4 k. 10.17.5 frton.

Becskereki: 2300 mm. 76 k. 10.— frton.

Felsőtisza: 200mm. 76 k. 10.10 frton.

Rosz. (uj) 200 mm. pestvidéki 8.— frton, Budapesten készpénzben.

Zab. (uj) 100 mm. elsőrendű Budapest 6.05 forinton, 200 mm. elsőrendű 5.95 frton, 100 mm. közönséges 5.80 frton, 200 mm. kevert 5.60 frton Budapest készpénzben.

Tengeri. (ó) 100 mm. oláh Budapest. 5.50 frton készpénzben.

Árpa. (uj) 300 mm. takarmány Budapest malom 6.47.5 forinton készpénzben.

Hivatalos készárujegyzések.

Áru	ó vagy új	fej	100 klg. készpénz-ára		100 klg. készpénz-áru			
			frtól	frtig	frtól	frtig		
Buza	uj	tiszavid.	74	—	75	9.75	9.96	
			76	9.95	10.05	77	10.10	10.15
			78	10.20	10.30	79	10.35	10.40
			80	10.45	10.50	81	—	—
•	•	pestvidéki	74	—	75	9.70	9.85	
			76	9.90	10.—	77	10.05	10.10
			78	10.15	10.25	79	10.30	10.35
			80	10.40	10.45	81	—	—
•	•	fehérm.	74	—	75	9.75	9.90	
			76	9.95	10.05	77	10.10	10.15
			78	10.20	10.30	79	10.35	10.40
			80	10.45	10.50	81	—	—

rozsa • elsőrendű 70—72 8.05 8.10

• másodr. — 8.00 8.05

árpa • takarm. 60—62 6.20 6.50

• szeszfőz. 62—64 6.80 7.60

• sörfőzésre 64—66 7.80 8.70

zab • új — 89—41 5.75 6.10

tengeri ó hánsági — 5.55 5.65

ó másnemű — 5.50 5.55

repce • káposzta — 12.25 12.75

• másnemű — — —

Hivatalos határidőjegyzések.

Áru	Határidő	Déli tőzsde zárata		Leszámoló árfolyamok
		október 27-én pénz	október 28-án pénz	
buza	október	—	—	—
•	november	—	—	—
•	márczius	9.62	9.48	9.50
rozs	október	—	—	—
•	november	—	—	—
•	márczius	8.22	8.10	8.12
tengeri	október	—	—	—
•	november	—	—	—
•	május	4.68	4.66	4.68
zab	október	—	—	—
•	november	—	—	—
•	márczius	5.93	5.91	5.93
repce	augusztus	12.70	12.65	12.75

Előfordult határidőkötések.

Délelőtt. Buza márczius 9.58—54—55—9.48 frton. Rozs márczius 8.17—18—14—15—8.12 frton. Tengeri május 4.68—4.66 frton. Zab márczius 5.95—5.91 frton. Repce augusztus 12.65—12.75 frton.

Délután. Buza márczius 9.46—43—45—38—9.42 frton. Rozs márczius 8.08—01—8.04 frton. Tengeri május 4.66—4.64 frton. Zab május 5.90—5.87 frton. Repce augusztus —.

Raktárállomány:

Közraktár: Buza 89800 mm. Rozs 5800 mm. Árpa 41000 mm. Zab 29200 mm. Tengeri 9400 mm. Liszt 10900 mm.

Raktárház: Buza 24208 mm. Rozs 1218 mm. Árpa 896 mm. Zab 1369 mm. Tengeri — mm. Liszt — mm.

Silos: Buza 12000. Tengeri 500.

Gabonaforgalom:

1898. október 27.

	érkezett	elszállított
	m é t e r m á z s a	
buzából . . .	11699	201
rozsból . . .	716	—
árpából . . .	7080	1649
zabból . . .	2076	10274
tengeriből . .	25	1610

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, október 28.

A mai tőzsde szilárd volt. Nemzetközi papirok magasabb árfolyamra emelkedtek miután a külföldről kedvezőbb árfolyamokat jelentettek. A helyi piacon főleg a két vasuti részvény volt keresett jobb árfolyamokon. Egyes bankrészvények is emelkedtek.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 379.75 380.80, Jelzálogbank 241.—242.50, Leszámítoló bank 254.50—255, Osztrák hitelrészvény 352.60—353.30, Osztr. magyar államvasut 348.80—351.75, Közuti vaspálya 362.—362.50, Rimamurányi 261.50—262.—, Salgótarjáni 610.— forinton.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Közuti vasut 363.50—365, Magyar hitelrészvény 380.75—381.50, Magyar ipar- és kereskedelmi bank 95.—, Magyar jelzálogbank 241.50—242.25, Rimamurányi 262—262.50, Osztrák hitelrészvény 353—353.35, Osztrák-magyar államvasut 351.10—351.60.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2.—2.50— forint, 8 napra 4.50—5.— frt, november utóljára 9—10 forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	okt. 28.	okt. 27.
Magyar aranyjárdék	119.70	119.70
Magyar koronajárdék	97.50	97.40
Magyar hitelrészvény	351.—	379.25
Magyar ipar és keresk. bank	95.50	95.—
Magyar jelzálogbank	241.50	239.75
Magyar leszámítoló bank	255.—	254.—
Rimamurányi vasmű	262.25	261.75
Osztrák hitelrészvény	353.—	352.25
Déli vasut	69.—	69.—
Osztr.-magyar államvasut	351.25	348.50
Közuti vaspálya	364.50	360.75
Villamos vasut	226.50	245.—

Délután 4 órakor zárulnak:

	okt. 28.	okt. 27.
Osztrák hitelrészvény	352.80	352.30
Magyar hitelrészvény	350.50	379.25
Osztr.-magyar államvasut	350.75	348.40
Leszámítoló bank	255.—	254.—
Rimamurányi vasmű	262.—	261.25
Közuti vaspálya	364.50	360.75
Villamos vasut	226.50	223.50

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, október 28. Terményekben nem rolt ma forgalom. Az irányzat változatlanul lanya.

Hivatalos jegyzések.

Faj	Ar 100 grammonként	
	Pénz	Ára
Díszonozár ingyen hordó	51.—	57.50
Szalonna	budapesti	52.50
	vidéki	54.—
Szliva	boszniai, 1897. évi	5.—
	usance-minőség	8.75
Kész árú	100 darabos	9.75
	100 darabos	10.25
Zsíkkal együtt	85	16.50
	100 darabos	17.—
göngyöllyűtől	usance-minőség	7.75
	100 darabos	8.50
szőlő	85	16.—
	100 darabos	16.50
Szliva	boszniai, usance-min.	4.—
	100 darabos	8.75
Hátlárdőre	100 darabos	9.75
	100 darabos	10.25
Mínőség	85	16.50
	100 darabos	17.—
100grammonként	usance-min.	7.75
	100 darabos	8.50
Szlivats	szlovéniai 1897.	15.50
	uszniai 1897.	16.25
Kész árú	szlovéniai	15.50
	uszniai	16.25
Ingyen hordó	szlovéniai	15.50
	uszniai	16.25
Méz	lucerna magyar, 1898	40.—
	vörös aprózomá 1898	45.—
Vöröses	vörös közpesszám 1898	45.—
	vörös nagypesszám 1898	50.—

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, október 28. A vásári forgalom: **Husnál** forgalom lanya, árak változatlanok. **Baromfi** nál lanya, árak változatlanok. **Halban** élénk, árak emelkedtek. **Tej- és tejtermékek** nál lanya, árak változatlanok. **Tojás** nál lanya, árak emelkedtek. **Zöldségnél** csendes. **Gyümölcsnél** élénk, árak szilárdak. **Fűszereknél** csendes. **Időjárás:** derült, enyhe. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek: hivatalos árjegyzése a következő: **Hus.** Marhahús hátulja I. 52—54 frt. II. 50—52 frt. Birkahús hátulja I. 36—38 frt. II. 34—36 frt. Borjúhús hátulja I. 62—66 frt. II. 60—62 frt. Sertésbús (elsőrendű) 50—52 frt, vidéki 40—45 frt. (Mindem 100 kilonként.) Kolbász füstölt 60—80 kr (kilonként). Sertészsír hordóval 59.5—60.0 frt (100 kilonként). — **Baromfi (élő).** Tyúk 1 pár 1.—1.20 frt. Csirke 1 pár 0.55—1.00 frt. Lud hizott kilonként 42—50 kr. — **Különtételek.** Tojás 1 láda (1440 db) 37.0—38.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 1.60—4.00 frt. Petrezselyem 100 kötés 1.20—4.00 frt. Lencse m. 100 kilo 7—9 frt. Bal nagy 100 kilo 7—9 frt. Paprika I. 100 kilo 30—60 frt. II. 20—28 frt. Vaj I. rendű kilonként 0.75—0.80 frt. Tea-vaj kilonként 0.95 1.10 frt. Burgonya, rozs, 100 kilo 1.70—2.00 frt. **Halak.** Harsca (élő) 0.80—0.90 frt 1 kilo. Csuka (élő) 0.80—0.90 frt 1 kilo. Ponty duai 0.40—0.50 frt.

Szesz.

Budapest, október 28. Az irányzat változatlan. Kontingens nyersszesz Budapesten 17.75—18.—. Finomított szesz nagyban 54.50—54.75. Finomított szesz kicsinyben 55.—55.25. Élesztőszesz nagyban 55.50—56.—, Élesztőszesz kicsinyben 56.25—56.50. Nyersszesz adózva nagyban 53.50—53.75. Nyersszesz adózva kicsinyben 54.—54.25. Nyersszesz adózatlan (exknt.) 15.—15.25. Denaturált szesz nagyban 21.75—22.—. Denaturált szesz kicsinyben 22.25—22.50. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, október 28. **Kontingens nyersszesz** azonnali szállításon 19.40 forintig kelt el. Zárlatjegyzés azonnali szállításra 19.10—19.20 forint.

Prága, október 28. **Adózott tripló-szesz** nagyban 54.1/2—54.25 forint adózatlan szesz 17.75—18.— forinton azonnali szállításra kelt el.

Trieszt, október 28. Kiviteli szesz tartályokban szállítva, 90% hektoliterenként nagyban 12—12.50 forint.

KÜLFÖLDI GABONATŐZSDEK.

Bécs, október 28. A határidőszület gyengült, miután az oroszországi termésről közzétett kimutatást figyelembe vették.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 9.42—9.43, buza őszre 9.80—9.85, rozs tavaszra 8.12—8.14, rozs őszre 8.55—8.60, tengeri szeptember-októberre 5.85—5.90, tengeri május-juniusra 4.93—4.94, zab őszre 6.—6.05, zab tavaszra 6.16—6.18 forinton köttetett.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDEK.

Bécs, október 28. Az a körülmény, hogy az angol bank nem emelte föl a kamatlábat és hogy a Fashoda-ügy is békés megoldásra jut, a tőzsdére kedvezően hatott és az árfolyamok emelkedtek. Tramway és Fegyvergyári részvények csökkentek.

Az előtőzsdén: Osztr. hitelrészvény 352.62—353.25, Anglo-bank 155.—155.50, Union-bank 291.—, Osztr.-magyar államvasut 349.25—351.85, Déli vasut 69.—69.25, Alpesi bánya 176.50—175.—, Fegyvergyár 194.—191.—, Tramway 562.—556.—, Prágai vasipár 830.—838.—, Májusi járadék 100.80, Osztrák koronajárdék 101.10, Török sorsjegy 57.40—57.70, Német márka 58.91 forinton.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.87, Anglo-bank 155.—, Bankverein 260.50, Union-bank 291.—, Ländlerbank 221.—, Osztrák-magyar államvasut 351.25, Déli vasut 69.—, Elbevolgyi vasut 261.75, Északnyugoti vasut 246.—, Török dohányrészvény 126.—, Alpesi bánya 175.30, Májusi járadék 100.95, Török sorsjegy 57.10, Német márka 58.93 forinton.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: 4-2%-os papírjárdék 100.95, 4-2%-os ezüstjárdék 100.65, 4%-os osztrák aranyjárdék 119.50, Osztr. koronajárdék 101.20, 1860. sorsjegy 140.—, 1864. sorsjegy 195.50, Osztrák hitelsorsjegy 198.75, Osztrák hitelintézeti részvény 352.62, Angol-osztrák bank 154.50, Union-bankrészvény 290.50, Bécsi Bankverein 259.75, Osztrák Ländlerbank 220.—.

Osztrák-magyar bank 915.—, Osztrák-magyar államvasut 350.75, Déli vasut részvény 69.—, Elbevolgyi vasut 261.25, Dunagőzhajózási részvény 442.—, Alpesi bányarészvény 175.30, Dohányrészvény 122.25, 20 frankos 9.55, Császári kir. vert arany 5.72, Londoni váltóár 120.60, Német bankváltó 58.87, Tramway 537. Az irányzat gyengült.

Bécs, október 28. A déli tőzsde zárata után jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 352.87, Anglo-bank 154.50, Bankver. 260.50, Union-bank 290.50, Ländlerbank 220.50, Osztr.-magyar államvasut 351.—, Déli vasut 69.—, Elbevolgyi vasut 261.50, Északnyugoti vasut 246.—, Török dohányrészvény 122.—, Alpesi bánya 175.40, Májusi járadék 100.95, Töröksorsjegy 57.—, Német márka 58.93 forint.

Frankfurt, október 28. (Zárlat.) 4-2%-os ezüstjárdék 85.05, 4%-os osztrák aranyjárdék 101.50, 4% magyar aranyjárdék 101.25, magyar koronajárdék 97.50, osztrák hitelintézeti részvény 297.75, osztrák-magyar bank 776.—, osztrák-magyar államvasut 296.—, déli vasut 62.50, bécsi váltóár 169.63, londoni váltóár 204.72, Párisi váltóár 807.5, bécsi Bankverein 220.—, Union-bank részvény 249.—, villamos részvény 134.70, 3% magyar arany-kölcsön 87.70, 4-2% Alpesi bányarészvény 149.—. Az irányzat szilárd.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távirati jelentése 1898. október 28-án reggel 7 órakor

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Csapadék mm.	Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Csapadék mm.
Árvánfalva . . .	70.2	05.5	—	Pola	67.0	08.6	—
Selmeczbánya . .	70.3	05.5	—	Losina	67.2	13.8	—
N.-Szombat	68.7	05.4	—	Sarajevo	70.0	02.8	—
Magyar-Ovár	68.9	05.4	—	Torino	68.4	08.4	—
O-Gyalla	62.7	05.6	—	Flóropoz	65.3	09.6	—
Budapest	62.4	05.9	—	Róma	68.0	11.3	—
Sopron	62.0	06.8	—	Nápoly	69.0	00.0	—
Herény	62.2	04.7	—	Brindisi	62.1	18.7	—
Keszthely	62.6	10.4	—	Palermo	67.5	17.8	—
Zágráb	62.0	06.4	—	Mónka	62.2	20.0	—
Finno	62.1	08.9	—	Zepici	67.1	05.6	—
Cirkvönica	67.5	09.0	—	Biarritz	61.4	17.3	—
Füncsöva	62.2	04.7	—	Nizza	66.6	15.0	—
Temesvár	62.5	06.7	—	Páris	63.5	09.1	—
Arad	62.0	09.1	—	Kopnehágy	64.2	09.3	—
Szeged	62.0	03.0	—	Hamburg	65.3	11.1	—
Szolnok	62.6	05.0	—	Berlin	62.5	09.9	—
Eger	70.4	02.8	—	Christiansund	64.7	08.6	—
Doboz	62.7	03.8	—	Stockholm	60.0	06.0	—
Képzárk	70.6	03.7	—	Szent-Pétervár	57.4	01.0	—
Ungvár	70.4	05.3	—	Moszkva	53.1	02.5	—
Szalánár	70.3	07.1	—	Varsó	66.3	10.6	—
Nagy-Váradi	70.4	10.4	—	Kíev	65.2	08.6	—
Kolozsvár	70.7	04.4	—	Odessza	—	—	—
Nagy-Szombat	70.7	05.3	—	Szulin	62.9	12.2	—
Bécs	68.0	07.4	—	Szofia	70.7	02.0	—
Salsburg	60.0	00.0	—	Konstantinápoly	67.3	15.4	—
Klagenfurt	67.6	07.8	—				

A helyzetet ma is egy erősen kifejtett barométeres maximum jellemzi, mely Közép- és Dél-Európa fölött elterülve, e tájakon általában száraz időt és gyenge légáramlást okoz. Depressziók érintik Európa északnyugati és északkeleti részét és csapadék csak azoknál a határkörében fordul elő.

Hazánkban az idő száraz, többnyire derült és reggel sok helyütt ködös. A hőmérőket a déli órákban aránylag magas, éjféli azonban még 6° alá is eszál.

Csendes, derült, száraz, nappal enyhe idő várható, erős éjjeli lehűléssel. Reggeli ködök.

VIZÁLLÁS.

— Október 28-án. —

Folyó	Vízméret	Vízállás reggel	Áradás v. apadás	Folyó	Vízméret	Vízállás reggel	Áradás v. apadás	
Szalmon	Szalmon	+078	↑	Tisza	M. Szilág	+020	↑	
Dráva	Dráva	+209	↑		Tisza-Ujlak	+040	↑	
		+056	↑		V.-Námény	+000	↑	
		+198	↑		Csep	+140	↑	
		+226	↑		Tokaj	+058	↑	
		+186	↑		Szolnok	+032	↑	
		+118	↑		Csongrád	+054	↑	
		+124	↑		Szeged	+003	↑	
		+170	↑		Titel	+185	↑	
		+204	↑	Szamos	Décs	+023	↑	
		+175	↑		Szatmár	+042	↑	
		+165	↑		Lafarza	Munkács	+018	↑
		+232	↑		Lábarza	Homonna	+000	↑
		+068	↑		Ug	Ungvár	+030	↑
		+030	↑		Bodva	Barfa	+030	↑
		+023	↑		Bodrog	Zemplén	+102	↑
		+030	↑		Sajó	Zsolna	+15	↑
		+035	↑		Hernád	H.-Nemeth	+055	↑
		+210	↑		Barótyó	B.-Ujlak	+014	↑
		+022	↑		Bch.ár.	Causca	+000	↑
		+198	↑		F.-Ábrás	Nagyvárad	+019	↑
		+100	↑		Feb.Ábr.	Belenyos	+023	↑
		+100	↑		Kel.-Rör.	Borosjenő	+012	↑
		+100	↑		S.-Nár.	Békes	+032	↑
		+268	↑		M			

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Előrefizetendők készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

VII. kerület, József-körút 65. szám.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czélszerű az apró hirdetést postautalványon beküldeni s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

az ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletekben:

- I. ker., Járnok-utca 22. **Özv. Balásovits Györgyné** nagytűzsdé,
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos.** fűszerkereskedése,
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szántó Már,** dohánytűzsdé
- IV. „ Harsisch-bazár **Déval Józsefné,** dohánytűzsdé
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Nemetsek A. J.** dohánytűzsdé és ujságarada
- V. „ Nagykorona-utca 20. sz. **Löwinger Gyula,** fűszerkereskedése,
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Weil Vilmos,** dohánytűzsdé
- V. „ Váci-körút 6. szám **Moreno Janka,** dohánytűzsdé
- V. „ Sipót-körút 22. szám **Wollák Zsigmond,** dohánytűzsdé
- VI. „ Teréz-körút 54. szám **Brener nővérek,** dohánytűzsdé,
- VI. „ Andrássy-ut 48 szám **Kohoczy Ilona,** dohánytűzsdé
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Reisler Róza,** dohánytűzsdé
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frezd J.** dohánytűzsdé.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Soprany V.** dohánytűzsdé,

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségeesen megadatnak.

LEVELEZÉS.

Egy fiatal ember, egy komolyabb koru független nő őszinte barátságát óhajtja, hogy vele szabad idejét kellemesen eltölthesse. Csakis független, intelligens hölgyektől eredő ajánlatot „Tartós barátság” jelige alatt a kiadóhivatalba kér. Diszkrétio természetes. 6638—1

Én egy, mint mondják, csinos 28 éves asszonyka vagyok, ki e hetekben Pestre akarok rándulni, hogy ott egy vagy két hetet szórakozásképen eltöltsék. Akad-e oly szeretetreméltó gavalér ki, eme reám nézve teljesen idegen és nagy városban kalauzolna, és szeretetreméltóságával a pesti napokat reám nézve felejtethetné tenné. — Ha igen, úgy írjon e lap kiadóhivatalába „Tudatlan falusi asszony” jelige alatt és a levélét jeleztesse. 6642—1

Tudatlan falusi asszonynak levele van a kiadóhivatalban. 2221—1

Szöke. Azt hiszem e sorokat már nem olvasod, amit én sajnállok a legjobban. Vasárnapra okvetlen vár szerető Barnád. 6670—1

Erzsébetteri kioszkban csütörtök este látott vörös blouzeos, fekete selyem kalapos, igéző szép barna hölgyet tisztelettel kérdi szomszéd asztalnál ült bámuloja, hogy tisztas szándéku közeledés lehetséges-e? Szives értesítés „Tantalus” czimen keretik a kiadóhivatalba. 2225—1

Francia zászló alatt szenzációs utleírás második kiadásban megrendelhető minden könyvkereskedésben. 2173—1

HÁZASSÁG.

Nősülni óhajt egy 32 éves iparos, oly 20—25 éves leánnyal szeretne e czélből megismerkedni, vinek 3—4000 frt hozománya van. Leveleket a kiadóhivatalba kér „Szerencse” jelige alatt. 6528—2

Férjhez szeretne menni egy intelligens, igen csinos fiatal özvegy asszony jóállásu középkorú urhoz. Csakis komoly levelekre válaszol „Jó asszony” jelige alatt. 6530—2

ÁLLÁST KERES.

Gazdasági számtartó, kereskedelmileg is gyakorolt, német-magyar levelező, nagyobb gazdaságban állást keres, hol a gazdasági belső teendőket is elvégzi. Ajánlatok „Gazdasági számtartó” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6578—3

Bármilyen írásbeli munkák végzését, levelek másolását, vagy czimszalag írását elváltalja szerény igényű fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 6654—3

Perfekt német szakácsné ajánlkozik egy német kiadóhivatalban. urasághoz. Czime a 2231—3

Fiatal hölgyek mellé társalgónőnek, vagy felolvasónőnek, esetleg elemiiskolába járó leánykák mellé nevelőnőnek, ajánlkozik jobb izraelita családból intelligens szülöktől származó fiatal kisasszony. Remek kézimunkák készítéséhez ért és kezdőknek zongora órákat is képes adni. Czime a kiadóhivatalban. 6366—3

ÁLLÁST KAPHAT.

Kerestetik egy a kettős könyvelésben jártas comptoirista 50 frt fizetéssel egy divat üzletbe. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetit „O” jelige alatt. 6542—4

Kerestetik fedrásznó, ki házhoz jár. Czim Soroksári-utca 5. 3. em. 1. 6375—4

Magyar és német nyelvet tökéletesen értő kisasszony, ki mindkét nyelven stenografál és szép írással bír, egy helybeli részvénytársaságnál alkalmazást nyerhet. Ki már irodában alkalmazva volt előnyben részesül. Ajánlatok „R.” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők. 6570—4

Előkelő fővárosi szabó-műhelyben tisztességes házból való tanulóleány azonnal felvétetik. Czim a kiadóhivatal. 6455—4

OKTATÁS.

Correpetitornak ajánlkozik gymnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmi is végzett joghallgató. Czim a kiadóhivatalban. 6416—5

Joghallgató bármily otthon végezhető munkát elfogad igen olcsó áron. Szives megkereséseket a kiadóhivatalba kér „Mebizható” czimen. 6606—5

Okleveles tanítónő elemi és polgári iskolára előkészit. Czim a kiadóhivatalban. 2217—5

Parlez-vous français? Do you speak english? Prof. Parisien enseigne vite ces langues. Conversation-Correspondance 10 — a 12, leçons fl. 5.—. Adresse á l'Expedition telephoniquement. 6626—5

ELADÁS.

Elegáns menyasszonyi ruha olcsó áron eladó Czim a kiadóban. 2088—8

Fenyőfák, lombfák, bokrok sok fajtaban szép példányokban kaphatók Tisza-Igaron ifj. Széký Péter faiskolájában. Árjegyzék megküldetik. 2211—8

Gyümölcsöt, Mohács-Margitta, Szigeti-termést, mely télen át tartós, a következő árak mellett szállitok, utánvétellel: 100 drb. szerezcsika-alma 2 frt, 100 drb. jeges-alma 2 frt, 100 drb. bőr-alma 2 frt, 100 drb. óriás-alma 3 frt, 100 drb. császár-körte 2 frt ab Mohács. Rendelményénél kérem az utolsó vasuti-, vagy hajó-állomást megnevezni. **Perlesz Fülöp Mohácson.** 6927—8

Bor, kiforrva, 200 hl. rizling, 100 hl. kősi dinka, 19—21 mustfokos, eladó Nyiregyházán, Mezey Pál termelőnél. 2227—8

KIADÓ SZOBÁK.

Zeljes ellátást kaphat két fiatal ember ez ideit tanévre egy tisztességes izr. családnál, közel az Erzsébet-körút és a Barcsay-utcahoz. Czim a kiadóban. 5914—10

Elegáns szobák külön bejárattal, esetleg konvhával, novemberre kiadó Erkel-utca és Üllői-ut sarkán. Czim a kiadóban. 6977—10

LAKÁS KERESTETIK.

Üzlethelyiség kerestetik, nem nagy. Lehetőleg a belvárosban, november 1-ére. Arral ellátott ajánlatok kéretnek „Elegáns” czimen a kiadóhivatalba. 6466—11

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, Jrodának, egyleti helyiségnek, vivóteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662—17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706—17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemetetű-czukorkát. 1537—18

Sussinpiccoló „Fritzi” penzio (családiház). Kellemes tartózkodási hely enyhe sziget-klimában. Szoba teljes ellátás al naponta 3—5 frt. Kifőző konyha. Prospektus bérmentve. 2077—18

A Magyar Gazdák Közlönye bizományi osz tálya Budapest Andrássy-ut 56. foglalokzik: Jelzalog kölcsönök szerzése és konvertálások keresztülvitelével. Házak, telkek és földbirtokok vétele, eladása és elcserélésével. **Gazdasági gépeket** bármily gyártmányt készpénz vagy részletfizetésre megszerz. **Előlegeket** termésre, értékpapírokra, vidéki takarékpénztári részvényekre, mindezt csekély jutalék mellett minden előleg nélkül megszerz. **Gazdasági alkalmazottak** elhelyeztetnek teljesen díjtalanul. Levélbeli válaszra 20 kr. postabélyeg melléklendő. 6953—18

Én Csillag Anna,

kinek 185 cm. hosszú óriási Loreley-haja saját találmányu kenőcsöm 14 havi használatától nőtt meg. Ezt a kenőcsöt a legelőkelőbb orvosok mint egyetlen szert ajánlják hajkihullás ellen, a hajnöves elősegítésére és a hajbőr erősítésére, uraknál elősegiti a szép erős szakállnövest és már rövid használat után ugy a haj, valamint a szakáll természetes fényt és tömötséget kap és megóvja ezeket a korai őszüléstől a legmagasabb korig.

Tégelye 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 forint.

Postai széjjelküldés naponkint a pénz előzetes megküldése, vagy postautánvétellel a világ minden tájékára a gyárból:

CSILLAG ANNA

Wien, I., Seilergasse 7.

MINDENFÉLE

A havanna-szivarok aikonya. A havanna-szivarok barátjai jól emlékeztekükbe fogják vésni az 1898-iki esztendőt. Alkonyát jelentette ez az év a dédelgetett havanna-szivaroknak. Gyártják ugyan ezentul is, de mindenki gyanuval nyul hozzájuk. Az amerikai kormány szerezte meg számukra ezt a rossz renommét egy rendeletével, amely megengedi, hogy a szigetre, természetesen jó magas várn ellenében, dohányt bevigyenek. A spanyol uralom alatt ez szigorúan tiltva volt s így nem is készíthettek az egész szigeten más dohányból szivarokat, mint csakis abból, ami termelt. Ezentul persze másképp lesz. Nemcsak ez az egy rémhír érkezett a havannák barátaihoz. Van még második, sőt még egy harmadik is. A második az, hogy a háboru elpusztította legnagyobb részben az értékes ültetvényeket. A szivar gyárak közül is sok romokban hever. Az idén a dohányszedés nagyon csekély eredménnyel bíztat. A harmadik rémhír meg épen tragikus a havanna szivarok hívei előtt. Ringről van szó, mely ellenük alakult. Bock et Comp. és Henry Clay, az ismert nagyságok, a fejei annak a ringnek, mely Londonban alakult. Céljük, hogy ők diktálják az egész világnak a havanna szivarok árát. Drágábbak lesznek hát a csodás alaku szivaróriások és törpék. Azonfelül örök aggodalommal gyújtja meg őket a dohánygourmand, mert sohasem tudhatja nem-e Debreczen tájékán kapálták a havannájának a tövét, mikor még kapás növény volt.

A legyezők hazájából. Kinában minden nagyobb városban, minden keületben más és más alakja van a legyezőnek. Sehol a föld kerekén annyi legyezőt nem használnak, mint épen a czopf hazájában. A felkelő nap országának fiai és leányai az összehajtható legyezőket kedvelik különösen. Az Európában is elterjedt széles levelű pálmákból készült legyezők is Kinában készülnek és ezek a legolcsóbbak. Ilyen pálmalevelekből azonban hozzáértő mesterek nagybecsű dolgokat is készítenek. A pálmalevelet apró szerszámokkal művészi formákban lyukasgatják ki. A legyező nyele többnyire elefántcsontból készül. Főleg Angliában divatosak a kínai legyezők ilyen formában. A hazájukban a legelőkelőbb körökben sem használják őket. A legyezők arisztokratái Kinában fehér selyemből készülnek. Könnyű, hatnyolcszegletű vagy köralaku keretekre feszítik a selymet, melynek az egyik oldalára apró virágokból készült festenek a kínai ecsetművészek. Emeli a legyező értékét, ha egy költemény van rajta, a tulajdonoshoz intézve, a szerző aláírásával. Ilyen formán a poéták Kinában olyan jövedelemhez juthatnak, melyért európai kollegáik méltán irigyelhetik őket. Szeretnek a kínaiak térképeket rajzolni a legyezőkre. Városokról, utakról készítenek pontos felvételeket, melyeket a legyezőkre rajzolnak. Idegeneknek tesznek ezáltal különösen jó szolgálatokat, mert ezek a legyezők a legmegbízhatóbb kalauzok.

Bacillusmentes lakás. Himlő, tifusz, kolera, pestis és Isten tudja még hányféle gonosz betegség leskelődik alattomosan a szegény halandóra. Az ember nem is veszi észre, mikor ront rá az a nyomorult kis parány, a bacillus s amikor észre veszi, akkor már rendesen késő. Csoda-e hát, hogy a rettenő nyavalyáktól való félelmében sok ember olyan védekezési módot választ, amely nevetésre ingerel. Egy Heyden nevű yokohamai orvos példái olyan házat építettett, amelybe csakugyan nem férközhetik be a bacillus. (De hát az orvos ur egész életét abban a kalitkában akarja tölteni?) Erről a furcsa házról egyéb iránt egy német orvosi hetilap a következőket írja: A ház falai üvegtömbökből és üveglapokból állanak, amelyek légmentesen fémkerekekbe vannak foglalva. Közeli a legfelsőbb emelet esucsához kis nyílás van, amelyen át a lakásban levő levegő kitolulhat, de külső levegő be nem hatolhat a házba. Külső levegő kizárólag egy csővön át kerülhet az üvegpallotába, amely cső messze kinyulik a házból. A cső külső végén egy olyan készülék van, amely a csőbe tölülő levegőt előbb vattán átszűrli és glicerinnel sterilizálja. Ily módon csak abszolút tiszta, bacillusmentes levegő juthat a házba. Csak egy bacillust nem tudott száműzni a derék doktor a házból: a betegségtől való rettegetés bacillusát.

Dreyfus az Ördög-szigeten. Egy tengerész-katona, aki több hónapot töltött az „Üdv szigetei“-n és látta Dreyfust, a „Petit Courier“ egy munkatársa előtt a következőket beszélt a száműzöttről:

— Dreyfus kunyhója egy fából összetakolt alkotmány a sziget közepén. A sziget maga kopár szikla képződmény, amelyet csak itt-ott árnyékol egy-egy csenevész pálmafa. Dreyfus Alfréd haja és szakállja teljesen ősz; meggörnyedve, lassu lépésekkel jár, komoran maga elé tekintve és anélkül, hogy valakihez csak egy szót is szólna. Az öröknek egyébiránt szigorúan meghagyták, hogy egy szót se váltsanak vele. A négy ór, kik egy tiszt parancsnoksága alatt állanak, minden két órában felváltja egymást és éjjel-nappal töltött puskával és revolverrel jár. Dreyfus egy pillanatig sem maradhat magára a kunyhóban. A kunyhó belsejében több tükör van elhelyezve, melyek lehetővé teszik, hogy a fogoly minden mozdulatát megfigyeljék. Reggelenkint egy csónak jő a szigetre, amelyen fegyverek vannak, kiket egy ór és több tengerészkatona töltött revolverrel kísér. A csónak elhözza Dreyfus egésznap élelmét, melyet egy kis kikötőhídra tesznek le, honnan Dreyfus elviheti kunyhójába. Dreyfus maga látja el konyháját. Szobájában számos könyv áll a fogoly rendelkezésére, ujságot azonban nem szabad olvasnia.

A kínaiak II. Józsefe. Még most is félig-meddig titok Európa előtt, mi az oka, hogy a kínaiak fiatal reform-császára oly hirtelen „megbetegedett.“ Egy-egy idetévedt hír csak némi fogalmat ad azokról az újításokról és reformokról, amelyek bukását okozták. Itt közöljük egyik rendeletét, amely a pekingi hivatalos lapban augusztus 31-én jelent meg, s amely bizonyára szintén hozzájárult a czopfos mandarin-sereg haragjának felkeltéséhez. A rendelet így hangzik:

— A fő-czeremónia-miniszter Huai-ta-pu és társai jelentést tettek hozzám egy minisztériumbeli titkár, Vaug-Kszün, folyamodványáról, amelyben a titkár egy beadványának hozzám való felterjesztését kéri. A jelentéstevők azt mondják, hogy Vaug-Kszün beadványában „mit sem mondó újításokat“ javasol, még pedig „igen fenhéjzós hangon“, de a beadványt magát hozzám föl nem terjesztették. Az én trónomhoz azonban széles út vezet és mindenkit meghallgatok. A legjelentéktelenebb beszédnek is nyitvák füleim. Épen ezért nemrég rendeletet bocsátottam ki, hogy az alelnökök és titkárok minden beadványa és jelentése az illető minisztériumok elnökei által külön jelentés kapcsán hozzám felterjesztessék. Nem szabad hogy ily esetekben váskalaposág vagy személyes antipáthia elzárja a hozzám vezető utat. Magam akarom részrehajlás nélkül megítélni, hogy valamely dolog helyes-e, avagy rossz, hasznára volna-e birodalmamnak vagy pedig kárára. Az illető hivatalnok azért egyáltalában ne aggódjék és ne féljen. Huai-ta-pu nem akarja a szóban forgó felterjesztést nekem bemutatni, mert az abban javasolt újításokat helyteleneknek és heveseknek találta. A z i g a z i o k a ennek azonban nem ez, hanem az ő megrögzött önféjűsége. Hát-oly kevés értették meg ő és társai az én előbbi rendeletem szellemét? Huai-ta-pu és társai ezért büntetésül elmozdítottak az illető minisztériumból, a jövőre nézve pedig elrendelem, hogy az ilyen beadványokat az illető minisztériumok elnökei felbontatlanul terjesztessék fel hozzám. Vaug-Kszün felterjesztése nekem utólag bemutatandó.

Ez a rendelet talán megmagyarázza némileg a szegény kínai II. József sorsát.

Egyébként azt mondják, hogy a kínai császár gyógyíthatatlan vesebajban szenved, amelylél azonban még sokáig élhet. A francia nagykövetség orvosa, aki a császárt megvizsgálta, már betérjesztette erre vonatkozó jelentését a Czungli-Yamenhez. Ezt az orvosi jelentést a kínai kormány nem akarja nyilvánosságra hozni. Több jól értesült kínai főtisztviselő egyáltalán nem is akarja elhinni, hogy a császárt európai orvossal vizsgáltatták volna meg. Ez az újítás semmiképp sem egyeztethető össze az özvegy császárné érzelmeivel, aki megvet mindent, ami idegen. Az orvosi vizsgálatról, dacára a nagy tiltakozásnak, mégis kiszivárgott néhány részlet. A császár levetette felsőruháját, mondják a beavatottak, csupán selyem mellényét hagyta magán. Az orvos megkepegtatta mellét és hátát és konstátálta, hogy a tüdő bal szárnya kissé meg van támadva. Aztán számos kérdést intézett a felséges pácienshez, ez azonban egyikre sem felelt, hanem átadott az orvosnak egy iratot, amelyben részletesen meg voltak írva betegségeinek szimptomái.

CSALÁDI KRÓNIKA.

Orosz regény.

(19)

Írta: DANILEVSZKI GERGELY.

— Császári felség! szólott végre, ha szabad kérnem, akkor van egy kérésem. Sür-gős szükségem van huszonöt rubelre! Van egy unokaöcsém, aki szeret egy leányt, meg is kérte de kosarat kapott. Mit tett erre a szegény? Eladta magát, beállt rekrutának egy városi legény helyett, s a husz rubel váltásdíjat most elissza keservében. Ha visszaadhatnám a városinak a pénzt, az unokaöcsémet kiszabadíthatnám a katonaságtól s még meg is házasíthatnám, mert csak az apa van ellene. Akkor rajta is, rajtam is segítve lenne. Kár érte, mert fest a fiu, de még hogyan fest! Boriszovkában tanult festeni, s most nagyszörűen tud már! Perejaszlavban járt a burzsába (iskolába), egészen jól olvas és ír.

— Hol van ő? kérdezte Katalin. Aligha le nem nyírták már a fejét.

— Nem, anyuska, csak holnap jár le a határidő. Itt a közelben, Mirneben van. A vásártéren mulat a pajtásaival.

Katalin erre ismét Beszborodokhoz fordult. Rá bizta az öregnek meg az unokaöcsésének a sorsát és megállapított bizonyos összeget a legény megváltására és a lakodalomra. Azzal intett a kocsinak s a menet megindult a Dnyepren uszó gályák felé.

Az öreg Hriczko, akit Potemkin is szemügyre vett, egyszer csak azon vette magát észre, hogy Beszborodokval egy aranyozott kocsiiban Mirne felé haladnak. A gróf, a czárné parancsához képest, valóban kezébe vette az eladott rekruta ügyét. Volt hozzá elég ideje. Katalin Kodaikban szándékozott maradni egy ideig, azután még le a Dnyepren az Ekaterinoszlav kiépítésére kijelölt helyre is leutazott, hogy a város alapját megvesse. Beszborodko tehát elég jókor csatlakozhatott a kísérethez.

Mint később elbeszéltek, a mirnei vásáron igen nagy feltűnést keltett a dusan aranyozott és diszített kocsi, amelyből egy so-lyembe, bársonyba öltözött ur, meg az öreg Halaida szállt ki, vászonruhában és nagy papucsában. A gróf parancsára százan is elrohantak, hogy előteremtsék a busuló rekrutát, ami csakhamar sikerült. Egy kocsin ült azzal a legénnyel, akinek eladta magát. A kocsin cigányok húzták nekik a viggal vegyes busnótákat s egy nagy embertömeg folyton nyomukban volt. Még csak egy napja volt hátra mulatozásra a szegény katonának s ezt az egyet ki akarta használni istenigazában.

Régi, de még ma is divatozó szokás szerint Borovikovszky — ez volt az eladott katona neve — kora hajnalban teleaggatta ruháját, meg a sikkáját tarka szalagokkal, elhívta a muzikusokat, akik a városi legénnyel kötött szerződés szerint egész héten rendelkezésére állottak, azután kiment a vásártérre mulatni.

A városi legény, akinek eladta magát, reszketve követte mindénhova és kötelességéhez képest minden kívánságát teljesítette. A szerződésük így szólt: „Borovikovszky kozák, aki foglalkozására nézve festő, önként helyettesíti a katonai szolgálatban a városi legényt. Ennek fejében a városi legény tartozik neki husz rubel készpénzt adni, annyi pálinkát is amennyit csak kíván és ezenfelül kötelességem minden kívánságát teljesíteni.“ Természetes, hogy Borovikovszky alaposan megboszulta magát szabadsága megvásárlóján. Mi minden kívánsága nem támadt e rövid hét alatt! Így például mindjárt az első nap leitta magát a sárga földig, odafeküdt az utcza közepére és egy hordó pálinkát tétetett maga mellé. Aztán rákiáltott minden arramenőre:

— Igyatok, hej, igyatok. Igyék mindenki.

Ivott is az egész utcza népe, s a városi legény bármilyen fanyar képpel nézte is a trófát, nem szólhatott ellene egy szót sem. Majd a vásáros bódékhoz ment, fölnyalábolt szebbnél-szebb szalagokat, selymeket, öveket és egyebet és mindent elszórt a nép közé.

— Itt van, jó emberek, vigyétek!

A jó emberek persze nagy kapkodással hordták szét a czifraságokat. S a városi mit-tett volna? Hallgatott és — fizetett. Mikor a

kátrányoshoz értek, azt mondja Borovikovszky a kereskedőnek:

— Ebből a hordóból kend be mindenki-nek a csizmáját, aki csak idegyújtja!

Erre aztán valamennyien odanyújtották lábukat, s a kereskedő bekátrányozta. A vá-rosi kétségre volt esve, de azért fizetett. A helyettesnek joga lett volna különben vissza-lépni, anélkül, hogy akárcsak egy kopeket is visszadjon.

Beszborodko odafordult a nagy tömegtől közbefogott rekrutához:

— Te vagy a megvásárolt rekruta? Té-ged hívják Borovikovszky-nak? kérdezte a ré-szeg legénytől, aki már képtelen volt a mu-zsikaszóra táncolni s csak dülöngött jobbra és balra.

— Borovik — Borovikovszky a nevem. — Nos, Borovikovszky, szedd össze ma-gadat. A csárna küldött hozzád. Hagyd itt a legényedet. Itt a pénz. Ebből kifizetheted azt is, amit elmulatál.

A városi legény iszonyuan megijedt. Sze-meit elhomályosultak és minden tagja resz-ketett.

— Miért teszték ezt, szolt térdre esve, miért? Ne tegyetek tönkre! Irgalmazzatok!

— Nem lehet, szolt Beszborodko. A jogtalan szerződést ezeannel fölbontom, s te le fogod szolgálni, amivel a csárnénak tartozol. Itt a pénzed.

E szók után egy száz rubelest adott a városinak, aki azon való örömeben, hogy ötször annyi pénzt kapott vissza, mint amennyit adott, szívesen állott be még azzal a hadseregbe.

Borovikovszky, amikor kijózanodott, alig akart hinni a szemének. Otthon volt. Az öreg Hriczko gyertyákat gyújtogatott a szentképek mellett, meggyújtotta a tömjént is a tartóban és imádkozott. Feszka, a cseléd, az ajtóban állt és sirt. Mikor vége volt az imádságnak, valamit mondott a csélesap legénynek, azzal a szekrényhez ment és egy szörnyen össze-bogozott kendőből pénzt szedett elő. A csárna csak a lakodalom költségeire adott száz rubelt, ami abban az időben mesésen nagy összeg volt egy ukrainai falusi ember szemében.

A fiatal festő, aki tegnap még részeges rekruta volt, ma már szabadnak érezhette ma-gát; s azon való örömeben, hogy a házassá-gához szükséges pénz a kezei között van,

szinte túlrádt szíve a boldogságtól. Leborult a Megváltó képe előtt és forró könyeket hul-latva csókolgatta a csárnó ajándékát, a fényes aranyakat.

— Oh, Istenem! Miért ez a nagy ke-gyesség? Jutalmazzd és övd meg a csárnót! Téged is, nagybátyám, áldjon meg az Isten! Aztán föllélt Borovikovszky, odament Hriczko-hoz és előtte is földig meghajolt.

Feszka bejött jelenteni, hogy mindent el-készített az utra, s a gróf már várja őket a fényes kocsin.

Minden úgy történt, ahogy kívánták. A csárnó, a Krimből visszajövet olyan harci játéknak volt szemlélője Pultavánál, amilyent még nem látott s amilyenről még nem hallott a világ.

Potemkin eljártatta Nagy Péter ütkö-zetét a svédekkel, az öreg Hriczko utasításai szerint. Természetesen, az egyes hadtestek állására és az ütközet egész menetére nem emlékezhetett már a vén katona, a főbb vo-nások azonban igen élénken emlékezetében voltak még, szintugy minden aprólékosság is, ami a csárna vonatkozott. Megmutatta, hogy honnét nézte a czár a csatát, hova ment el maga is és hogy kinek milyen parancsot adott.

— Innét nézte távcsövével a svédeket. Innét ment az ágyukhoz. Erre kergette az ellenséget, miután elfoglaltuk az állását.

Borovikovszky más módon tüntette ki magát. A pultavai nemesség pompás épületet rögtönzött a csárnó fogadására. A nemesi marsallnak fülébe jutott valahogy a csárnó korcsmai kalandja és értesült annak az öreg-nek az unokájának a sorsáról is, aki a harc-zjátékot tervezte. A marsall magához hívatta a festőt.

— Meg tudnád festeni a nagy fogadási termet?

— Igen. — Nem hazudol? — Istenemre, nem hazudom.

— Nos, hát vigyázz. Nesze itt van fes-ték és ecset, ami a székesegyházi képek fes-téséről maradtak meg. Fess, de jól összeszedd a tudományodat, mert ha elrontod a dolgot, kétszázát veretek rád.

Borovikovszky munkához látott és min-denkit bámulatba ejtett képeivel. Mikor a csárnó bevonult Pultavába és a terembe lé-pett, négy festmény ragyogott le rá a falról.

Az egyik kép Péter czárt ábrázolta, amint egy hatalmas eke szarvát tartja és föl-szántja Oroszország sivar, gazzal-gyöppel bo-ritott földjét.

A másik képen II. Katalin volt, aki a karjára akasztott kosárból tiszta, egészséges magvakat vet a Pétertől fölszántott földbe.

A harmadik kép is Katalint ábrázolta. A csárnó egy asztal mellett ül és fejét átszelle-műlten hátrahajtvá, híres rendeletét írja, mely újabb, humánusabb törvények alkotását paran-csolja meg.

A negyedik képen a hét görög böles ál-lott. A bölcsek Katalin rendeletét olvasták és látszólag nagyon csodálkoztak rajta.

Hriczko további sorsáról nem tudok sem-mit. Borovikovszky kiképezte magát és nagy-szerű templomi festményei révén igen híres művész lett belőle.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő: Kálnoky Izidor.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

4756 T. sz.

Közvetlen hálókocsik forga-lomba helyezése.

F. évi október hó 18-tól kezdve Budapest d. v.-ről Pragerhof-Marburg-Franzensfeste-Bozen-Griesen át Me-rán-ba és onnét fordított irányban Budapest d. v.-ra (a 201-1-402-4, illetőleg a 3-401-2-202 sz. gyors-vonatoknál, oly közvetlen kocsik fognak forgalomba helyeztetni, melyek egy-egy I. és II. osztályu közvetlen kocsiszakazon kívül még két I. oszt. háló-hellyel bírnak.

Ezen közvetlen kocsik egyelőre csak az 1898-1899-iki téli évad alatt közlekednek.

Az I. osztályu háló helyek használatáért a gyors-vonatra érvényes I. osztályu menetjegyeken felül Budapest d. v.-ról Bozen-Gries-Méran vagy fordított viszonylatban 15 korona illeték fizetendő. Ezen háló-hely-illeték a hálókocsi használatánál ugy az egész bu-dapest-d. v.-meráni vagy fordított utra, mint a részvo-nalon megtett utra (például Budapest d. v. Villach-Bozen-Gries-Nagy-Kanizsa) is alkalmaztatik.

A hálókocsijegyek a vonatok kiindulási állomásain (Budapest d. v. és Méran) a személypénztáráknál vál-tandók, míg utközben, ha hálókocsi még rendelkezésre áll, a jegyet a káulaz adja ki

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. október 28-án.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, bonds, and currencies. Columns include 'Állampapírok', 'Záloglevelek', 'Elsőbbségek', 'Részvények', 'Bankok', 'Magyar általános tkpénztár', 'Magyar orsz. központi tkpénztár', 'Pesti hazai első takarékpár.', 'Biztosító társaságok', 'Halmok', 'Bányák és téglagyárak', 'Vasutak és gégyárak', 'Külföldi váltólevelek'. Each entry lists the item name and its corresponding price in 'penz' and 'ár'.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, szombat, 1898. október 29-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évi bérlet 179. Havi bérlet 27.

Másodsor:

Don Pietro Caruso.

Színmű 1 felvonásban. Irtá: Bracco Roberto. Fordította: Radó Antal.

Személyek:

Don Pietro Caruso Gabányi Margherita, leánya Török I. Fabrizio Fabrizio Horvathi

Bűnhődés.

Színmű 3 felvonásban. Irtá: Duran Sandor. Fordította: Fesztetics Andor.

Személyek:

Henry Dumant Gyenes Jean Alvarez Ivanfi Mathilde P. Márkus Jeanne, kis leánya Rudai T. Larcenyne Szacsavayné Szolga Narcisz

Kezdete 7 óraker.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Évi bérlet 112. Havi bérlet 16.

Faust.

Nagy opera 5 felv. Zenéjét szerzette Gounod K. Szöveget Goethe után írták Barbier és Carré. Fordította Ormay F.

Személyek:

Faust Arányi Mefistofeles Szendrői Valentin Takáts Wagner Ney B. Margit Vasquezné Siebel Payer M. Mártha De Ponty

Kezdete 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

A baba.

Látványos operette 4 szakaszban. Irtá: Ordonneau Maurice. Fordította: Reiner Ferencz. Zenéjét szerzette: Audn Edmund.

Személyek:

Laszczelo F. Hegyi A. Maximin Vidor Hilarius mester Németh M. Csatai Hilariusné M. Csatai Alésia, leányuk Kury K. La Chantarelle Solymosi Lorános gróf Tollagi Balhasar Horváth Jossa Tallian Egy jegyző Ujvári

Kezdete 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

A vigéczek.

Énekes népszínű 3 felvonásban. Irtá: Kövessy Albert.

Kezdete 7 és fél óraker.

VÁROSLIGETISZINKÖR

Igazgató Feld Zsigmond.

Zárva.

Színházi műsorok a 20. oldalon.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nagy bérlet 12. Havi bérlet 12.

Rosenkranz és Gúldenstern.

Vígjáték 4 felvonásban. Irtá: Klapp Mihály. Ford Csiky Gergely.

Személyek:

Liebenstein Ernő	Berecsényi Dezső
Rosenkranz Kienborn	Nádai Leadvayné
Clarisae Csillag T.	Szigeti Vizvari M.
Dürring Vilma	Meszáros Zilahi
Shallenberg Schuablich	Ujházi Náday B.
Santleben Ernő	Körmöczesi Latabár
Egy angol Schleich	Faludi Dory M.
Charles Gertrud	Magas
Pinczer	

Kezdete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

796. szám. — 796. szám.

Előszór:

Aeneas papa.

Botózat 3 felv., 4 képbén. Irtá: Arthur W. Penno. Angolból fordította Mihály József.

Személyek:

Aeneas Posket	Hegedűs László
Agatha, felesége	László E.
Cis Farrington	Cóh
Carlotta Verrinder	Déli E.
Lukya, ezredes	Gál
Horace, kapitány	Fegyvesi Vasvári I.
Beatia Tomlinson	Gyöngyi Győző
Bullamy	Bárdi Bárdi
Achille Blord	Bárdi Bárdi
Izidor, pinczár	Wormington
Messiter	Szerényi Kazalicsky
Hugg, rendőrbíró	Magyar
Laris, közrendőr	Hécszék
Wyke, inas	Boross F.
Popham	

Kezd 7 és fél óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Előszór:

Tíz év.

Dramolett 1 felvonásban. Irtá: Laskó Andor. Rendező: Heblay László.

Személyek:

Ernő, gróf	Szilágyi V. F.
Marguerite	Vlad G.
Ferencz, pinczár	Miklóssy

Értés:

A báránycák.

Operette 2 felvonásban. — Irtá: Liorat. Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerzette: Varney.

Személyek:

Badurel	Székely K.
Christian	Kalmár
Filrelin	Rózsáhegyi Miklóssy
Joseph	Láng Etel
Emeraldine	Haller
Alice	Bilkei
Grobichon	Róza L.
Germaine	

Kezdete 7 óraker.

toilettek és kalapok

A legújabb modellek után a legelőgansabb kivitelben, mérsékelt árakon.

A. LEGRAND

Budapest, IV., Váci-utca 25. szám, I. em.

Csoda! Csoda!

Egy vég 54 szelvény, 29 rufós csoda kreásvászon 2 frt 95 kr. 12 drb, fehér angol ezérna zsebkeendő 1 frt 80 kr. A két cikk összesen 4 frt 60 kr.

Pfeifer Vilmos (partie)

áruházában

Budapest, Váci-körut 5. sz.

Sorozó-kötelesek

Eik vidéken bírnak illetőséggel és tavasszal Budapestben akarják magukat soroztatni, valamint mindazok, kiknek valamely törvényes jogcímük van szolgálati kedvezményre és ezt elnyerni óhajtják, forduljanak bizalommal a Dominke János v. cs. és kir. százados tulajdonát képező

katonügyi irodához

BUDAPEST, VII., Kerepesi-ut 6. sz. a. mely általában mindennemű katonai ügyben, így a tiszt urak összes személyes ügyeiben is gyorsan és olcsón eljár.

Megrendelhető:

1. Utánvétellel bérmentve.
2. Két forintos havi részletre a megjelent 12 kötet egyszerre szállítva.
3. Egy forintos havi részletre egyelőre 6 kötet szállítva, 10 részlet lefizetése után további 6 kötet.

Mikszáth Kálmán
művei:

- I. A tabakosos várnagya.
- II. Az apró ponyva és a nép.
- III. Szeczes uraimék.
- IV. Pipacsok a buzában.
- V. Tavasszi rügyek.
- VI. Urak és parasztok.
- VII. A két holdasdiák.
- VIII. Gló és folyosó.
- IX. A beszélő kőfés.
- X. Peryn.
- XI. Lovagvárak, kis príms.
- XII. Katágy Meyhért levelei.

Mikszáth Kálmán
összegyűjtött munkái.

Olcsó egyöntetű diszkiadás 12 kötetben

A gyűjtemény ára diszkötésben **36 frt**

A kötetek fényesen vannak kiállítva, piros vagy barna kötésben.

Méltóztassók az alábbi rendeléslapot levágni és aláírva lapunk kiadóhivatalához beküldeni.

A Réval Testvérek Irodalmi Intézet Részvény-társaságnak Budapest. Megrendelem a t. Társaságtól az „Országos Hirlap” kiadóhivatala útján.

MIKSZÁTH KÁLMÁN összegyűjtött munkáit 12 diszkötésű kötetben 36 forintért.

- a) Utánvétellel bérmentve.
 - b) 2 frtos havi részletfizetés mellett, a 12 kötet egyszerre való szállítást kívánva.
 - c) 1 frtos havi részletfizetés mellett, olyképen, hogy 6 kötet azonnal szállítassék, a további 6 kötet pedig 10 részlet kifizetése után.
- Az első részlet utánvétellel szedendő be, a továbbiak 100... hótól mindaddig fizetendők a Társaság pénztáránál Budapest. A részleltérletek be nem tartása esetén sziveskedjék a Társaság az esedékes összeget postai megbízás útján, a postaköltség hozzászámítása mellett beszedni. A részletek elmulasztása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a gyűjtemények teljes vételára esedékesek válnak. A gyűjteménynek a befizetett részletek által még nem fedezett része a részvény-társaság tulajdona marad.

Lakhely _____ Név _____
Kötet _____ Állás _____

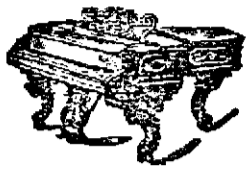
BUTOROK
részletfizetésre
legjutányosabb áron
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél
Budapest, Teréz-körut 8.

Az uri közönségnek
legjobb ajánlom
ruhabérleti rendszeremet
Deutsch F. Károly, Andrassy-ut 1.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Füzesi-ház	Népszínház	Magyar Színház	Vár színház
Vasárnap d. u.	A velencei kalmár	—	Mozgó fényképek	Lili	Molnár és gyermeke	—
Este	Pietro Caruso Bunhónás	A királymondta	Aeneas papa	A piros bugyellár	Tíz év Bányák	—

Alapított 1875-ben.

Zongorák,
pianinók és harmonikumok legolcsóbban és legjobb minőségben
DEUTSCH GÁBORNÁL

Budapest, Erzsébet-tér 7. sz. (bécsi-utca sarkán.) Olcsó bérlet. Hangolások és javítások.

Makulatura-
papir

olcsón kapható
Czím a kiadóhivatalban.

MINDENÜTT KAPHATÓ
A RÉTHY FELE
PÉMETEFÜZÜZKORKA
LEGJOBB
kedvesség
kórhogás és
hurutellen
1 doboz ára 30 kr. 5 doboz bérmentve 1 frt 50 kr.
Szátküldés:
RÉTHY BÉLA gyógyszerész Békés-Csabán.

A feltaláló Dr. Meidinger tanár úr által kizárólag hitelesített
Meidinger kályhagyár
Heim H., Budapest és Bécs
cs. és kir. udvari szállító
Kifünő hirtelű cs. s kir. kiz. szab. kályháink
MEIDINGER-OFEN
H. HEIM
valódságban oszakis főcunkban
Budapesten, Thonet-udvar, kaphatók.

A nagy krach!

New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kíméletlenül (s így egy nagy ezüsttáru-gyár kényszerítve lón egész készletét a munkaerőnek nagyon csokely megtérítése ellenében eladni. Ennél fogva felhatalmazva ezen megbízás kereténélvitele. Ennél fogva mindenkinél megküldöm a következő tárgyakat csupán **frt 6.60** megtérítése ellenében, és pedig:
6 db legfinomabb asztali kést, valódi angol pengével,
6 db amerikai szabadalmazott ezüst-villát egy darabban,
6 db amerikai szabadalmazott ezüst-tyókanalat,
12 db amerikai szabadalmazott ezüst-kávéskanalat,
1 db amerikai szabadalmazott ezüst-levesmerőt,
1 db amerikai szabadalmazott ezüst-tejmerőt,
1 db amerikai szabadalmazott ezüst-tojás-kehelet,
6 db argol Victoria-alsótálcát,
2 db feltűst keltő asztali gyertyatartót,
1 teaszűrőt,
1 db legfinomabb csukorhintőt.
44 db összesen csak frt 6.60.
A fenti összes 44 tárgy eelőtt 40 forintbakerült és most ezek **frt 6.60** minimális áron kaphatók; — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljesen fehéreréz, mely az ezüst-szint 25 évig megtartja, amiért jótállás vállalunk. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés **nem szédélgésen**

alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kijelezem magamat mindenkinél, akinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszatértem; és senki se mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen díszgarnitúrát megnézze, mely

menyegző és alkalmi

ajándékol minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:

A. HIRSCHBERG'S
Hauptagentur d. vereinigten amer. Patent-Silber waarenfabriken.

Wien, II., Rembrandtstrasse 19/0 Telephon Nr. 7114.

Szátküldés a vidékre utóvétel vagy az összeg előleges befizetésével. Tisztító por hozzá 10 krajczár.
Csak a mellékelt végjeggyel valódi (egészégyi érez.)

Kivonat az államérő iratokból.
Küldeményt megkaptam s meg vagyok elégedve: kérek még egy küldeményt 6 frt 60 krért.
Köszönettel. Bábó Bányász.

A küldeményt megkaptam s azzal meg vagyok elégedve.
Gárd. 1898. szept. 1. O. Ohotok-Gudenus grófné.
A készlet legnagyobb megelégedéssel kaptam; kérek még egy nagyobb küldeményt. Budapest, II., Fő-utca 7.
Dr. Faikert Alajos, cs. és kir. katonaeorvos.

Butor
készpénz ellen, valamint
részlet-fizetésre
kedvező feltételek mellett
Fuchs Bódog-nál
Budapest,
VIII. József-körut 9.

BUTOR
készpénzért
ugyszintén
részletfizetésre
legjutányosabb áruk mellett kaphatók
GONDA S.
butorraktárában,
VII. István-tér 7.

K MIKSZÁTH KÁLMÁN
Katángly-Naptár-a
1899-re,
melyet az ORSZÁGOS HIRLAP előfizetői ingyen fognak megkapni
hirdetések közlésére a legalkalmasabb.
Hirdetéseket elfogad:
az Országos Hirlap kiadóhivatala
VIII. ker., József-körut 65. szám.

Gyengeségi állapotok
(Impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk
Dr. Mitzger Tivadar
hírneves
hydro-elektrotherapiai
rendelő-intézetét
BUDAPEST,
VI. ker., Teréz-körut 44. sz., I. em.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honoraryum folytán teljes gyógyulás után fizethető.
Rendelés délelőtt 8—1-ig, délután 2—8-ig.

Huzás november hó 17. és 18-án. **Bankház** Huzás november hó 17. és 18-án.

TÖRÖK A. és TÁRSA

a magy. kir. osztálysorsjáték főelárusítója

BUDAPEST,

Váci-körut 4/B.

A III. nagy magy. kir. osztálysorsjáték I. osztályu sorsjegyei melyek huzása november hó 17. és 18-án lesz, ismét nagy keresletnek örvendenek.

Tizenhárom millió
egyszázhatvanezer korona

kerül ismét hat osztályra elosztva biztos döntés alá.
Legnagyobb nyeresemény legszerencsésebb esetben:

1.000.000 korona, jutalom: 600.000, 400.000, 200.000, 2 á 100.000 stb.

100.000 sorsjegy, 50.000 pénznyeresemény.

Az I. osztályu tervszerű betét:

1 egész sorsjegy	frt 6.—	1 negyed sorsjegy	frt 1.50
1 fél	3.—	1 nyolczad	0.75

A megrendeléseket minél előbb kérjük cégünkhez küldeni.

Megrendelő-levél, kivágandó.

TÖRÖK A. és TÁRSA uraknak
BUDAPEST.

Kérem nekem _____ I. osztályu magy. kir. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervzettel együtt küldeni.

Az összeg _____ utánveendő postautalvánnyal küldetik.

Pontos cím.